

Ikitaabo kye' Mikolezi ye'Ndumwa Indangiriro

Yiki kitaabo kye'Mikolezi ye'Ndumwa, kikayandikwa na Luka, kinayerekiini ngiisi kwi'shengero likatondeera. Ikyanya Yesu âli mali galukira mwi'gulu, Umutima Mweru gwanayija ku lusiku lukulu lwe'Pendekosite. Haaho, abigirizibwa ba Yesu, banahaabwa ubushobozi buyahya, banatondeera ukuyigiriza hi'gulu lya Yesu mu kihugo kye'Palesitina, banagenderera halinde i Siriya, ne'Bugiriki, kiri na mu kaaya ke'Rumi.

Abandu bingi bakayemeera Yesu. Na kundu abagoma bâli kizi gira mbu bamúhangirire, haliko ishengero lyage lyanagenderera ukukula ku bushobozi bwo'Mutima Mweru.

Mu yiki kitaabo, tuli mu gwana mwa'migirizo mingi hi'gulu lya Yesu. Muli amigirizo mwenda ágakatangwa na Pahulu (gataanu mu bigaajo 13, 14, 17, 20, 28, na'gandi gana mu kuyibulanira, mu bigaajo 22-26). Muli na'migirizo munaana ga Peturu (mu bigaajo 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 15). Muli amigirizo maguma-maguma ágakatangwa na Setefaano na Yakobo (mu bigaajo 7 na 15). Mu yago migirizo gooshi, ngiisi maguma gakadetwa kwago-kwago, ukukulikirana na ha'bandu bâli tuuziri.

Imiziizi miguma yi'sikamiro, iri mu Mikolezi 26.19-20: «E mwami Hagiripa, ikyanya n'gabona

yago mabone ukulyoka mwi'gulu, ndanagatenguha. Nanayami tondeera ukuyigiriza abandu be'yo munda i Damasiki, kwo batwikirage ku byaha byabo, babe bandu ba Rurema. Banakizi gira imikolezi miija yo'kuyerekana kwo keera babitwikira kwo. Ha nyuma, nanagendi yigiriza gaago-gaago magambo na mu bandu be'Yerusaleemu, na'ba mu poroveesi yoshi ye'Buyahudi, halinde na mu bandu be'gindi milala kwakundi.»

Íbiri mwo ku bwofi

- a) Ishengero liyahya i Yerusaleemu na mu Buyahudi (1-7)
- b) Ishengero liyahya i Samariya ne'Damasiki (8-9.31)
- c) Ishengero liyahya i Fonikiya, ne'Kipuro, ne'Handyokiya (9.32-12)
- d) Ishengero lyagenderera ukukwira halinde mu kaaya ke'Rumi (13-28)

Indangiro

¹ E Tehofilo, mu kirya kitaabo kyani kya mbere,* n'gayandika mwo ngiisi byo Yesu âli kizi kola, na ngiisi byo âli kizi yigiriza. Bika-tondeerera ku ndondeko, ²⁻³ halinde ukuhisa ku lusiku lwo akalengezibwa mu kugenda mwi'gulu. Ikyanya âli mali lyoka mu lufu, anatee mala isiku makumi gana agweti agayibonesa mu ndumwa zaage, zirya zo akatoola. Anakizi ziyereka ku bweranyange kwo akola mugu-maana, iri anakizi ziyigiriza hi'gulu lyo'bwami

* **1:1** 1.1 ikitaabo kyani kya mbere ikitaabo kya Luka.

bwa Rurema. Ne'kyanya âli kola agazisiga, anagwanwa azibwira ku njira yo'Mutima Mweru ngiisi kwo zigaagira.

⁴ Lusiku luguma, ku kyanya Yesu âli gweti agaalya kuguma ne'ndumwa zaage, anazikomeereza kwokuno: «Mutalunguli lyoka i Yerusaleemu! Si mutee lindirira mwomwo, halinde mukahaabwe kirya kigabi kyo Daata keera akagwanwa amûlagaania. Kinali kyekyo naani nâli kizi mûganuulira. ⁵ Mukuba, Yohana âli kizi batiiza abandu ku njira ya'miiji. Haliko, ha nyuma lye'siku niini, mwehe mukola mugabatiizibwa ku njira yo'Mutima Mweru!»

Yesu alengezibwa mu kugenda mwi'gulu

⁶ Ikyanya indumwa za Yesu zikakuumana kuguma naye, zanamûbuuza: «E Nahamwitu, ka kino kyanya kyo ugagalulira Abahisiraheeri ubwami bwabo?»

⁷ Anazishuvya: «Zirya siku, na birya byanya, mutangabimenya. Si Daata naaho ye kagwanwa abishungika ku bushobozi bwage yenyene.

⁸ «Kundu kwokwo, Umutima Mweru gugayiji beera hi'gulu liinyu, halinde munalonge ubushobozi. Munakizi ndangira ubumasi i Yerusaleemu, na mu poroveesi yoshi ye'Buyahudi, na mu ye'Samariya, halinde ukuhikiza ku mbeka ye'kihugo.»

⁹ Yesu mbu ayusagye ukubwira indumwa za-age kwokwo, lyeryo anayami lengezibwa mu masu gaazo, anagenda mwi'gulu. Ikibungu kyanamûbisha, halinde zitanashubi mûbona.

¹⁰ Ku kyanya yizo ndumwa zikaba zikiri mu henekera mu kyanyaanya, lyeryo ha butambi lyazo, hanayami yimanga abandu babiri bayambiiti imirondo myeru, pee!

¹¹ Banazibuuza: «E bashosi be'Galilaaya! Kituma kiki muki yimaaziri hano mugweti mugalangiiza mu kyanyaanya? Yesu, keera alyosibwa imwinyu mu kugenda mwi'gulu. Na ngiisi kwo mwamúbona agweti agagenda yo, kwo na kwoku kwo âye shubi galuke!»

Matiya atoolwa kwo abe ndumwa

¹² Ha nyuma, yizo ndumwa za Yesu, zanalyoka ku mugazi gwe'Mizehitsuuni, zanagalukira mu kaaya ke'Yerusaleemu. (Kâli riiri nga ku kilomeetere kiguma ukulyoka ku mugazi.)

¹³ Ne'ri zikaba keera zayingira mu kaaya, zanagenda mu kisiika kya mu nyumba iyâli riiri hi'gulu lye'yabo. Mukuba, haaho ho zâli koli shumbisiri.

Zirya ndumwa za Yesu, zo zeezi. Peturu, na Yohana, na Yakobo, na Handereya, na Firipo, na Tomaasi, na Batoromaayo, na Mataayo, na Yakobo mugala Halufaayo, na Simooni Zeloote, na Yuda mugala Yakobo. ¹⁴ Yabo booshi, bâli kizi kuumana hi'gulu lyo'kuhuuna Rurema, kuguma na Maryamu nyina wa Yesu, na'bandi bakazi, na beene wabo Yesu kwakundi.

¹⁵ Iri hakalenga siku niini, abandu ba Yesu bâli kumaniri kuguma, bakola nga bandu igana na makumi gabiri. Haaho, Peturu anayimuka ha kati kaabo, ¹⁶ anababwira: «E beene witu, ngiisi íbikayandikwa mu Mandiko

Meeru hi'gulu lya Yuda, byâli kwiriiri bikoleke, birya byo'Mutima Mweru akadeta ku kanwa ka mwami Dahudi. Mukuba, Yuda ye karongoora abandu, halinde banayiji gwata Yesu. ¹⁷ Akagira kwokwo, kundu ashuba muguma witu, tunashuba mu kolera yugu mukolwa kuguma. (¹⁸ Ne'kyanya akaba keera abulikwa ifwaranga, anagendi zigula mwe'ndalo, munali mwomwo mwo akayiji gwa buubi. Ibunda lyanapwamuuka, ne'bya mu nda byoshi, byanamwagukira haashi. ¹⁹ Lirya igambo, likamenyeekana mu bandu booshi be'Yerusaleemu. Kyanatuma iyo ndalo, bagagiyinika iziina Hakeledama mu ndeto yabo† umugeeza gwalyo: Indalo yo'Muko).»

²⁰ Peturu anagenderera no'kudeta kwokuno: «Mu kitaabo kye'Zaburi, biyandisirwi kwokuno: “Inyumba yage, ibaagage mushaka, hatanabe umundu úgashubi gibeera mwo.‡”
Biyandisirwi na kwokuno:

“Umukolwa gwage guhaabwe ugundi.§”

²¹⁻²² Ku yukwo, twe ndumwa za Yesu, tukwaniini tuyushuulwe ugundi mundu muguma. Uyo mundu, abe ye twâli kizi gendanwa, mu kukizi tanga ubumasi kwo Nahamwitu Yesu keera akazuuka mu bafwiri. Anabe âli kizi ba ho, ukulyokera ku kyanya Yohana âli kizi batiiza abandu, halinde ukuhisa ku lusiku lwo Yesu akalyosibwa imwitu mu kugenda mwi'gulu.»

²³ Yabo bandu ba Yesu, banadeta amaziina ga'bandu babiri. Muguma, ye wâli riiri Yusefu.

† **1:19** 1.19 ndeto yabo kiheburaniya. ‡ **1:20** 1.20 Zaburi 69.25. § **1:20** 1.20 Zaburi 109.8.

(Âli kizi buuzibwa Barisaba, kandi iri Yusito.)
No'wa kabiri, ye wâli Matiya.

²⁴ Haaho, banahuuna Rurema, ti: «E Nahano, we yiji-yiji ibiri mu mitima ya'bandu booshi. Aaho! Mu yaba bombi, utuyerekage ngiisi ye watoola, ²⁵ gira agomboole Yuda ku mukolwa gwage gwe'ndumwa. Mukuba, Yuda keera akagusiga, anagenda ngiisi áhamúkwaniiini.»

²⁶ Yabo bandu banagirira yabo bombi ikibare, kyanagwata Matiya. Kyanatuma Matiya agabikwa abe ndumwa, kuguma na zirya zaabo ikumi na nguma.

2

Umutima Mweru gwayija ku Pendekosite

¹ Ulusiku lwe'Pendekosite, iri lukahikaga, abandu ba Yesu booshi banakuumana mu nyumba nguma. ² Ne'ri bakaba bakoli bwati-iri mwo, lyeryo ngana, hanayami yuvwikana ulushuumo ukulyoka hi'gulu. Lwâli riiri nga lwe'kihuhuuta, lwanakwira mwi'yo nyumba yoshi. ³ Lyeryo, hanaboneka ibiri nga mbigi zo'muliro. Yizo mbigi, zanagabulikana, zanaabeera ku ngiisi muguma wabo.

⁴ Balya booshi, banayami yijuzibwa mwo'Mutima Mweru, banatondeera ukudeta ku zindi-zindi ndeto! Mukuba, Umutima Mweru gwo gukabashoboleesa.

⁵ Na yaho i Yerusaleemu, hâli riiri Abayahudi ábâli simbahiri Rurema, ábâli lyosiri mu mahanga gooshi.* ⁶ Yabo Bayahudi, iri bakayuvwa

* **2:5** 2.5 Ku yikyo kyanya, Abayahudi bingi bâli shabukiiri mu mahanga.

ngiisi íbigweti bigakoleka, banayami shololokera yaho. Ne'ri bakahikaga, ngiisi muguma wabo, anayuvwa kwa'bandu ba Yesu bagweti bagaadeta mu ndeto yage! Balya bandu, e! Banagangaanwa, ⁷ iri banasoomerwa, banabwirana, ti: «E balya, yaba bandu, kuti bagweti bagaadeta kwoku, banali babutirwa be'Galilaaya! ⁸ Si ngiisi muguma witu ayuvwiti kwo bagweti bagaadeta mu ndeto yage!

⁹ «Na mu kati kiitu, baguma balyosiri mu kihugo kya'Bapariti, na mu kye'Mediya, na mu kye'Helamu. Na'bandi bali ba mu poroveesi ye'Mezopotamiya, na'ba mu ye'Buyahudi, na'ba mu ye'Kapadokiya, na'ba mu ye'Pondo, na'ba mu ye'Haziya, ¹⁰ na'ba mu ye'Furigiya, na'ba mu ye'Pamufiriya, na'ba mu ye'Miisiri. Hali na ábalyosiri mu mbande ze'kihugo kye'Libiya íziri hoofi na'kaaya ke'Kureene.

«Hali na'babalama ábalyosiri mu kaaya ke'Rumi. ¹¹ Baguma baabo, bali Bayahudi bi'sina. Na'bandi, bali ba mu gindi milala ábakoli yemiiri ibanga liitu lye'Kiyahudi.

«Hali kiri na'Bakereete, na'Baharaabu. Kwo tulyagagi tweshi, tugweti tugayuvwa kwo bakola mu deta mu ndeto ziitu! Banagweti bagayivuga Rurema ku mikolezi yage mihamu!»

¹² Yabo bandu booshi, bâli ganganirwi, iri banasoomerwa bweneene, banadeta, ti: «E balya, maki gano?» ¹³ Baguma baabo, banatondeera ukushekeereza yabo bandu ba Yesu, mu kudeta kwo keera balaluka.

Peturu ayigiriza abandu hi'gulu lyo'Mutima Mweru

¹⁴ Lyeryo, Peturu anayimuka, kuguma ne'zaabo ndumwa kwo zâli riiri ikumi na nguma. Anatondeera ukubwira abandu kwi'zu lihamu ti: «E Bayahudi, na niinyu mweshi, mwe mukoli tuuziri hano i Yerusaleemu, munyuvwirizagye bwija! Yibi byoshi, leka nimûsobanulire byo! ¹⁵ E balya, Kundu mwatona kwo yaba bandu bakoli lalusiri, si kutali kwokwo. Buno tukiri ku musasa! ¹⁶ Haliko, yiri igambo, lyo lyerirya lyo'muleevi Yuheeri âli mali gwanwa adeta, ti:

¹⁷ “Rurema adeta: Mu siku ze'mberuuka,
nâye yonere Umutima gwani ku bandu booshi.

Bagala biinyu na banyere biinyu, bagakizi tanga ubuleevi.

Imisore yinyu, igakizi bona amabone.

Na'bashaaja biinyu, bagakizi loota ibirooto.

¹⁸ Mu yizo siku, ngayonera Umutima gwani ku bakozi baani, abashosi na'bakazi, halinde nabo, bagakizi tanga ubuleevi.

¹⁹ Ngakizi yerekana ibitangaaza ku biri kwi'gulu, na ngire ibyereso ku biri hano mu kihugo.

Hagaboneka umuko, no'muliro,

halinde ikyusi kinakizi tutumuka ku bwingi.

²⁰ Izuuba ligahinduka kihulu.

No'mwezi gugadukula nga muko.

Yibyo byoshi, byo bigatee koleka, ikyanya ulusiku luhamu lwo'bulangashane bwa Nahano lutazi hika.

²¹ Umundu, iri angahuuna ubutabaazi

kwi'ziina lya Nahano, agakizibwa.†»

22 Peturu anashubi deta: «E bashosi be'Hisiraheeri, munyuvwirize bwija! Rurema, akayerekana kwo agweti agaakola mu kati ka Yesu we'Nazareeti. Mukuba, mu kati ko'lya Yesu, mwo âli kizi yerekana ibitangaaza bya kwingi-kwingi mu kati kiinyu, nga kwo mwenyene muyiji bwija.

23 «Ha nyuma, Yesu anatangwa imwinyu, nga kwo Rurema âli mali gwanwa abimenya-menya, anâli koli bishungisiri. Niinyu, mwanamúyitiisa ku kibambo, ku njira yo'kukoleesa abandu babi.

24 «Na kundu Yesu akaba akola mu libuuka mu lufu, haliko Rurema anamúkiza mwo. Ee! Akamúzuula mu bafwiri. Mukuba, bitangaziziri kwo Narufu angaheza Yesu i kuzimu.

25 «Kiri na mwami Dahudi, âli mali gwanwa adeta hi'gulu lya Yesu kwokuno:
“Nâli mali gwanwa nabona kwo Nahano tuyami-inwi isiku zooshi.

Na bwo ali uluhande lwani lwe'lulyo, ndâye shaganibwe!

26 Ku yukwo, umutima gwani gushagalusiri.

Na'kanwa kaani kakoli shambiiri!

Kiri na'magala gaani, gagatuula mu kati ko'mulangaaliro.

27 Mukuba, utagandekera i kuzimu.

Ee! Nie mutaluule wawe, utagayemeera kwo mbolere yo.

28 Keera ukanyereka injira zo ngalongera mwo'bulamu.

† 2:21 2.17-21 Yuheeri 3.1-5.

Na bwo tugayamanwa, ngayijuzibwa mwo'bushambaale.‡”»

²⁹ Peturu, anashubi deta: «E beene witu, namùbwira ku bweranyange, kwo shokuluza witu Dahudi keera akafwa, anaziikwa. Ne'shinda yage, ikiri hano halinde zeene.

³⁰ «Kundu kwokwo, Dahudi âli riiri muleevi. Âli yiji kwo Rurema akamùlagaania ku ndahiro, kwo agamúyimikira umundu muguma wa mwi'kondo lyage. ³¹ Na mukuba Dahudi âli mali gwanwa abona íbigayiji ba, kyo kikatuma agaadeta hi'gulu lyo'kuzuuka kwa Masiya kwo atakalekeererwa i kuzimu! Na'magala gaage gatakabolera yo.§

³² «Uyo Yesu Kirisito, Rurema keera akamúzuula mu bafwiri. Lirya igambo, tweshi twangalitangira ubumasi. ³³ Ne'ri akakuzibwa mu kubiikwa uluhande lwe'lulyo lwa Yishe Rurema, anayakiira Umutima Mweru imwage, ukukulikirana no'muhango. Anatuyonera gwo, nga kwoku mukoli bibwini, munabiyuvwiti.

³⁴ «Dahudi yenyene, atali ye kagenda mwi'gulu. Kundu kwokwo, akagwanwa adeta kwokuno:

“Nahano, akabwira Nahamwitu:

Ubwatalage uluhande lwani lwe'lulyo,

³⁵ halinde mbiike abagoma baawe mwi'dako lya'magulu gaawe,

unakizi balaaviza kwo.*”

³⁶ «Ku yukwo, Abahisiraheeri booshi bakwiri-iri bamenye bwija, kwo Rurema keera akagira

‡ 2:28 2.25-28 Zaburi 16.8-11.

§ 2:31 2.31 Zaburi 16.10.

* 2:35 2.34-35 Zaburi 110.1.

Yesu abe Nahano, anabe ye ulya Masiya, kundu mukamúyitiisa ku kibambo.»

³⁷ Yabo Bayahudi, mbu bayuvwagwe yago magambo, ganabababaza bweneene mu mitima yabo. Kyanatuma bagabuuza Peturu ne'zaabo ndumwa kwokuno: «E beene witu, kwokwo, tugirage kuti?»

³⁸ Peturu anabashuvya: «Ngiisi muguma winyu, atwikirage ku byaha byage, anabatiiz-ibwe kwi'ziina lya Yesu Kirisito. Kwokwo, lyo alonga ukukogwa, anahaabwe Umutima Mweru.

³⁹ Mukuba, umuhango gwo Nahano Rurema witu akatulagaania, gulyagagi imwinyu. Guli ne'mwa baana biinyu. Guli ne'mwa'bandi booshi ábali hala, na ngiisi bo agaki hamagala.»

⁴⁰ Peturu anagenderera no'kubakengula ku gandi magambo mingi, anabayinginga ti: «Abandu ba kino kibusi, bakoli bihuusiri. Aaho! Mubayilyose mwo, halinde lyo mukizibwa!»

⁴¹ Yago magambo ga Peturu, abandu nga bi-humbi bishatu banagayemeera, banabatiizibwa ku lwolwo lusiku. Kwokwo, kwa'bandu ba Yesu bakayushuuka bweneene.

Abandu ba Yesu bagira ingoome

⁴² Abandu ba Yesu, bâli fitiirwi bweneene mu ngoome yabo. Indumwa za Yesu, zâli kizi bayigiriza Igambo lya Rurema. Banâli kizi koo-jola umukate kuguma,[†] iri banahuuna Rurema.

⁴³ Indumwa za Yesu, zâli kizi gira ibitangaaza bingi, halinde booshi banasoomerwa bweneene!

[†] **2:42** 2.42 koojola umukate kuguma kwâli kizi girwa ku kyanya kya'Kashasha ka Nahano.

⁴⁴ Ikyanya abandu bâli koli yemiiri Yesu, booshi bâli yamiri mwi'yo ngoome yabo. Kiri ne'bindu byabo, byâli yamiri mu lushangi. ⁴⁵ Bâli kizi guliisa ibindu byabo. Ne'fwaranga zo bakabilonga kwo, banakizi zigabaana, ukukulikirana na'magoorwa ga ngiisi muguma wabo.

⁴⁶ Abandu ba Yesu, bâli kizi kuumana ngiisi lusiku mu nyumba ya Rurema. Banâli kizi kuumana na mu nyumba zaabo, hi'gulu lyo'kukoojola umukate kuguma. Bâli kizi shangiira ibyokulya ku mitima íshenguusiri mu kati ko'mushambaalo. ⁴⁷ Banâli kizi yivuga Rurema. Abandu booshi, bâli basiimiri. Na ngiisi lusiku, Nahano anakizi kiza abandi bandu, halinde umuharuuro gwa'bandu baage, gwanakizi yushuuka.

3

Peturu akiza uluzingo

¹ Lusiku luguma, Peturu na Yohana banagenda iwa nyumba ya Rurema ku bihe mwenda bya mwi'zuuba, bwo kyâli riiri kihe kyo'kuhuuna Rurema. ² Banahumaanana umundu úzingamiri ukulyokera ukubutwa kwage. Uyo mundu, âli kizi biikwa ha mulyango gwe'nyumba ya Rurema úguli mu buuzibwa Gubuyahiri. Ne'kyanya abandu bâli kizi lenga yaho mu kuhika ha nyumba ya Rurema, anakizi bahuuna-huuna ibindu.

³ Uyo mundu, mbu abonage kwo Peturu na Yohana bakola bu yingira mu nyumba ya Rurema, anabahuuna ibindu. ⁴ Peturu na Yohana banamútungira. Peturu anamúbwira:

«Ewe! Utulole kwo!» ⁵ Anabalola kwo, akola no'mulangaaliro, ti: «Hali byo bagamba!»

⁶ Haliko, Peturu anamúbwira: «Ndahiiti fwaranga, kandi iri nooro. Haliko byo ngweti, byo namu kuheereza. Nakubwira kwi'ziina lya Yesu Kirisito we'Nazareeti, yimuka ugende!»

⁷ Peturu anamúgwatira ku kuboko kwe'lulyo, anamúyimusa. Lyeryo ngana, ibigere-gere byage, kiri ne'shando zaage, byanayami kana. ⁸ Anayami guruka, anatondeera ukugenda yenyene. Anayingira mu nyumba ya Rurema kuguma na Peturu na Yohana, agweti agatamba-tamba, iri anayivuga Rurema.

⁹ Abandu booshi, banabona ngiisi kwo'yo mundu akola mu genda na'magulu gaage yenyene, iri anayivuga Rurema. ¹⁰ Banayami múmenya kwo ye yolya úshubi bwatiiri, ali mu huuna-huuna ibindu ha mulyango úguli mu buuzibwa Gubuyahiri. Balya booshi, iri bakabona íbyamúkoleka kwo, banasoomerwa bweneene!

Peturu amenyeesa abandu hi'gulu lya Yesu

¹¹ Ku yikyo kyanya, uyo mundu âli ki gwasiri ku Peturu na Yohana. Abandu booshi, bâli soomirwi bweneene, banashololokera yaho bali, áhali mu buuzibwa Mbarazaani ya Sulumaani.

¹² Iri Peturu akababona, anababwira: «E bashosi be'Hisiraheeri, yiri ígambo, kituma kiki ligweti ligamúsoomeza? Na kituma kiki mukoli tuhenekiiri? Tutali twe tushobwiri ukukiza umundu! Kutanali mbu bwo twe tukwaniini imbere lya Rurema!

13 «Rurema wa bashokuluza biitu, Hiburahimu, na Hisake, na Yakobo, keera akakuza umukozi wage Yesu. Anali yoyo Yesu ye mukatanga mu maboko ga'bagoma. Ne'kyanya Pilaato âli mali shungika kwo agamûshwekuulira ye, mwanalahira.

14 Mwanahuuna kwo'mwitani abe ye mugashwekuulirwa. Kiziga ulya Yesu, ye wo'kuli, ye na kwaniini imbere lya Rurema.

15 Kundu ye shyoko yo'bulamu, mwanamúyitiisa ku mbalanga. Haliko, Rurema anamúzuula mu bafwiri. Yiri igambo, tulyagagi tumasi twalyo.

16 «Kwo na kwokwo, no'yu mundu ye mubwini hano, munamúyiji-yiji, keera alonga ukuyami kanibwa indege ku njira yo'kubiika ubwemeere kwi'ziina lya Yesu. Ee! Lyeryo iziina lya Yesu, kuguma no'kulibiika kwo'bwemeere, kyo kyatuma akola mugumaana, nga kwo mukoli múbwini mweshi.

17 «Na buno, e beene witu! Yibyo byoshi byo mukagirira Yesu, mwe na'batwali biinyu, nyiji kwo mukabigiriirira ku buhwija. 18 Na íbikatumaga bigakoleka, gira Rurema akoleese amagambo go âli mali gwanwa adeta ku njira ya'baleevi baage booshi, kwo Masiya wage akwaniini alibuzibwe.

19 «Ku yukwo, mutwikirage ku byaha biinyu! Munahinduke bandu ba Rurema, gira lye'byaha biinyu bihotolwa. 20 Kwokwo, lyo Nahano agakizi mùluhuula, anamùlungikire Yesu. Yoyo Yesu, ye yolya Masiya ye âli mali gwana amùbiikira. 21 Yesu, akwaniini atee beera mwi'gulu, halinde ukuhisa ku kyanya Rurema agashubi lingaania

ibindu byoshi. Kwokwo, kwo âli mali gwanwa adeta ukulyokera keera ku njira ya 'baleevi baage beeru.

22 «Mukuba, Musa akadeta kwokuno: “Nahano, Rurema winyu agamutumira umuleevi ûli nga nie, anabe alyosiri mu kati kiinyu. Na ngiisi magambo go'yo muleevi agamubwira, mukakizi gatega amatwiri! 23 Ne'ri mundu atangawatwaza, agatwibwa lwoshi mu bandu ba Rurema!”

24 «Ngiisi ibigweti bigakoleka mu zino siku, abaleevi booshi, bâli mali gwanwa babitangira ubuleevi. Yukwo, kukatondeerera ku muleevi wage Samweri, halinde ukuhisa ku ngiisi bandi baleevi. Balya booshi bakagwanwa badeta hi'gulu lyabyo.

25 «Biryanya byoshi byo Rurema akagwanwa adeta ku njira ya 'baleevi, na niinyu, biryagagi hi'gulu liinyu! Kiri ne'kihango kyo akagira na bashokuluza biinyu, nakyô kwakundi, kiri hi'gulu liinyu. Mukuba, Rurema akalagaania Hiburahimu kwokuno: “Ku njira ya 'bandu ba mwi'kondo lyawe, kwa'mahanga gooshi gagalonga ukugashaanirwa.†”

26 «Ikyanya Rurema akazuula umukozi wage Yesu mu bafwiri, akatee mûtuma imwinyu. Mukuba, âli loziizi ukukizi mûgashaanira, halinde munalongage ukufuushuka mu mabi giinyu.»

* 3:23 3.23 Bukengeeze 18.15, 18, 19. † 3:25 3.25 Ndondeko 22.18; 26.4.

4

Abakulu babiika Peturu na Yohana kwe'kikando

¹ Peturu na Yohana, iri bakaba baki gweti bagaganuuza yabo bandu, lyeryo banayami hikirwa na'bagingi, na'Basadukaayo, kuguma no'mukulu wa'balaazi be'nyumba ya Rurema. ² Yabo bakulu booshi, bakayija keera bagarwa. Mukuba, Peturu na Yohana bâli kizi yigiriza abandu kwo abafwiri bagazuuka mu kati ka Yesu.

³ Yabo bakulu, banagwata Peturu na Yohana. Na mukuba kâli kola kabigingwe, kyanatuma bagatee balaaza mu nyumba ye'mbohe, kwo bugaakya.

⁴ Kundu kwokwo, ikyanya Peturu na Yohana bakabwira yabo bandu hi'gulu lya Yesu, abingi baabo bakamúyemeera. Umuharuuro gwa'bashosi ábâli koli yemiiri Yesu, gwanahika nga bihumbi bitaanu.

⁵ Iri bukakya, abatwali ba'Bayahudi banagira inaama yaho i Yerusaleemu, bali kuguma na'bashaaja baabo, kiri na'bigiriza baabo be'maaja. ⁶ Na mwi'yo naama, mwâli riiri no'mukulu wa'bagingi Hanaasi, na Kayafa, na Yohana, na Halegizandere, na'bandi beene wabo Hanaasi. ⁷ Yabo bakulu booshi, banatumira Peturu na Yohana. Ne'ri bakahika, banabayimangika imbere lyabo, banatondeera ukubabuza, ti: «Aho! Yiby mwagiraga, mwabigira ku bushobozi buki, na kwi'ziina lya nyandi?»

⁸ Uyo Peturu, anaba akoli yijwiri mwo'Mutima Mweru, anabashuvya: «E batwali, na niinyu

mwe bashaaja! ⁹ Zeene, tugweti tugabulirizibwa, bwo twatabaala uyu mundu úshuba kirema, mbu na kutagi kwo akizibwa.

¹⁰ «Aaho! Mweshi mumenyage bwija, kuguma na ngiisi bandi Bahisiraheeri booshi, kwo'yu mundu úyimaaziri imbere liinyu, akola mugumaana ku bushobozi bwi'ziina lya Yesu Kirisito we'Nazareeti! Uyo Yesu, ye yolya mukayitira ku kibambo. Kundu kwokwo, Rurema keera akamúzuula mu bafwiri. ¹¹ Uyo Yesu, ye yolya biyandisirwi hi'gulu lyage, ti:

“Ibuye lyo mukalahira, mwe buubasi, lyeryo lyo ligweti ligakania akagongo ko'lutaliro.*”

¹² «Ndaaye gundi ye twangalongera mwo'bukize. Mu kihugo kyoshi, ndaalyo lindi iziina lya'bandu bahaabirwi, lyo tukwiriiri ukukizibwa mwo.»

¹³ Yabo bakulu, iri bakabona ngiisi kwo Peturu na Yohana bagweti bagashuvya ku bukaruuke, banâli bayiji, kwo batakalenga mu masomo. Kyanatuma bagasoomerwa bwe-neene, banakengeera kwo Peturu na Yohana bâli komeriini na Yesu.

¹⁴ Yabo bakulu, iri bakabona kwo'yo mushosi keera akizibwa, anayimaaziri kuguma na Peturu na Yohana, banabula byo bagaadeta.

¹⁵ Kyanatuma bagababwira bombi kwo batee lyoka mu naama yabo. Nabo, banasigala bagahanuusania.

¹⁶ Ne'ri bakabashaaga mwo, yabo bakulu banabuuzania: «Aaho! Yaba bandu, kuti

* **4:11** 4.11 Zaburi 118.22.

kwo twamu bagira? Si abandu booshi be'Yerusalemu, bakoli yiji kwo keera bakola ikitangaaza kihamu, tutanganakilahira. ¹⁷ Ku yukwo, tubabiike kwe'kikando, kwo batwikirage ukukizi deta lirya iziina lya Yesu mu bandu. Yiki kitangaaza kyo bagira, kitagenderere no'kukizi balumbuuka mwo.»

¹⁸ Ha nyuma, banashubi tumira Peturu na Yohana, banabakaanya, ti: «Yuvwagwi! Yiryo iziina lya Yesu, mutashubi ki kolwa mbu mwayigiriza hi'gulu lyalyo! Kiri no'kudeta, hatagire ugashubi lideta!»

¹⁹ Peturu na Yohana, banabashuvya: «Mwenyene, mutwe uluhango, iri bikwaniini imbere lya Rurema kwo mube mwe tugakizi simbaha, ho twangakizi simbaha Rurema yenyene. ²⁰ Biry byoshi, tukabiyibonera twenyene, no'kubiyiyuvwirwa, bitanganaziziri kwo tuleke ukukizi bideta!»

²¹⁻²² Peturu na Yohana, mbu badetage kwokwo, yabo bakulu banabula byo bagabahanira kwo. Abandu booshi bâli gweti bagayivuga Rurema, bwo yabo bombi bagira ikitangaaza kyo'kukiza uyo luzingo. Anâli kola ne'myaka ingingwe ya makumi gana ukulyokera ukubutwa kwage, azingamiri. Kyanatuma bagashubi biika Peturu na Yohana kwe'kikando, babuli bahanguula kwo bagende.

Abandu ba Yesu bahuuna Rurema ubutabaazi

²³ Peturu na Yohana, iri bakaba keera bashwekuulwa, banagalukira imunda abaabo. Banabaganuulira byoshi byo babwirwa na'bakulu ba'bagingi, na'bashaaja ba'Bayahudi.

24 Ne'ri abaabo bakaba keera bayuvwa kwokwo, booshi banahuugiza kuguma mu kuhuuna Rurema, ti: «E Nahano, we mukulu wa byoshi! We kabumba igulu, ne'kihugo, ne'nyaaja, na ibibiri mwo byoshi. 25 We kanadeta ku kanwa ka shokuluza witu Dahudi, umukozi wawe, ku kyanya akadeta ku njira yo'Mutima Mweru kwokuno:

“Kituma kiki ibinyamahanga bigweti bigaraakara?

Kundu biyamiri biri mu gira igambi libi, si liryagagi lya busha!

26 Abaami be'kihugo, kuguma na'batwali baabo, keera bayibiika kuguma, banakoli yiteganwiri, gira balahire Nahano, balahire na Masiya wage ye akatoola.†”

27 «Binabonekeriiri kwo kiri na Heroode na Pondyo Pilaato, nabo keera bakakuumana mu kano kaaya, kuguma na'Bahisiraheeri na'bapagaani, gira balahire Yesu. Anali ye mukozi wawe ye ukataluula kwo abe ye Kirisito.

28 «Ngiisi kwo bakagira, byo na byebyo naawe wâli mali gwanwa washungika ukulyokera keera, ku bukalage bwawe, kwo bigaaba.

29 «Na buno, e Nahano! Ulolage ngiisi kwo keera batubiika kwe'kikando! Tunali bakozi baawe. Aaho! Utushoboleese, halinde तु-longe ukukizi deta igambo lyawe ku bukaruuke.

30 Unakizi golola ukuboko kwawe mu kukizi kiza abandu. Ukizi yerekana ibisoomeza bya kwingi kwi'ziina lya Yesu, umukozi wawe mweru.»

† 4:26 4.25-26 Zaburi 2.1-2.

³¹ Yabo bandu, mbu bayusagye ukuhuuna Rurema kwokwo, yaho bâli kumaniri, hanajugumba! Balya booshi, banayijuzibwa mwo'Mutima Mweru. Banatondeera ukuyigiriza abandu igambo lya Rurema ku bukaruuke.

Ulushangi lwa'bandu ba Yesu

³² Abemeezi booshi, banaba no'mutima muguma. Ne'nzaliro zaabo, zâli kizi huugiza kuguma. Ndaaye mundu úwâli desiri kwo ali ne'bindu byage bya yenyene. Mukuba, ibindu byabo byoshi, byâli kola bya lushangi.

³³ Indumwa za Yesu, zanakizi tanga ubumasi ku bukalage, iri banayerekana kwo Nahano Yesu keera akazuuka mu bafwiri. Na booshi, banakizi gashaanirwa bweneene!

³⁴ Mu kati kaabo, ndaaye úkaniihirwa ne'kindu. Mukuba, ikyanya abandu bâli hiiti amatongo, kandi iri inyumba, bâli kizi biguliisa. ³⁵ Ne'fwaranga zo bakabilonga kwo, banakizi gendi zisikiiriza indumwa za Yesu. Yizo fwaranga, zanakizi gabwa, ukukulikirana ni'goorwa lya ngiisi mundu.

³⁶ Hâli riiri no'Mulaawi muguma, iziina lyage ye Yusefu, mubutirwa wa mu poroveesi ye'Kipuro. Anali ye ndumwa za Yesu zikayinika iziina lya Barinaaba, (kuli kudeta: wo'kukizi kanania umutima). ³⁷ Barinaaba naye, anaguliisa itongo lyage. Ne'fwaranga zo akalilonga kwo, anayiji zisikiiriza indumwa.

5

Ubulyalya bwa Hananiya na Safira

¹ Hâli riiri mundu muguma, iziina lyage Hananiya. Yehe, bo na mukaage wa Safira, nabo banaguliisa itongo lyabo. ² Halikago, ifwaranga zo bakalilonga kwo, yee! Hananiya anazikomoola kwo. Na mukaage akamenya. Na ízikasigala, Hananiya anagendi zisikiiriza indumwa za Yesu.

³ Uyo Hananiya, ikyanya akahikaga, Peturu anamúbwira: «E Hananiya, maki gano wagira! Kituma kiki waleka Shetaani ayifunda mu mutima gwawe? Ikyanya ukasigalana ku fwaranga zo walonga kwi'tongo lyawe, lyo wabeesha Umutima Mweru yenyene! ⁴ Ikyanya utazi liguliisa, si bishuba bindu byawe! Kiri ne'kyanya keera waliguliisa, ushubi hangwirwi ukukoleesa ifwaranga zo walilonga kwo, nga kwo utáloziizi! Aahago! Biki íbyakushimya kwo ugire ibala mwene yiri? Batali bandu bo wabeesha, si wabeesha Rurema yenyene!»

⁵ Uyo Hananiya, mbu ayuvwagwe kwokwo, anayami yidikuula haashi. Anayami fwa. Abandu booshi, iri bakayuvwa ngiisi kwo afwa, banayoboha bweneene. ⁶ Hanayija imisore, yanayiji zingira ikirunda kyage mu mirondo. Yanakihulukana, yanagendi kiziika.

⁷ Iri hakalenga nge'bihe bishatu, muka Hananiya naye anayingira mu nyumba, buzira kumenya kwo yiba keera afwa. ⁸ Peturu, anamúbuuzza: «Umbwire! Ifwaranga zo mwaguliisa kwi'tongo liinyu, ka zooshi zeezi?» Na wa naye, ti: «E waliha, zooshi zeezo!»

⁹ Peturu anamúbwira: «Hafe! Kituma kiki mwalagaana mwe na yibalo kwo mugeze Umu-

tima Mweru gwa Nahano? Lolaga! Ábashubi ziika yibalo, baabo kandi bakola ha mulyango. Na naawe, bakola bagakutwala!»¹⁰ Lyeryo ngana, Safira anayitimba mu magulu ga Peturu. Naye anayami fwa. Irya misore, iri ikashubi yingira, yanagwana Safira naye keera afwa. Yanahulukana ikirunda kyage, yanagendi kiziika ha butambi lye'shinda ya yiba.

¹¹ Abandu booshi bi'shengero, kiri na'bandi booshi, ikyanya bakayuvwa kwokwo, banagwatwa ne'kyoba kingi.

Indumwa za Yesu zagira ibitangaaza bingi

¹² Indumwa za Yesu, zâli gwetî zigaagira ibitangaaza bingi mu bandu. Abandu ba Yesu, booshi banakizi kuumana mu Mbarazaani ya Sulumaani.*¹³ Banakizi huuzibwa bweneene. Kundu kwokwo, mu batâli yemiiri Yesu, ndaaye úkagira mbu abayibiike mwo.¹⁴ No'muharuuro gwa'bandu ábâli koli yemiiri Nahano, gwanakizi yushuuka bweneene, mwa'bashosi na'bakazi.

¹⁵ Abalwazi bâli kizi tangirizibwa mu njira. Banakizi biikwa ku ngingo, na ku birago, gira mango Peturu alenga, kiri ne'kizunguza kyage kikakizi hika ku baguma baabo.

¹⁶ Abandu bingi bweneene, banakizi lyoka mu twaya twe'butambi, banakizi yiji shololokera yaho i Yerusaleemu. Banaleeta abalwazi baabo, kuguma na ábâli kizi bamburwa ne'bisigo. Balya booshi, banakizi kizibwa.

Indumwa za Yesu zalibuzibwa

* **5:12** 5.12 Mbarazaani ya Sulumaani yâli riiri ha nyumba ya Rurema.

17 Umukulu wa'bagingi, kuguma na'baabo booshi bi'banga lya'Basadukaayo, banagwatwa no'luugi bweneene hi'gulu lye'ndumwa za Yesu.

18 Kyanatuma bagagendi zigwata, banazilasha mu nyumba ye'mbohe. 19 Halikago bushigi, umuganda wa Nahano anayiji yigula inyiivi ze'yo nyumba, anazihulukiza ha mbuga, anaz-ibwira: 20 «Mugendi yimanga ha nyumba ya Rurema, munamenyeese ha'bandu ngiisi kwo bangatuula ku njira mbyahya.»

21 Kwokwo, indumwa za Yesu zanzinduka ha nyumba ya Rurema, nga kwo zabwirwa, zatondeera ukuyigiriza ha'bandu.

Ku kyekyo kyanya, uyo mukulu wa'bagingi, kuguma na yabo baabo, banakuumania abakulu booshi ba'Bayahudi. Banatuma abalaazi iwa nyumba ye'mbohe, gira bagendi leeta indumwa za Yesu. 22 Haliko, mbu bayingirage mwo, banagwana zirya ndumwa, ndaazo. Banagalukira imunda abakulu, banababwira: 23 «E banahamwitu, ikyanya twahika ha nyumba ye'mbohe, twagwana inyiivi ziri mbamike, na'balaazi bayimaaziri ha butambi lyazo. Halikago, iri twazyigula, ndaaye mundu ye twagwana mwo.»

24 Ulya mukulu wa'balaazi, kuguma na yabo bakulu ba'bagingi, mbu bayuvwe kwokwo, banagangaanwa, banabuuzania: «E balya, maki gano?»

25 Lyeryo, hanayija mundu muguma, anababwira: «Lolagi! Balya bandu bo mushubi lashiri mu nyumba ye'mbohe, baabo kandi bakoli yi-

maaziri ha nyumba ya Rurema bagweti bagayigiriza ha'bandu.»

²⁶ Lyeryo, umukulu wa'balaazi, kuguma na'balaazi baage, banagendi zileeta. Haliko, batanayija bagweti bagazitumikira. Mukuba, bâli yobohiri kwa'bandu bangakoli balasha amabuye.

²⁷ Ne'ri bakaba keera bazihisa mu naama ya'bakulu, uyo mukulu wa'bagingi anatondeera ukuzibwira: ²⁸ «Si keera tukamûkaanya kwo mutakizi ki yigiriza abandu hi'gulu li'ziina lyo'lya mundu! Kundu kwokwo, mukiri mu genda mu kano kaaya kooshi ke'Yerusaleemu, mugweti mugakwiza amigirizo giinyu. Keera mwanahiga kwo mutubetuze umuko gwage!»

²⁹ Peturu ne'zaabo ndumwa, zanashuvya, ti: «Bitukwiriiri tukizi simbaha Rurema, ho twanagakizi simbaha abandu! ³⁰ Kundu mukayita Yesu ku njira yo'kumúmanika ku kibambo, halikago Rurema wa bashokuluza biitu anamúzuula.

³¹ Anamúkuza mu kumúbiika uluhande lwage lwe'lulyo, abe Mutwali, abe na Lukiza. Kwokwo, lya'Bahisiraheeri baba no'bulyo bwo'kutwikira ku byaha byabo, banakogwe. ³² Birya byoshi, twenyene tukabiyibonera. Kiri no'Mutima Mweru, nagwo gugweti gugabitangira ubumasi. Gwogwo Mutima Mweru, gwo Rurema ali mu heereza ngiisi ábamúsimbahiri.»

³³ Yabo bakulu, mbu bayuvwagwe kwokwo, arara-rara! Banalooza kwo babayite. ³⁴ Mwi'yo naama, mwanayimuka Umufarisaayo muguma, iziina lyage Gamalyeri. Âli riiri mwigiriza we'Maaja, anâli kizi haabwa ulushaagwa mu

bandu booshi. Anadeta kwe'ndumwa za Yesu zitee hulusibwa.

³⁵ Iri zikaba keera zahuluka, anabwira abaabo bakulu, ti: «E bashosi be'Hisiraheeri, yiri igambo lyo mukoli loziizi ukugirira yaba bandu, muliyi-tonde kwo!

³⁶ «Ku siku ízikalenga, hakahulukira mundu muguma, iziina lyage Tehuda. Âli gweti agakizi yihaya kwo ali mugangambale. Na'bandu nga magana gana banamúyibiika kwo. Haliko, iri hakazinda, anayitwa. Na booshi ábâli múkulikiiri, banashaabuka. Ne'byage byoshi, byanamalira haaho.

³⁷ «Na ku kirya kyanya kya'bandu baka-haruurwa kwo, hanahulukira Umugalilaaya muguma, iziina lyage Yuda. Uyo Yuda, naye anaba ne'kiso kyage kya'bahuni. Halikago, naye anayitwa. Na ábâli kizi múkulikira booshi, nabo banashaabuka.

³⁸ «Kwokwo, buno namùbwira, amagambo ga yaba bandu, hatagire úgagayifunda mwo. Mubaleke! Ishungi zaabo, na ngiisi byo bagweti bagaagira, iri byangaba bilyosiri mu bandu, bigaafwa ubusha. ³⁹ Haliko, iri byangaba bilyosiri imwa Rurema, mutagaahasha ukubahangirira. Munayiji kengeera mukola mu hagara na Rurema yenyene!»

⁴⁰ Yiryo ihano lya Gamalyeri, abaabo banaliyemeera. Kwokwo, banashubi tumira yizo ndumwa. Ne'ri zikahikaga, banadeta kwo zihimbulwe. Ha nyuma, banazikaanya kwo zitashubi ki deta hi'gulu li'ziina lya Yesu. Babuli zihangu-ula kwo zitaahé.

⁴¹ Yizo ndumwa, zannahuluka mwi'yo naama ya'bakulu, zishambiiri. Mukuba, Rurema akabona kwo zikwaniini ukugayirizibwa hi'gulu li'ziina lya Yesu. ⁴² Zitanatwikira ukukizi menyeesa abandu Imyazi Miija kwo Yesu ye ulya Masiya. Zanakizi giyigiriza ngiisi lusiku mu nyumba ya Rurema, kiri na mu nyumba za'bandu.

6

Abatabaazi balinda batoolwa

¹ Mu yizo siku, umuharuuro gwa'bigirizibwa ba Yesu gwanagenderera ukukizi yushuuka. Halikago mu kati kaabo, mwanavyuka imidodombo. Ikyanya kyo'kukizi gaba ibyokulya bya ngiisi lusiku, Abayahudi ábâli kola mu deta indeto ye'kigiriki,* bakabona kwa'baabo be'Buyahudi batakwi gweti bagatwaza abanamufwiri baabo.

² Yizo ndumwa za Yesu kwo ziri ikumi na zibiri, zanakuumania abemeezi baabo booshi, zanababwira: «Bitakwaniini kwo tukizi janda ukuyigiriza Igambo lya Rurema, mbu lyo tukizi shiiba tugagabulira abandu ibyokulya.

³ «E beene witu, mu kati kiinyu, mutoole mwa'bashosi balinda. Babe bayijikiini kwo bali mu detwa bwija, banayijwiri mwo'Mutima Mweru, banabe bitegeereza. Baabo, bo tugabiika ku mukolwa gwo'kukizi gaba ibyokulya.

⁴ Kwokwo, lyo nyiitu tukizi yitanga mu kuhuuna

* **6:1** 6.1 kigiriki Abayahudi ábâli shabukiiri mu mahanga batâli ki yiji indeto yabo. Si bâli kola mu deta izindi.

Rurema, na mu kukizi yigiriza abandu Igambo lyage.»

⁵ Yabo booshi, iri bakayuvwa kwokwo, banasiima. Banatoola Setefaano, umundu úwâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, anâli yijwiri mwo'Mutima Mweru. Banatoola na Firipo, na Porokoro, na Nikanora, na Timooni, na Parimena, na Nikolayo we'Handyokiya, úkatee yemeera ibanga lye'Kiyahudi, anabuli yiji yemeera Yesu. ⁶ Yabo bashosi balinda, bo bakatwalwa imbere lye'ndumwa za Yesu. Zanabahuunira imwa Rurema, mu kubabiika kwa'maboko.

⁷ Igambo lya Rurema, lyanagenderera no'kukizi kwira mu bandu. Mu kaaya ke'Yerusaleemu, umuharuuro gwa'bandu ba Yesu, gwanakizi yushuuka bweneene! Kiri na'bagingi ba'Bayahudi, abingi baabo nabo banayemeera Yesu.

Setefaano agwatwa

⁸ Ulya Setefaano, Rurema âli múgashaniiri bweneene, anâli múyijwizi mwo'bushobozi bwage. Kyanatuma agakizi gira ibitangaaza bya kahebuuza mu bandu.

⁹ Halikago, Abayahudi baguma banayiji múhaliiza. Bâli riiri ba mu nyumba nguma ye'mihumaanano yo bâli kizi buuza Inyumba ya'Bashwekuule. Baguma baabo, bâli shaaziri i Kureene, ne'Halegizanderiya. Na'bandi baabo, bâli shaaziri i Kirikiya, ne'Haziya. Yabo Bayahudi, kundu bâli kizi haliiza Setefaano, ¹⁰ haliko anakizi bayumuusa, anakizi deta ku

bwitegeereze na ku bushobozi bwo'Mutima Mweru.

¹¹ Yabo Bayahudi, iri bakabona kwokwo, banabulika bandu baguma, gira bagendi bangaaniza Setefaano kwo atuka Musa, atuka na Rurema. ¹² Yago magambo, ikyanya bakagendi gadeta, ganaraakaza bweneene abashaaja ba'Bayahudi, na'bigiriza be'maaja, kiri na'bagunda. Yabo booshi, arara-rara! Banagendi birigisha Setefaano, banamúgogombeka mu naama ya'bakulu baabo, ¹³ banaleeta na mwo tulya tumasi twe'bibeessa.

Yutwo tumasi, twanatondeera ukubangaaniza Setefaano, ti: «Uyu mundu, atali mu leeza ukutyozza iyi nyumba nyeeru ya Rurema, kiri ne'maaja za Musa! ¹⁴ Keera tukayuvwa ngiisi kwo akadeta kwo Yesu we'Nazareeti agahongola iyi nyumba ya Rurema, anahindule ne'migeeza yo tukasigirwa na Musa.»

¹⁵ Yabo bakulu ba'Bayahudi, ngiisi kwo bâli bwatiiri yaho, banatungira Setefaano. Yee! Banabonaga kwa'malanga gaage gakoli shushiri nga go'muganda.

7

Setefaano ayibulanira mu naama ya'bakulu

¹ Uyo mukulu wa'bagingi, anabuuza Setefaano: «Ewe! Yibi byoshi byo bakulega kwo, ka kwokwo kwo biri?» ² Setefaano, anashuvya: «E beene witu na badaata! Munyuvwirize! Rurema wo'bulangashane, akahulukira ku shokuluza witu wa Hiburahimu mu poroveesi ye'Mezopotamiya, ku kyanya atâli zaazi bungira

i Harani. ³ Rurema anamúbwira: “Ushaagage mu kino kihugo kyawe. Usige mwo beene winyu, unagende mu kihugo kyo ngakuyereka.*”

⁴ «Kyanatuma Hiburahimu agabunga mu kihugo kyabo kye'Bukalidaayo, anagendi tuula i Harani. Ne'ri yishe akaba keera afwira yo, Rurema anashubi múbungiisa. Anamúleeta mu kino kihugo kyo niinyu mukoli tuuziri mwo buno.

⁵ «Kundu kwokwo, mu kino kihugo, Rurema atakaheereza Hiburahimu mwi'tongo íryangahisa kiri no'lushando luguma! Si akamúlagaania naaho kwo kigaaba kiri kye'mwage, kuguma na'bandu ba mwi'kondo lyage. E balya! Akamúbwira kwokwo, kundu ndaaye mwana ye Hiburahimu âli gweti.

⁶ «Rurema anashubi bwira Hiburahimu, ti: “Abandu ba mwi'kondo lyawe, bâye gendi shumbika mu kihugo kye'mahanga. Ne'yo munda, багаagirwa baja, banahise ye'myaka magana gana bagweti bagalibuzibwa bweneene!

⁷ Haliko yabo basheebuja, ngayiji bahana. Na ha nyuma, abandu baawe, banalyoke mu galya mahanga, banayiji nyikumbira hano.†”

⁸ «Ha nyuma, Rurema ananywana ikihango na Hiburahimu, kyanâli kizi koleesibwa ku njira yo'kutenguula. Hiburahimu akayiji buta Hisake. Ne'ri Hisake akahisa isiku munaana, Hiburahimu anamútenguula. Uyo Hisake naye, anabuta Yakobo. No'yo Yakobo, naye anabuta

* **7:3** 7.3 Ndondeko 12.1. † **7:7** 7.7 Ndondeko 15.13-14.

abatabana ikumi na babiri, banali bo bashokuluza biitu.

⁹ «Yabo bashokuluza biitu, bakagwatwa no'luugi bweneene hi'gulu lya mwene wabo wa Yusefu! Kyanatuma bagamúguliisa, agendi ba muja mu mahanga ge'Miisiri. Kundu kwokwo, Rurema bâli yamiinwi, ¹⁰ anakizi múkiza mu malibu gaage gooshi. Anamúbiika mwo'bwitegeereze, halinde Faraho, mwami we'Miisiri, anamúsiima. Ulya Faraho anamúbiika abe mutwali mukulu mu kihugo kyabo kyoshi kye'Miisiri, kiri na mu nyumba yage ye'kyami.

¹¹ «Ha nyuma, umwena gwanagunuuzwa mu kihugo kye'Miisiri, kiri na mu kihugo kye'Kaanani, halinde abandu banayingira mu makuba bweneene! Bashokuluza biitu, nabo banabula byo bagaalya. ¹² Yakobo, iri akayuvwa kwo mu kihugo kye'Miisiri mukiri ingano, analungika yo yabo bashokuluza biitu. Yulwo lugeezi lwabo, lwâli riiri lwa mbere lwo'kuhika yo.

¹³ «Na ku lugeezi lwa kabiri, Yusefu anayimenyeesa imwabo. Nabo kwakundi, banamenyeezana imwo'yo mwami we'Miisiri. ¹⁴ Yusefu, anatuma indumwa imunda yishe Yakobo, kwo ayije iyo munda i Miisiri, kuguma ne'mbaga yage yoshi kwo bâli riiri bandu makumi galinda na bataanu.

¹⁵ «Kwokwo, Yakobo anamanukira iyo munda i Miisiri, inali yeyo munda yo akafwira. Kiri na bashokuluza biitu ábakasigwa, nabo bakafwira yeyo munda. ¹⁶ Ibirunda byabo byanayiji leetwa

imwabo mu kaaya ke'Shekemu, byanagendi zii-
ikwa mu shinda yo Hiburahimu akagula ku
fwaranga ndebe imwa'baana ba Hamoori.

¹⁷ «Rurema, iri akaba keera agira kwo âli mali
gwanwa alagaania Hiburahimu, Abahisiraheeri
bâli kola kandaharuurwa i Miisiri.

¹⁸ «Iri hakatamaga, mwanayima ugundi
mwami, útâli yiji Yusefu. ¹⁹ Uyo mwami,
anakizi lyalyania bashokuluza biitu. Âli
gweti agabatindimaza, mu kukyula kwo bakizi
kabalira utulenge twabo two'butabana, gira
bafwe.

²⁰ «Ku kyekyo kyanya, Musa naye anabutwa,
anâli riiri mwana mwija ngana! Iri akaba keera
alererwa mu mwabo myezi ishatu, ²¹ anagendi
biikwa ha mbuga. Muluzi-nyere wo'mwami
Faraho, anayiji mútoola, anagendi lerwa nga
mwana wage. ²² Kwokwo, Musa akayigirizibwa
amenge gooshi ga'Bamiisiri. Anaba kikalage mu
byo âli kizi deta, na mu byo âli kizi kola.

²³ «Ikyanya Musa akaba akola ne'myaka
makumi gana, anakumbula ukubona abaabo
Bahisiraheeri. ²⁴ Anagendi gwana Mumiisiri
muguma agweti agakomeeresa uwabo muguma.
Lyeryo Musa, anagendi múlwira. Na mu
kumúyihoolera, anamúyita. ²⁵ Âli toniri
kwa'baabo bagaamenya kwo Rurema agabakiza
ku njira yage, batanamanya.

²⁶ «Ne'ri bukakya, anahulukira ku Bahisira-
heeri babiri ábâli kola mu lwa, anagira mbu
abafunge, ti: “E bashosi, maashi! Si mwe
baguma! Aahago! Kituma kiki mugweti mu-
gakomeresania?”

27 «Halikago, uyo úwâli gweti úgakomeeresa uwabo, anasindikira Musa, ti: “Nyandi úkakubiika kwo ube mutwali witu, unabe mutwi we'maaja ziitu? 28 Ka naani uloziizi ukunyita, nga kwo walaala wayita ulya Mumiisiri?‡”

29 «Musa, mbu ayuvwagwe kwokwo, anatondeera ukuyoboha, anayama agapumukira i Midyani. Ne'ri akaba akoli shumbisiri yo, anabutira ya'baana babiri. 30 Anamala igindi myaka makumi gana atuuziri yo.

«Lusiku luguma, ku kyanya âli riiri mwi'shamba, hoofi no'mugazi Sinaayi, anahulukirwa kwo no'muganda muguma. Uyo muganda akaboneka mu kishungu-shungu íkyâli kizi gulumira kwe'mbigi. 31 Musa, mbu agibonage, anasoomerwa ngana! Anagiyegeera luto-luto, gira agiyitegeereze bwija.

«Lyeryo ngana, anayuvwa izu lya Nahano, lyanadeta kwokuno: 32 “Nie Rurema wa bashokuluza baawe, Hiburahimu, na Hisake, na Yakobo.Š” Musa, mbu ayuvwe kwokwo, analenga mwo'musisi, anayoboha ukushubi lola mwi'yo ngulumira.

33 «Nahano anashubi múbwira: “Uhogole ibiraato byawe, bwo yaho uyimaaziri, hali handu hataluule. 34 Niehe, keera nabona ngiisi kwa'bandu baani bagweti bagatindimazibwa i Miisiri. Keera nanayuvwa ne'kigongeero kyabo. Kwoku nayija ukulyoka mwi'gulu, gira nyiji

‡ 7:28 7.28 Kulyoka 2.14. § 7:32 7.32 Kulyoka 3.6.

bakiza mu buja. Na buno, yijaga! Ngakutuma iyo munda i Miisiri.*”

³⁵ «Yoyo Musa, ye bashokuluza biitu bakalahira mu kumúbwira: “Nyandagi úkakubiika kwo ube mutwali witu, unabe mutwi we'maaja ziitu?” Kundu kwokwo, Rurema yenyene ye kamútuma, gira abe ye mutwali wabo, abe na Lukiza wabo, ukukulikirana na ngiisi kwo'lya muganda akagwanwa amúbwira mu kishungu-shungu.

³⁶ «Ha nyuma, Musa anabarongoora, mu kuba-lyosa i Miisiri. Akahisa imyaka makumi gana, agweti agayerekana ye'bitangaaza bingi. Anakizi bigira ku Nyaaja Ndukula, kiri na mwi'shamba.

³⁷ «Ulya Musa, anali ye yolya úkabwira Abahisiraheeri, ti: “Rurema agamútumira umuleevi úli nga nie, anabe alyosiri mu kati kinyu.†” ³⁸ Uyo Musa, bâli yamiinwi na bashokuluza biitu mwi'shamba. Anali ye kaganuulirwa no'muganda ku mugazi Sinaayi. Anayakiira amagambo ágali mwo'bulamu, anatuleetera go.

³⁹ «Kundu bikaba kwokwo, bashokuluza biitu banalahira mbu batagamúsimbaha, banayifwija mu mitima yabo mbu bagalukire i Miisiri.

⁴⁰ Banabwira Harooni, ti: “Ewe! Utugirire imigisi, ibe ye gakizi turongoora mu njira. Si uyo Musa yehe, kundu akaturongoora mu kulyoka mu kihugo kye'Miisiri, tutamenya ngiisi kwo aba!‡”

⁴¹ «Mu yizo siku, Abahisiraheeri banagira umugisi úgushushiini ne'nyana. Banagutangira

* **7:34** 7.34 Kulyoka 3.1-10. † **7:37** 7.37 Bukengeeze 18.15.

‡ **7:40** 7.40 Kulyoka 32.1.

amatuulo, iri banagushambaalira mu kugugirira
ulusiku lukulu! Kyanâli kindu naaho kyo bakayi-
girira na'maboko gaabo. ⁴² Kyanatuma Rurema,
agabarakarira, anabalyoka mwo. Anabaleka
bakizi yikumba indonde, nga kwo biyandisirwi
mu kitaabo kya 'baleevi kwokuno:

“E Bahisiraheeri, ikyanya mukahisa imyaka
makumi gana muli mwi'shamba,
ka nie mwâli kizi baagira ibitugwa, mbu lyo
mubindangira amatuulo?

⁴³ Nanga! Si mwâli kizi genda mubetwiri
uluheero lwo'muzimu Moloki!
Mwanâli kizi betulaga ne'ndonde
yo'muzimu gwinyu Refani.

Iyo migisi, yo mukayigirira, mbu lyo
mugiyikumba.

Ku yukwo, ngamûgwatiisa imbira,
munatwalwe halinde mu mahanga ágali
hala ukuhima i Babeeri. §”»

⁴⁴ Setefaano anashubi deta: «Iyo munda
mwi'shamba, bashokuluza biitu bâli yamiini na
liryâ iheema lye'mihumaanano na Rurema. Lik-
agirwa nga ngiisi kwo Rurema âli mali gwanwa
ayereka Musa.

⁴⁵ «Lyanasigirwa bashokuluza biitu ábâli riiri
kuguma na Yoshwa, ikirongoozi kyabo. Nabo,
banaliyingirana mu kihugo kyo bakanyaga
abandu be'gindi milala. (Mukuba, Rurema
yenyene akabayimulira bo.) Lyanabeera
mwomwo mu kihugo kyabo, halinde ukuhisa ku
kyanya kya Dahudi.

§ 7:43 7.42-43 Hamoosi 5.25-27.

⁴⁶ «Ne'kyanya Dahudi akabona kwo Rurema amúsiimiri, anamúhuuna ti: “E Rurema wa Yakobo! Úmbanguule, maashi! Nguyubakire inyumba.”

⁴⁷ «Haliko, mugala wage Sulumaani ye kayiji giyubaka. ⁴⁸ Kundu kwokwo, Rurema ali hi'gulu lya byoshi. Atanatuuziri mu nyumba íziri mu yubakwa na'bandu, nga kwo'muleevi adesiri ti:

⁴⁹ “Nahano adesiragi kwokuno:

Igulu, kyo kitumbi kyani kyo'bwami.

Ne'kihugo, kyo ndi mu laaviza mwo.

Aaho! Nyumba nyikagi yo mwangaki nyubakira?

Ka hali ahandu ho nangaluhuukira?

⁵⁰ Biryá byoshi, ka ndali nie kabibumba?*”»

⁵¹ Setefaano anagenderera no'kudeta: «Si muli mindagabika! Imitima yinyu, kiri na'matwiri giinyu, biri nga bya kipagaani. Muyamiri muli mu gahaasa-haasa ku byo'Mutima Mweru, nga kwo bashokuluza biinyu nabo bâli kizi gira!

⁵² Ka hali muleevi ye batakalibuza? Si bâli kizi yita abaleevi, kundu yabo baleevi bo bâli kizi tanga ubuleevi hi'gulu lyo'kuyija kwo'lya úkwaniini imbere lya Rurema!

«Uyo úkwaniini, ye na yoyo niinyu, keera mukatanga mu bagoma, mwanamúyitiisa.

⁵³ Kundu mwe mukaleeterwa Imaaja za Rurema ku njira ya'baganda baage, haliko mutakazitwaza.»

Setefaano ayitwa

* **7:50** 7.49-50 Hisaaya 66.1-2.

⁵⁴ Abakulu ba'Bayahudi, mbu bayuvwe amagambo ga Setefaano, arara-rara! Banatondeera ukushya imihondo hi'gulu lyage.

⁵⁵ Kundu kwokwo, Setefaano âli yijwiri mwo'Mutima Mweru. Ne'ri akalegamira hi'gulu, yee! Anabona ubulangashane bwa Rurema, na Yesu ayimaaziri uluhande lwe'lulyo lwa Rurema.

⁵⁶ Haaho, anadeta: «Lolagi! Ngoli bwini kwi'gulu lyayiguka! No'Mwana wo'Mundu ayimaaziri uluhande lwe'lulyo lwa Rurema!»

⁵⁷ Lyeryo, yabo bakulu ba'Bayahudi banaziba amatwiri gaabo, iri banayamuluka. Booshi, banayami yadukira ku Setefaano.

⁵⁸ Banamúhalamulira inyuma lya'kaaya, banatondeera ukumúvurumika amabuye. Utumasi twa yibyoyi, twanabiika imirondo yatwo ha magulu ga musore muguma, iziina lyage Sahuli.

⁵⁹ Ne'kyanya bakaba baki gweti bagavurumika Setefaano amabuye, anadeta: «E Nahamwitu Yesu, uyakiire umutima gwani!» ⁶⁰ Lyeryo, anayifudika haashi, anayamiza na kwokuno: «E Nahamwitu, kino kyaha kyabo, utakizi bashumuza kyo.» Mbu ayusagye ukudeta kwokwo, anayami fwa.

8

¹⁻² Sahuli naye, âli riiri mu bakayemeera kwo Setefaano ayitwe. Ha nyuma, abandu ábâli simbahiri Rurema, banagendi múziika. Ne'kyanya bakamúkengeera mu kigandaaro kyage, banajengeerwa bweneene.

Ku lwolwo lusiku lwo Setefaano akayitwa kwo, abandu bi'shengeru lye'Yerusaleemu, banatondeera ukulibuzibwa bweneene. Kyana-tuma yabo booshi banashabukira i Buyahudi, ne'Samariya. Indumwa za Yesu naaho, zo zikasigala i Yerusaleemu.

³ Sahuli naye anatondeera ukunyagaza abandu bi'shengeru. Anakizi genda agayifunda mu nyumba zaabo, iri anahalamula mwa'bashosi na'bakazi. Ne'kyanya âli kizi bagwata, anakizi gendi balasha mu nyumba ze'mbohe.

Firipo ayigiriza mu kaaya ke'Samariya

⁴ Yabo bandu ba Yesu, ikyanya bakashaabuka, banakizi genda bagamenyeesa Imyazi Miija mu bandu. ⁵ Firipo naye, anamanukira mu kaaya kaguma ke'Samariya, anatondeera ukumenyeesa abandu hi'gulu lya Kirisito.

⁶ Yabo bandu, iri bakayuvwa amagambo ga Firipo, babona ne'bitangaaza byo âli gweti agaagira, banakizi mûtega amatwiri bweneene!

⁷ Mukuba, âli kizi yimula ibisigo mu bandu bingi. Yibyo bisigo, mu kushaaga, byâli kizi yamuluka. Anakizi kiza ne'birema bingi, kiri no'tundende twingi kwakundi. ⁸ Kwokwo, mu yako kaaya, awi yiyi yiyi! Mwanaba umushambaalo ngana!

Peturu akanukira Simooni munamaleere

⁹ Yahoo mu kaaya ke'Samariya, mwâli riiri umunamaleere muguma, iziina lyage Simooni. Uyo Simooni, âli mali soomeza abandu booshi be'yo munda, mu kukizi gira ibya maleere. Anâli gweti agayihaya kwo ali ndabalalwa.

¹⁰ Abandu booshi, abagunda na'batwali, bâli

kizi múyuvwiriza, iri banadeta: «E balya, uyu ye bushobozi bwa'bamungu, úbuli mu detwa Bushobozi Bukulu!» ¹¹ Na íbikatuma bagakizi múyuvwiriza, bwo áli kola siku nyingi ali mu basomeza na'maleere gaage.

¹² Haliko, ikyanya Firipo akayiji bamenyeesa Imyazi Miija hi'gulu lyo'bwami bwa Rurema, na hi'gulu li'ziina lya Yesu Kirisito, banagiyemeera, abashosi na'bakazi, banabatiizibwa. ¹³ Simooni naye, anayemeera Yesu, anabatiizibwa, anakizi genda akulikiiri Firipo. Ne'ri akabonaga ibitangaaza bihamu byo Firipo áli kizi gira, ehee! Anasoomerwa ngana!

¹⁴ Indumwa za Yesu ízâli sigiiri i Yerusaleemu, iri zikayuvwa ngiisi kwa'bandu be'Samariya nabo keera bakayemeera Igambo lya Rurema, zanabalungikira Peturu na Yohana. ¹⁵ Ne'ri bakahika, banahuunira yabo bandu, gira nabo bayakiire Umutima Mweru. ¹⁶ Mukuba, ndaaye kiri no'muguma wabo úwâli mali guyakiira. Bâli ki batiziibwi naaho kwi'ziina lya Nahano Yesu. ¹⁷ Peturu na Yohana, mbu bababiikage kwa'maboko, lyeryo nabo banayami yakiira Umutima Mweru!

¹⁸ Simooni, mbu abonage ngiisi kwa'bandu keera bayakiira Umutima Mweru ku njira yo'kubiikwa kwa'maboko, anayami shonga Peturu na Yohana ifwaranga, anababwira: ¹⁹ «Yubu bushobozi, mubumbeereze, gira naani, ngiisi ye ngakizi biika kwa'maboko, anayami yakiira Umutima Mweru!»

²⁰ Peturu, anamúshuvya: «Hafe! Wehe ne'fwaranga zaawe, mufwirage ku mbinga! Si

utoniri kwo wangagula ikigabi kya Rurema ku fwaranga! ²¹ Nanga! Ndaayo ngoome yo uhiiti mu yugu mukolwa gwa Rurema. Si umutima gwawe guhengamiri bweneene imbere lyage. ²² Aahago! Yubu buligo bwawe, ubutwikire kwo. Unahuune Nahano ulukogo, gira akukoge ku mitono yawe mibi. ²³ Nabona kwo ukiri mwo'luugi! Ne'byaha byawe, bikoli kushwesiri.»

²⁴ Simooni naye, ti: «E maashi! Mumbuunire imwa Nahano, gira mu gano magambo mwadeta, ndayiji gwatwa kiri ne'liguma lyago!»

²⁵ Ikyanya Peturu na Yohana bâli riiri i Samariya, nabo banatanga ubumasi hi'gulu lya Nahano Yesu, banayigiriza abandu hi'gulu li'Gambo lyage. Ne'kyanya bakagalukira i Yerusaleemu, banagenda bagamenyeesa Imyazi Miija na mu tundi twaya twingi twe'yo munda.

Firipo aganuuzwa umukulu we'Hendyopiya

²⁶ Umuganda wa Nahano, anabwira Firipo ti: «Ushokole injira íleeziri mwi'shamba, uluhande lwe'kisaka, irya ílyosiri i Yerusaleemu mu kugenda i Gaza.» ²⁷ Kwokwo, Firipo anayimuka, anashokola njira.

Ne'ri akaba akiri mu njira, banagwanana no'mukulu muguma wa mu kihugo kye'Hendyopiya úwâli riiri mutungule.* Anali ye wâli yimangiiri ibindu byoshi bya Kandaake, mwami-kazi we'yo munda. Uyo mukulu, âli geeziri i Yerusaleemu hi'gulu lyo'kugendi

* **8:27** 8.27 mutungule Mu yizo siku, hali ikyanya abatungule bakabiikwa mu bakulu ba mu tujumiro.

yikumbira yo Rurema. ²⁸ Âli kola mu taaha, abwatiiri mwi'gaare lyage, agweti agaasoma mu kitaabo kyo'muleevi Hisaaya.

²⁹ Lyeryo, Umutima Mweru gwanabwira Firipo: «Uduukage yiri igaare, unalikulikire!»

³⁰ Firipo, analitibita kwo, analiduuka. Ne'ri akayuvwa kwo'yo mukulu ali mu soma mu kitaabo kyo'muleevi Hisaaya, anamúbuuza: «Yago magambo go ugweti ugaasoma, ka uga-sobanukiirwi?» ³¹ Anamúshuvya: «Kutagi kwo nangasobanukirwa nago, ndaanaye mundu wo'kuganzobanulira? Nakuhuuna, ushonerage muno, tubwatalanwe!»

³² Yago Mandiko Meeru go âli gweti agaasoma, go gaaga:

«Akasholerwa nga kibuzi ikigagendi tongeerwa.

Kundu kwokwo, anahulika naaho,

nga kwe'kyanabuzi kiri mu hulika ku kyanya kiri mu kemwa ubwoya.

³³ Akagayirizibwa mu kunyagwa ukuli kwage.

Ndaanaye mundu úwangaganuula imyazi ye'kibusi kyage,

mukuba uburambe bwage bukagitulwa hano mu kihugo.†»

³⁴ Uyo mukulu, anabwira Firipo: «E wal-ih, nakuyinginga umbwire. Yago magambo go'buleevi, galyagagi hi'gulu lya nyandi?

Ka hi'gulu lyage yenyene, kandi iri hi'gulu lyo'gundi?» ³⁵ Lyeryo, Firipo anatondeerera ku gaago magambo ga Hisaaya, anamúmenyeesa hi'gulu lye'Myazi Miija ya Yesu.

† **8:33** 8.32-33 Hisaaya 53.7-8.

³⁶ Ne'ri bakaba baki genderiiri mu njira, bannahika áhali amiiji. Uyo mukulu anamúbwira: «Kundi kutagi? Amiiji yaga. Aaho! Biki íbyangaki mbuza kwo ndabatiizibwe?» [³⁷ Firipo anamúshuvya: «Iri wangayemeera Yesu Kirisito ku mutima gwawe gwoshi, lyo wangabatiizibwa.» Uyo mukulu, ti: «Ee! Nayemeera kwo Yesu Kirisito ali Mwana wa Rurema.»]

³⁸ Lyeryo, uyo mukulu anadeta kwi'gaare lyage liyimangikwe. Haaho, yabo bombi bayeyegeera amiiji. Ne'ri bakagayikira mwo, Firipo anamúbatiiza.

³⁹ Ikyanya bakalyoka mu miiji, Firipo, Umutima gwa Nahano gwanamúhunguukana. Uyo mukulu atanaki shubi múbona, anagenderera no'lugeezi lwage akoli shambiiri.

⁴⁰ Firipo anayiji boneka mu kaaya ke'Hazoto. Anagenda agalenga mu twaya twoshi twe'yo munda, agweti agamenyeesa ye'Myazi Miija, halinde anahika na mu kaaya ke'Kahisariya.

9

Sahuli akizibwa

¹ Mu yizo siku, Sahuli anagenderera ukubiika ikikando mu bigirizibwa ba Nahano. Anababwira kwe'ri bangagenderera ukukulikira Yesu, agakizi bayita. Kwokwo, anagendera umukulu wa'bagingi, ² anamúhuuna amaruba go agakizi gendana mu nyumba ze'mihumaanano ze'Damasiki. Ngiisi bakulikizi ba Yesu bo agakizi gwanaga mwo, baba bashosi

kandi iri bakazi, akizi bashweka, anabaleete i Yerusaleemu.

³ Iri Sahuli akaba keera alonga amaruba, anashokola injira yo'kugenda i Damasiki. Haliko, mu kalenge-renge, mbu bayegererage yo, ulukeera lukayu úlulyosiri mwi'gulu, lwanamúyakira imbande zooshi, ngaa!

⁴ Ulya Sahuli anayibumbulika haashi, anayuvwa izu ligweti ligamúbuuza, ti: «E Sahuli, e Sahuli! Kituma kiki ugweti ugandibuza?» ⁵ Sahuli, ti: «E Nahano, we nyandi?» Anamúshuvya: «Nie Yesu, nie ugweti ugalibuza. ⁶ Aaho! Yimuka! Yingira mu kaaya. Mwomwo, mwo ugabwirirwa ngiisi byo ukwiriiri ukugira.»

⁷ Abandu ábâli balamiinwi na Sahuli, mbu babonage kwokwo, banajingalala. Mukuba, yiryo izu, nabo bakaliyuvwa. Haliko, umundu yenyene, ndaaye bakabona.

⁸ Kwokwo, Sahuli anayinamuka. Ne'ri akaz-ibuula amasu, ndaakyo kindu kyo akashubi bona! Balya baabo, banagenda bamúgwetiiri ku kuboko, banamúyingiza mu kaaya ke'Damasiki.

⁹ Anahisa isiku zishatu átabona, átanalya, átananywa.

¹⁰ Ne'yo munda i Damasiki, hâli riiri mwigirizibwa muguma wa Nahano, iziina lyage Hananiya. Uyo Hananiya, Nahano anamúhamagala kwokuno mu mabone: «E Hananiya!» Naye, ti: «E Nahano, nguteziri amatwiri.» ¹¹ Nahano anamúbwira: «Ugendage mu nyumba ya Yuda, ku njira íri mu buuzibwa Ngolole. Unabuuze mwo'mundu wa mu kaaya

ke'Tariso, iziina lyage Sahuli. Na buno, uyo Sahuli agweti agahuuna Rurema. ¹² Keera anabona amabone. Mu kati kaago, abona umundu úli mu buuzibwa Hananiya ayingira mu nyumba yo ali mwo, anamúbiika kwa'maboko, gira alonge ukushubi bona.»

¹³ Hananiya anashuvya: «E maashi Nahano, si bandu bingi keera bakanganuulira ngiisi kwo'yo Sahuli akanyagaza abandu baawe iyo munda i Yerusaleemu! ¹⁴ Na buno akolaga hano! Anakoli hangwirwi na'bakulu ba'bagingi kwo ayiji shweka ngiisi ábali mu huuna Rurema kwi'ziina lyawe.»

¹⁵ Nahano, ti: «Gendaga naaho! Uyo mundu, nienyene keera namútoola kwo abe mukozi wani. Agakizi genda ali mu menyeesa iziina lyani mu batali Bayahudi, na mu baami baabo, kiri na mu Bayahudi kwakundi. ¹⁶ Ngaki múyereka ngiisi kwo agakizi libuuka bweneene hi'gulu li'ziina lyani.»

¹⁷ Uyo Hananiya, mbu ayingirage mu nyumba, anabiika Sahuli kwa'maboko, anamúbwira: «E mwene witu Sahuli, Nahamwitu Yesu ye wanduma imwawe, gira ulonge ukushubi bona, un-ayijuzibwe mwo'Mutima Mweru. Anali ye yolya úwakuhulukira kwo mu njira, ku kyanya ushuba mu yija hano.»

¹⁸ Lyeryo ngana, yee! Mu masu ga Sahuli, mwanatibuka íbiri nga magamba. Haaho, anatondeera ukushubi bona. Kwokwo, anay-imuka, anabatiizibwa. ¹⁹ Ne'ri akaba keera alya, anashubi kana indege.

Sahuli akolera Yesu i Damasiki

Sahuli, anagira siku ngerwa mu kaaya ke'Damasiki, ali kuguma na'bigirizibwa ba Yesu.

²⁰ Anayami tondeera ukukizi genda mu nyumba ze'mihumaanano za'Bayahudi, iri anabayigiriza kwo Yesu ye Mwana wa Rurema.

²¹ Abandu booshi, iri bakayuvwa amigirizo gaage, banasoomerwa bweneene, banabuuzania: «E balya, uyu mundu, ka atali ye yolya úshuba mu genda aganyagaza abandu ba Yesu iriira munda i Yerusaleemu? Ka bitanali byo byamúleeta hano, gira abururunge abandu ba Yesu, anabatwale mu bakulu ba'bagingi?»

²² Kundu kwokwo, Sahuli anakaviiriza ukukizi yigiriza abandu hi'gulu lya Yesu ku bukalage. Anakizi yereka Abayahudi ku bweranyange kwo Yesu ye ulya Masiya, halinde anakizi bayumuusa.

²³ Ne'ri hakalenga isiku nyingi, Abayahudi banagira igambi lyo'kumúyita. ²⁴ Ubushigi ni'zuuba, banakizi yama bagamúyitegeera ku miryango ya'kaaya, gira bakamúyitire ho. Haliko, yiryo igambi lyo'kumúyita, analihwehukwa. ²⁵ Kyanatuma abakulikizi baage bagamúhamba mu kitiri bushigi, banamúleeza mu kaazo ákâli riiri ku luzitiro lwa'kaaya, banamúshonoolera imbuga.

Sahuli agenda i Yerusaleemu

²⁶ Ha nyuma, Sahuli anagenda i Yerusaleemu, anagira mbu ayibiike ku bigirizibwa ba Yesu. Haliko, booshi banakizi ba makengwa-makengwa hi'gulu lyage, bwo batâli zaazi yemeera kwo akola mukulikizi wa Yesu.

²⁷ Kundu kwokwo, Barinaaba yehe anatwala Sahuli imunda indumwa za Yesu. Anaziganu-ulira ngiisi kwo Sahuli akabona Nahano mu njira yo'kugenda mu kaaya ke'Damasiki, na ngiisi byo Nahano akamúbwira. Anazimenyeesa na ngiisi kwo Sahuli akayigiriza abandu be'yo munda hi'gulu lya Yesu, buzira kyoba.

²⁸ Kwokwo, Sahuli anabeera kuguma ne'ndumwa za Nahano. Anakizi genda agazunguluka i Yerusaleemu, iri anayigiriza abandu hi'gulu lya Nahano ku bukaruuke.

²⁹ Yago magambo ga Yesu, anagaganuula na mu Bayahudi baguma ábâli kola mu deta indeto ye'kigiriki. Haliko banakizi hambanwa. Ne'ri hakatamaga, nabo banaloozi gira mbu bamúyite.

³⁰ Iri abandu ba Yesu bakamenya kwokwo, banayami múherekeza halinde mu kaaya ke'Kahisariya. Banamútima mu kaaya ke'Tariso.*

³¹ Mu yizo siku, ishengero lyanaba no'mutuula hooshi mu poroveesi ye'Buyahudi, kiri na mu ye'Galilaaya, na mu ye'Samariya. Abandu bi'shengero banakizi kanibwa, iri banakizi simbaha Nahano. Umutima Mweru, gwanakizi batabaala, halinde umuharuuro gwabo gwanakizi yushuuka.

Peturu akiza uluzingo Hayineya

³² Ikyanya Peturu akaba akola mu lenga ngiisi handu, anamanukira na mu kaaya ke'Luuda, gira agendi lamusa abandu ba Rurema be'yo

* **9:30** 9.30 Tariso ye'mwabo Pahulu.

munda. ³³ Na mu yako kaaya, anagwana mwo'mundu úzingamiri, iziina lyage Hayineya. Âli kola myaka munaana ali ha ngingo. ³⁴ Peturu anamúbwira: «E Hayineya, Yesu Kirisito keera akukiza. Vyukaga, uyaje ingingo yawe!» Lyeryo ngana, Hayineya anayami vyuka.

³⁵ Yabo bandu be'Luuda, na'ba mu muhyahya gwe'Sharooni, mbu babonage ngiisi kwo Hayineya akizibwa, booshi banayemeera Nahano.

Peturu aholoolola Dorokaasi

³⁶ Mu kaaya ke'Yopa, mwâli riiri mukazi muguma, mwigirizibwa wa Yesu, iziina lyage Tabita. (Na mu gindi ndeto, yiri iziina liri mu detwa Dorokaasi.†) Uyo Dorokaasi, âli yamiri ali mu tabaala abakeni. Anâli kizi gira igindi mikolezi miija.

³⁷ Mu zeezo siku, Dorokaasi anakayirwa no'bulwazi. Ne'ri hakatama, anafwa. Abandu banakaraba ikirunda, banagendi kilambika mu kisiika kya mu nyumba íyâli riiri hi'gulu lye'yabo.

³⁸ Abigirizibwa be'yo munda, mbu bayuvwe kwo Peturu akola mu kaaya ke'Luuda, banayami mútumira ya'bandu babiri. (Mukuba, yako kaaya kâli riiri hoofi ne'Yopa.) Yabo bombi, iri bakahika ha mwa Peturu, banamúyinginga, ti: «E Peturu, we kongwa! Twakuyinginga, uyije imwitu buzira kutinda!»

³⁹ Iri Peturu akayuvwa kwokwo, banagen-danwa. Ne'ri bakahikaga i Yopa, banamútwala

† 9:36 9.36 Dorokaasi umugeeza gwalyo: mbongo.

mwi'banda lya mu nyumba íri hi'gulu lye'yabo. Banamufwiri booshi, banamúsokanana, bagweti bagaalira ku kimombo. Banakizi múyereka amakanju, ne'gindi mirondo yo Dorokaasi akabahangira, ku kyanya âli ki riiri mugumaana.

⁴⁰ Yabo booshi, Peturu anababwira: «Hulukiri imbuga!» Anatee fukama, anahuuna Rurema. Anabuli hindukira imunda yikyo kirunda, anadeta: «E Tabita, vyukaga!» Iri Peturu akadeta kwokwo, Tabita analambuula amasu. Ne'ri akabona Peturu, anavyuka, anabwatala!

⁴¹ Peturu, anamúgwatira ku kuboko, anamútabaala, gira ayimange bwija. Anahamagala banamufwiri, na'bandi bandu ba Yesu, ti: «Muyabiiri!» Anabahikiiriza ye, akola mugumaana!

⁴² Ikyanya Dorokaasi akakizibwa, umwazi gwanayami lumbuuka mu kaaya kooshi ke'Yopa. Kyanatuma abandu bingi bagayemeera Nahano. ⁴³ Peturu, anahisa isiku nyingi, atuuziri yaho, ashumbisiri mu nyumba ya'maziina gaage Simooni, umuhuzi we'mbu.

10

Korineryo atumira Peturu

¹ Mu kaaya ke'Kahisariya, mwâli riiri mukulu muguma wa'basirikaani, iziina lyage Korineryo. Uyo Korineryo, âli yimangiiri ikiso kya'basirikaani igana, íkyâli kizi buuzibwa Kiso kya'Bahitalyana. ² Âli riiri mundu wa Rurema, anaba amúsimbahiri, kuguma na'bandu booshi

ba mu nyumba yage. Âli kizi múhuuna ngiisi kyanya, anâli kizi tabaala abakeni.

³ Lusiku luguma, nga ku bihe mwenda bya mwi'zuuba, Korineryo anabonaga amabone. Mu kati kaago, anabona kwo'muganda wa Rurema amúhulukira kwo, anamúbwira: «E Korineryo!»

⁴ Korineryo anamúhenekera hi'gulu lye'kyoba, anamúbuuza: «E Nahano, biki?»

Uyo muganda, ti: «Rurema keera ayuvwa amahuuno gaawe, anabwini na ngiisi kwo uli mu kizi tabaala abakeni. Ee! Yiby byoshi, aki bikengiiri mwi'gulu. ⁵ Ku yukwo buno, utumage abandu mu kaaya ke'Yopa, bagendi leeta Simooni Peturu. ⁶ Ashumbisiri imwa mazina gaage Simooni, umuhuzi we'mbu. Ne'nyumba yage, iri ku butambi bwe'nyaaja.»

⁷ Uyo muganda, ikyanya akayusa ukubwira Korineryo kwokwo, anayigendera. Korineryo, anahamagala babiri mu bakozi baage, kuguma no'mulemberezi wage muguma úwâli simbahiri Rurema. ⁸ Ne'ri akayusa ukubaganuulira ngiisi íbyakoleka, anabatuma i Yopa.

⁹ Iri bukakya, banashokolaga injira. Ne'ri kakaba kakola nga kalenge-renge, banayegerera i Yopa.

Peturu abona amabone

Ku kyekeyo kihe, Peturu anaba keera ashonera hi'gulu lye'nyumba,* gira agendi huunira ho

* **10:9** 10.9 Abayahudi baguma bâli kizi vimba inyumba zaabo mu kutambika amatavi hi'gulu, banagabaraate kwe'nzizi, no'kugahoma kwo'bulongo. Na yaho ho bâli kizi luhuukira. 1 Samweri 9.25.

Rurema. ¹⁰ Âli koli shalisiri, anasara bweneene ukulya.

Ne'ri bakaba bakiri mu múkolera ibyokulya, anabonaga amabone. ¹¹ Mu kati kaago, anabona kwi'gulu lyayiguka. Ne'kindu íkiri nga mulondo muhamu kigwetiirwi ku mitwe yakyo ina, kyana-jookera hano mu kihugo. ¹² Na mu nda lyakyo, mwâli riiri ngiisi mulala gwe'nyamiishwa, na íbiri mu yibulula, kiri no'tunyuni two'kubalala mu kyanyaanya.

¹³ Peturu anayuvwa izu, lyanamúbwira: «E Peturu, yimuka! Ubaage yibi, ulye!» ¹⁴ Peturu naye, ti: «E Nahamwitu, nanga! Si ndazindi lya ibyokulya byoshi byo'muziro, kandi iri íbiyulubiiri!» ¹⁵ Yiryo izu, lyanashubi múbwira: «Ngiisi byo Rurema keera ayeruusa, utakizi ki bishembuula kwo biri no'muziro!»

¹⁶ Yiryo igambo, iri likaba keera lyakoleka ubugira kashatu, lyeryo umulondo gwanashubi kululirwa mwi'gulu.

¹⁷ Ikyanya Peturu akaba aki gangaanirwi hi'gulu lya'mabone, yabo bandu ba Korineryo, banaba keera bayerekwa áhali inyumba ya Simooni, banâli koli yimaaziri ha mulyango gwayo. ¹⁸ Banaberangira mu kubuuza: «Ka hano, ho Simooni Peturu ashumbisiri?»

¹⁹ Ne'kyanya Peturu akaba akiri mu tona hi'gulu lya'mabone, Umutima Mweru gwanamúbwira: «Yuvwagwa! Ha mbuga, hakola abandu bashatu, bakuloziizi. ²⁰ Aaho! Ushonooke, munagendanwe buzira kusisiitwa. Mukuba, niehe nienyene, nie wabatuma.»

²¹ Iri Peturu akaba keera ashonookera haashi, anabwira yabo bandu, ti: «Nie yono nie mugweti mugalooza. Aaho! Bikagi byo mugweti mugandoogeza?» ²² Nabo, ti: «Twatumwa no'mukulu muguma wa'basirikaani, iziina lyage Korineryo. Uyo Korineryo, agweti agahuuzibwa na'Bayahudi booshi. Mukuba, asimbahiri Rurema, anali mu gira ibikwaniini imbere lyage. Na buno, umuganda amúbwira kwo akutumire, gira akayuvwe ngiisi byo ugamúganuulira.» ²³ Peturu anayami bayegereza mu nyumba, anabahandiisa.

Peturu mu nyumba ya Korineryo

Iri bukakya, Peturu na yabo bashatu banalyoka i Yopa, banagenda baherekeziibwi na'bandu ba Yesu be'yo munda. ²⁴ Ne'ri bukashubi kya, banahika mu kaaya ke'Kahisariya. Banagwana Korineryo akoli balindiriiri. Keera akuumania beene wage, kuguma na'biira baage ba vyuka-ngwejere.

²⁵ Peturu, mbu ahikage ha mwa Korineryo, Korineryo anagendi músanganira. Anafukama imbere lyage, mu kumúheereza ulushaagwa.

²⁶ Haliko, Peturu anamúyimusa, anamúbwira, ti: «E waliha, yimuka! Si naani ndi mundu nga we!» ²⁷ Lyeryo, Peturu na Korineryo banayingira mu nyumba bagweti bagaganuula. Banayiji gwana mukoli kumaniri abandu bingi.

²⁸ Peturu anababwira: «Muyiji-yiji kwo twe Bayahudi tutahangwirwi ne'maaja ziitu kwo tukizi komeerana na'bandu be'gindi milala. Kiri no'kugendi balamusa, tutahangwirwi! Kundu

kwokwo, Rurema keera anyereka kwo hatagire mundu yeshi ye ngakizi ki shembuula kwo ali ne'kizira, kandi iri kwo ayulubiiri. ²⁹ Kyo kyatuma ikyanya mwandumira, nanayami yija, buzira kusisiitwa. Aaho! Bikagi byo mwandumirira?»

³⁰ Korineryo anamúshuvya: «Keera halenga isiku zishatu, ukulyokera ho njuba mu huuna Rurema mwi'no nyumba yani, ku kihe nga kyekino kye'bihe mwenda bya mwi'zuuba. Lyeryo, nanabona umundu akoli yimaaziri imbere lyani, ayambiiti imirondo ígweti ígalangashana.

³¹ «Anambwira: “E Korineryo! Rurema keera ayuvwa amahuuno gaawe. Anakengiiri ngi-isi kwo uli mu tabaala abakeni. ³² Kwokwo, utumire Simooni Peturu. Ashumbisiri i Yopa, imwa mazina gaage Simooni, umuhuzi we'mbu. Ne'nyumba yage iri ku butambi bwe'nyaaja.”

³³ Kwokwo, nanayami kutumira. Naawe, wagira bwija bwo wayija. Aahago! Tweshi tukola imbere lya Nahano Rurema, gira tuyuvwe ngiisi ga'kutekerera.»

³⁴ Peturu anababwira: «Buno, lyo ngi menyaga kwo biri ukuli, Rurema atali mu gira indoola mu bandu! ³⁵ Si ali mu yemeera abandu ba ngiisi mulala ábamúsimbahiri, banabe bali mu gira íbikwaniini imbere lyage. ³⁶ Lyeryo igambo, lyo Rurema keera akatumira Abahisir-aheeri. Mukuba, nabo, akabamenyeesa Imyazi Miija kwo bangalonga umutuula mu kati ka Yesu Kirisito. Uyo Yesu, ye na Nahano wa'bandu booshi.

³⁷ «Mwenyene, muyiji ngiisi íbikakoleka mu kihugo kyoshi kye'Buyahudi. Bikatondeerera i Galilaaya, ku kyanya Yohana áli mali yigiriza abandu kwo babatiizibwe. ³⁸ Uyo Yesu we'Nazareeti, Rurema akamútaluuula, anamúbiika mwo'Mutima Mweru, no'bushobozi. Na bwo Rurema bayamiinwi, kyanatuma agakizi genda ali mu gira amiija mu bandu. Na ngiisi ábâli gandamiirwi no'bushobozi bwa Shetaani, anakizi bakiza.

³⁹ «Byoshi byo Yesu akagira mu poroveesi ye'Buyahudi, ne'Yerusaleemu, twâli kizi biyibonera. Ha nyuma, anayitwa ku njira yo'kubambwa ku bibambo. ⁴⁰ Haliko, ku lusiku úlugira izishatu, Rurema anamúzuula, anamúyerekana mu bandu.

⁴¹ «Kundu kwokwo, batali booshi ábakamúbona. Si twehe naaho, twe tukamúbona. Mukuba, twâli mali gwanwa twatoolwa na Rurema kwo tugaaba tumasi twage. Ku kyanya Yesu akaba keera azuuka mu bafwiri, twe twâli kizi lyanwa no'kunyweranwa.

⁴² Anasiga atubwira kwo tukizi menyeesa abandu Imyazi Miija. Tukizi tanga no'bumasi kwo ye kabiikwa na Rurema, halinde akizi twa imaaaja za'bagumaana, ne'za abafwiri.

⁴³ «Uyo Yesu, abaleevi booshi bâli mali gwanwa badeta hi'gulu lyage, kwe'ri umundu angamúyemeera, agaakogwa ibyaha ku njira yi'ziina lyage.»

Ábatali Bayahudi nabo bayakiira Umutima Mweru

⁴⁴ Peturu mbu abe aki gweti agaadeta kwokwo, lyeryo ngana yabo booshi, banashonookerwa kwo no'Mutima Mweru. ⁴⁵ Abemeezi be'Kiyahudi ábâli herekeziizi Peturu, iri bakabonaga kwo kiri na'bandu be'gindi milala nabo, keera bayonerwa kwo'Mutima Mweru, banasoomerwa bweneene! ⁴⁶ Mukuba, bâli yuvwiti ngiisi kwa'bandu be'gindi milala bakola mu deta ku zindi-zindi ndeto, mu kuhuuzwa Rurema.

Haaho, Peturu anadeta: ⁴⁷ «Si yaba bandu nabo keera bayakiira Umutima Mweru, nga kwokulya nyiitu tukaguyakiira! Aahago! Nyandi úwangaki babuza, kwo bataki batiizibwe ku njira ya'miiji!» ⁴⁸ Peturu anadeta kwo Korineryo na'baabo babatiizibwe kwi'ziina lya Yesu Kirisito. Ha nyuma, banahuuna Peturu kwo batee beeranwa yaho siku ngerwa.

11

Peturu amenyeesa íbikakoleka mu batali Bayahudi

¹ Indumwa za Yesu, na'bandi bandu baage be'yo munda i Buyahudi, banayiji yuvwa kwo ábatali Bayahudi nabo keera bayakiira igambo lya Rurema. ² Kwokwo, ikyanya Peturu akazamuukira i Yerusaleemu, Abayahudi ábâli koli yemiiri Yesu, banatondeera ukumúlega, ti: ³ «Si ushuba mu yifunda mu nyumba za'bandu be'gindi milala, iri munashangiira ibyokulya!»

⁴ Haaho, Peturu anabatondobolera ngiisi íbikakoleka, anababwira: ⁵ «Lusiku luguma,

nâli riiri mu kaaya ke'Yopa. Ne'ri n'gaba ngweti ngahuuna Rurema, nanabonaga amabone. Na mu kati kaago, nanabona ikindu ikiri nga mulondo muhamu kigwetiirwi ku mitwe yakyo ina. Kyâli gweti kigajoolerwa hano mu kihugo, kyanayikira ha butambi lyani. ⁶ Ne'ri n'gakiyitegeereza mwo bwija, nanabona muli ngiisi nyamiishwa, na ibiri mu yibulula, kiri no'tunyuni two'kubalala mu kyanyaanya.

⁷ «Haaho, nanayuvwa izu, lyanambwira: “E Peturu! Yimuka, ubaage yibi, ulye!” ⁸ Naani, ti: “E Nahamwitu! Nanga! Si ndaakyo kindu kyoshi kyo'muziro, kandi iri ikiyulubiiri, ikizindi yingira mu kanwa kaani!”

⁹ «Liryu izu lyanashubi mbwira: “Ngiisi byo Rurema keera ayeruusa, utakizi ki bishembuula kwo biri no'muziro!” ¹⁰ Yiryu igambo, iri likaba keera lyakoleka ubugira kashatu, yiby byoshi byanashubi kululirwa mwi'gulu.

¹¹ «Lyeryo, abandu bashatu be'Kahisariya, banaba bakoli yimaaziri imbere lye'nyumba yo nâli shumbisiri mwo. ¹² Umutima Mweru, gwanambwira kwo tugendanwe, buzira kusisi-itwa. Kwokwo, twanagenda yo tuli kuguma na yaba biitu balindatu.

«Mbu tuyingire mu nyumba ya Korineryo, ¹³ anatuganuulira ngiisi kwo akahulukirwa kwo no'muganda mu mwage, na ngiisi kwo'yo muganda akamubwira: “Utumire Simooni Peturu. Akola mu kaaya ke'Yopa. ¹⁴ Ye gayiji kubwira amagambo go ugakizibwa mwo, kuguma na'bandu booshi ba mu nyumba yawe.”

15 «Aaho! Iri n'gaba ngi tondiiri uku-ganuulira yabo bandu, lyeryo ngana Umutima Mweru gwanabashonookera kwo, nga kwokulya nyiitu, gukatushonookera kwo ku ndondeko.

16 Nanakengeera igambo lyo Nahamwitu âli mali gwanwa atubwira: “Yohana âli gweti agabatiiza abandu ku njira ya'miiji. Haliko mwehe, muga-batiizibwa ku njira yo'Mutima Mweru!”

17 «E balya, yikyo kigabi kyo Rurema akatuheereza ku kyanya tukayemeera Nahamwitu Yesu Kirisito, kyo na kyekyo nabo keera abaheereza. Aahago! Niehe, nâli riiri nga nyandi, halinde nangahagiini na Rurema?»

18 Yabo Bayahudi, mbu bayuvwagwe kwokwo, banayeguka, banayivuga Rurema, ti: «Kiziga Rurema keera aheereza abandu be'gindi milala nabo ubulyo bwo bangatwikira ku byaha byabo, banalonge ubulamu!»

Ishengero lye'Handyokiya lyagashaanirwa

19 Ikyanya Setefaano akayitwa, yabo bandu ba Yesu banakizi libuzibwa. Kyanatuma bagashaabuka, banatibitira halinde mu poroveesi ye'Foyinikiya, na mu ye'Kipuro, na mu kaaya ke'Handyokiya. Ne'yo munda yoshi, banakizi yigiriza yi'gambo lya Rurema mu Bayahudi naaho.

20 Haliko, mu kaaya ke'Handyokiya, mwanay-ija abandu ukulyoka mu kihugo kye'Kipuro, na mu kaaya ke'Kureene. Boohe, banaton-deera ukumenyeesa Imyazi Miija ya Nahamwitu Yesu, kiri na mu batali Bayahudi kwakundi.

21 Ubushobozi bwa Nahano, bwâli baliiri mwo,

halinde abandu bingi banayemeera Nahano, baba bandu baage.

²² Abandu bi'shengeru lye'Yerusaleemu, ikyanya bakayuvwa ngiisi íbikakoleka i Handyokiya, banatuma yo Barinaaba. ²³ Ne'ri akaba keera ahika yo, anabona ngiisi kwo Rurema keera agashaanira abandu. Kwokwo, anashambaala bweneene, anababwira booshi kwo bakizi fiitirwa ukugenderera mu kati ka Nahano. ²⁴ Barinaaba, âli riiri mundu mwija, anâli yijwiri mwo'Mutima Mweru, no'bwemeere. Kwokwo, umuharuuro gwa'bandu ba Nahano, gwanayushuuka bweneene!

²⁵ Ha nyuma, Barinaaba anagenda mu kaaya ke'Tariso, gira agendi looza yo Sahuli.

²⁶ Ne'ri akaba keera amúbona, anamúleeta i Handyokiya. Yabo bombi, banamala yo'mwaka gwoshi, bagweti bagakuumana na'bandu bi'shengeru. Banakizi yigiriza abandu bingi bweneene hi'gulu lya Yesu. Na yaho i Handyokiya, mwa'bigirizibwa ba Yesu bakatondeerera ukubuuzibwa Bakirisito.

²⁷ Mu zeezo siku i Handyokiya, yanamanukira abaleevi baguma ukulyoka i Yerusaleemu.

²⁸ Muguma wabo, iziina lyage Hagabo. Uyo Hagabo anayimuka, anatanga ubuleevi ku njira yo'Mutima Mweru kwo'mwena mukayu gugateera mu mahanga gooshi. (Kwokwo, kwo bikanaba ku ndwaro ya Kahisaari Kilodyo.)

²⁹ Kyanatuma Abakirisito bagaatwa uluhango, kwo ngiisi muguma wabo akizi tanga ibindu, ukukulikirana na kwo abihiiti, gira bigendi

tabaala abaabo Bakirisito be'Buyahudi. ³⁰ Ne'ri bakaba keera babikumana, banabiheereza Barinaaba na Sahuli, gira bagendi bisikiiriza abashaaja bi'shengeru lye'Buyahudi.

12

Peturu afuusibwa mu nyumba ye'mbohe

¹ Mu yizo siku, mwami Heroode anatondeera ukulibuza bandu baguma bi'shengeru.

² Anayitiisa Yakobo* mwene wabo Yohana, ne'ngooti. ³ Ne'ri akabonaga kwo asimiisa Abayahudi, anagwatiisa na Peturu. Kyanâli kola kyanya kye'siku ngulu ze'mikate mizira saama.

⁴ Uyo Heroode, mbu agwatiise Peturu, anamûlasha mu nyumba ye'mbohe, anamûsikiiriza mu biso bina bya'basirikaani bana-bana, gira bakizi mûlanga bwija. Âli shungisiri kwe'nyuma lye'Pasaka, lyo agatwira Peturu ulubaaja imbere lya'bandu. ⁵ Na mu siku Peturu âli koli shwesirwi mwi'yo nyumba ye'mbohe, abandu bi'shengeru, banakizi gira umwete bweneene gwo'kumûhuunira imwa Rurema.

⁶ Ubushigi bwo'lusiku lwo Heroode âli kola agatwira kwo Peturu ulubaaja, Peturu âli ki shwesirwi mu nyumba ye'mbohe, anâli gwejiiri ha kati ka'basirikaani babiri, anâli shwesirwi ne'minyororo ibiri. Na ha mulyango gwe'nyumba, hâli biisirwi abandi basirikaani.

* **12:2** 12.2 Yakobo âli riiri mugala Zebedaayo. Anâli riiri wa mu bigirizibwa ba Yesu kwo bâli riiri ikumi na babiri.

⁷ Ikyanya Peturu akaba aki huniiri mu kisiika, lyeryo ngana, mwanahulukira umuganda wa Nahano. Yikyo kisiika, kyanayami tangu ula mwo'mulengeerwe. Uyo muganda, anakomomba Peturu mu lubavu mu kumúsisimula, anamúbwira: «Vyuka duba!» Lyeryo, iyo minyororo, kundu bâli gishwesiri ku maboko gaage, yanatibukira haashi.

⁸ Uyo muganda anamúbwira: «Ewe! Kania umukaba gwawe, uyambalage ne'biraato!» Ne'ri Peturu akagira kwokwo, anashubi múbwira: «Uyitumbike ni'kooti lyawe! Ungulikire!»

⁹ Peturu anamúkulikira, mu kuhuluka mu nyumba ye'mbohe. Haliko, byoshi íbikakoleka ku njira yo'muganda, Peturu anatona kwo biryagagi bya'mabone naaho. Kiziga, kwokwo kwo biri!

¹⁰ Peturu no'yo muganda, iri bakahinjukaga áhali abalaazi ba mbere, na áhali aba kabiri, banahika ku lwivi lwe'kyuma lwo'kuyingira mu kaaya. Yulwo lwivi, lwanabayigukira lwonyene, banahulukira imbuga. Ne'ri bakaba keera batambuka umutalimbwa muguma, uyo muganda anayami músiga.

¹¹ Peturu anayami hababuka, anayidesa, ti: «Ngoli yiji ku kasiisa kwo Nahamwitu ye wandumira umuganda wage. Ee! Âli loziizi ukungiza mu maboko ga Heroode, na mu byoshi bya'Bayahudi batákoli langaliiri kwo bagangira.»

¹² Peturu, mbu abaagage keera amenya kwokwo, anakwabadukira ha nyumba ya Maryamu, nyina wa Yohana Mariko. Na mwi'yo

nyumba, mwâli kumaniri abandu bingi, bagweti bagahuuna Rurema.

¹³ Peturu anayiguza-yiguza ku lwivi lwo'luzitiro lwe'nyumba. Munyere muguma mukosi, iziina lyage Rooda, anayiji yuvwiriza.

¹⁴ Uyo Rooda, mbu ayuvwagwe kwo liri izu lya Peturu, anashambaala bweneene! Anakwabadukira mu nyumba, buzira kusiga amúyigulira. Anagendi bwira abaabo: «Peturu, akoli yimaaziri ku mulyango!»

¹⁵ Yabo baabo, ti: «E munyere, ka wasireha?» Kundu kwokwo, uyo munyere anakaviiriza ukudeta kwo ayuvwa izu lya Peturu. Kyanatuma bagashubi múbwira: «Ngeeka muganda wage, uyo.»

¹⁶ Peturu anagenderera no'kuyiguza. Ne'ri bakaba keera bayigula, banamúbona, banakan-guka bweneene! ¹⁷ Peturu, anatee bayeheza no'kuboko kwo bahulike. Anabaganuulira ngiisi kwo Nahano amúhulusa mu nyumba ye'mbohe, anashubi babwira: «Yiri igambo, mugendi li-menyeesa Yakobo na'bandi beene witu.» Lyeryo, Peturu analyoka yaho, anayami genda ahandi.

¹⁸ Iri bukakya, yabo basirikaani banaba mwa'kayaya bweneene, banabuuzania: «E balya, hayagi Peturu agenda?»

¹⁹ Heroode anakyula kwo Peturu aloozibwe. Ne'ri bakamúbula, anabuliriza yabo balaazi. Haaho abuli kyula kwo bagendi yitwa. Ha nyuma, analyoka i Buyahudi, anagendi beera siku ngerwa mu kaaya ke'Kahisariya.

Mwami Heroode afwa

²⁰ Heroode, âli mali gwatwa no'bute bwe-neene, hi'gulu lya'bandu ba mu kaaya ke'Tiiro, na'ba mu ke'Sidooni. Na mukuba yutwo twaya twombi twâli kizi longâ ibyokulya ukulyoka mu kihugo kyage, kyanatuma bagamûtumira abatungwa. Yabo batungwa, banatee gendi rembereza Bulasito, bwo ye wâli yimangiiri akajumiro. Ha nyuma, babuli genda imwa mwami yenyene, gira bagendi múhuuna umutuula.

²¹ Banashungika ulusiku lwo'kuganuula. Ne'ri lukahikaga, Heroode anayambala imirondo yage ye'kyami, anagendi bwatala ku kitumbi kyage. Anatondeera ukudeta imbere lya'bandu. ²² Yabo booshi, banayami yamiza, ti: «Litakiri izu lya mundu, yiri! Si leero likola izu lya Rurema yenyene!»

²³ Yubwo bwivuge, Heroode atanabuheereza Rurema. Kyanatuma umuganda wa Nahano agayami múlambika kwo'bulwazi bwo'kuliibwa ne'bijoka, anafwa.

²⁴ Igambo lya Rurema, lyanagenderera no'kukwira mu bandu, iri linabakula mwo.

²⁵ Barinaaba na Sahuli, iri bakaba keera bayusa umukolwa gwabo i Yerusalemu, banayabiira Yohana Mariko, banamúgalukana.

13

Sahuli na Barinaaba babiikwa mu mukolwa

¹ Mwi'shengeru lya mu kaaya ke'Handyokiya, mwâli riiri abaleevi, na'bigiriza, bo baaba: Barinaaba, na Simyoni Nigeeri, na Lukiyo we'Kureene, na Manaheni (úkalererwa kuguma no'mutwali Heroode), na Sahuli.

² Yabo booshi, bâli gweti bagayishalisa, iri banayikumba Nahano. Haaho, Umutima Mweru gwanababwira: «Mumbiikirage Barinaaba na Sahuli ku mukolwa gwo keera n'gabahamagalira.» ³ Iri bakayusa ukuyishalisa* no'kuhuuna Rurema, banabiika Barinaaba na Sahuli kwa'maboko, babuli bahanguula kwo bagende.

Herima, umuleevi we'bibeasha

⁴ Bwo Barinaaba na Sahuli bâli mali tumwa no'Mutima Mweru, banamanukira mu kaaya ke'Selukiya. Banalyoka yaho na'mashuba, banagenda mu kalira Kipuro. ⁵ Ne'ri bakaba mu kaaya ke'Salami, banakizi genda mu nyumba ze'mihumaanano za'Bayahudi, iri banayigiriza mwi'Gambo lya Rurema. Bâli gendiinwi na Yohana Mariko, umutabaazi wabo.

⁶ Ne'ri bakaba keera bahulukaana mu kalira kooshi, banahika mu kaaya ke'Pafo. Banagwana mwo'Muyahudi muguma, iziina lyage Bariyesu, úwâli munamaleere. Kundu kwokwo, âli kizi yihunda kwo ali muleevi wa Rurema.

⁷ Uyo Bariyesu, âli riiri mulemberezi wa guvuruneeri Serugyo Pahulu. No'yo guvuruneeri, âli riiri munabwenge bweneene, kyanatuma agatumira Barinaaba na Sahuli, gira naye alonge ukuyuvwa Igambo lya Rurema. ⁸ Halikago, ikyanya bakatondeera ukudeta hi'gulu lya Yesu,

* **13:3** 13.3 ukuyishalisa kwâli riiri hi'gulu lyo'kuyegerera Rurema.

ulya munamaleere (ne'rindi iziina lyage Her-
ima, kuli kudeta: munamaleere) anakizi bahali-
iza. Anagiraga mbu atirike guvuruneeri kwo
atayemeere Yesu.

⁹ Sahuli (ne'lindi iziina lyage Pahulu†) âli
yijwiri mwo'Mutima Mweru. Anafutulira Her-
ima amasu, anamúbwiririra. ¹⁰ «Si ulyagagi
mwana wa Shetaani! Unali mugoma wa byoshi
íbikwaniini imbere Iya Rurema! Uyamiri uli
mu teberezania ku ngiisi bulyalya. Aaho! Ka
utâye twikire ukuvujuuka mu njira za Na-
hano ízitungiini? ¹¹ Lolaga bunu! Nahano,
akola agakuhana, mu kukuhumaaza! Ugaahisa
isiku ndebe, utakiri mu bona umulengeerwe
gwi'zuuba.» Lyeryo ngana, uluuta lwanayami
múziba amasu, anaba mu kihulu, namudidi!
Anatondeera ukububuuta-bubuuta, mu kulooza
umundu wo'kumúgwatira ku kuboko, mbu
amúrongoore.

¹² Ulya guvuruneeri, mbu abonage kwokwo,
anayami yemeera Nahano. Âli koli somiirwi
bweneene hi'gulu Iya'migirizo go akayuvwa
hi'gulu lyage.

*Pahulu amenyeesa abandu be'Pisidiya hi'gulu
Iya Yesu*

¹³ Pahulu na'baabo, banalyoka yaho i Pafu,
banagenda na'mashuba, halinde i Periga, mu
poroveesi ye'Pamufiriya. Halikago, Yohana

† 13:9 13.9 Sahuli liri iziina Iye'kiheburaniya. No'mugeeza
gwalyo: úkahuuna Rurema. Na yiryu iziina Pahulu, Iyohe Iyâli
riiri Iye'kirumi. No'mugeeza gwalyo: muniini.

Mariko yehe, anabasiga yo, anagalukira i Yerusaleemu.

¹⁴ Pahulu na Barinaaba, banalyoka i Periga, banagenderera, halinde i Handyokiya, mu poroveesi ye'Pisidiya. Na ku lusiku lwe'Sabaato, banayingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, banabwatala. ¹⁵ Abandu banatee soma amagambo ga mu maaja za Musa, na'ga mu bitaabo bya'baleevi. Ha nyuma, abakulu be'yo nyumba, banatuma umundu áhali Pahulu na Barinaaba, ababwire: «E beene witu, iri mwangaba muli ni'gambo lyo'kukania yaba bandu imitima, mwangalideta.»

¹⁶ Pahulu anayimuka, analengeza ukuboko, gira bahulike, anababwira: «E bashosi be'Hisiraheeri, kiri na mwe bandu be'gindi milala mwe mukoli simbahiri Rurema, munyuvwirize! ¹⁷ Rurema wa guno mulala gwitu gwa'Bahisiraheeri, ye katoola bashokuluza biitu. Ne'kyanya bâli shumbisiri mu kihugo kye'Miisiri, anabaluzwa bweneene, halinde banaba kandaharuurwa!

«Ha nyuma, anabalyosa i Miisiri ku bukalage bwage. ¹⁸ Anamala imyaka makumi gana agweti agabagooyera mwi'shamba. ¹⁹ Ne'ri akaba keera ashereeza imilala irinda mu kihugo kye'Kaanani, anabaheereza kyo, kube kihugo kyabo. ²⁰ Yibyo byoshi, bikakoleka ku myaka nga magana gana na makumi gataanu.

«Ha nyuma, Rurema anakizi biikira bashokuluza biitu abatwi be'maaja, halinde ukuhisa ku kyanya kyo'muleevi Samweri. ²¹ Ne'ri bakahu-una kwo nabo bahaabwe umwami, anabay-

imikira Sahuli, mugala Kishi, wa mu mulala gwa Binyamiini. Uyo Sahuli anahisa imyaka makumi gana ali mwami.

²² «Ne'ri Rurema akaba keera amúshaaza, anayimika Dahudi, abe ye gaaba mwami wabo. Uyo Dahudi, Rurema anadeta hi'gulu lyage, ti: “Keera nabona kwo Dahudi, mugala Yese, ye nzimisiizi. Ye ganakizi gira ngiisi byo ndoziizi.”

²³ «Na mwi'kondo lya Dahudi, mwo Rurema akayiji lyokeza Abahisiraheeri Lukiza Yesu, nga kwo âli mali gwanwa abalagaania. ²⁴ Ikyanya Yesu atâli zaazi tondeera umukolwa gwage, Yohana âli kizi yigiriza Abahisiraheeri booshi kwo batwikirage ku byaha byabo, banabatiiz-ibwe.

²⁵ «Uyo Yohana iri akaba akola bu yusa umukolwa gwage, anadeta: “Mutoniri kwo ndi nyandi? Ndali nie ulya Masiya! Si yehe agaki yija ha nyuma lyani. Ndanakwaniini kiri no'kushwekuula imigozi ye'biraato byage!”

²⁶ «E beene witu, mwe bandu ba mwi'kondo lya Hiburahimu, kuguma na'be'gindi milala, mwe mukoli simbahiri Rurema! Twehe, twe tukatumirwa imyazi miija yo'bukize. ²⁷ Kundu kwokwo, abandu be'Yerusaleemu, na'batwali baabo, batakamenya kwo Yesu ye Lukiza, banamútwira ulubaaja lwo'kuyitwa. Mu kugira kwokwo, lyo bakakoleesa amagambo ágâli mali gwanwa gayandikwa hi'gulu lyage mu bitaabo bya'baleevi, go ganali mu somwa ku ngiisi lusiku lwe'Sabaato.

²⁸ «Na kundu abandu be'Yerusaleemu bataka-longaga igambo lyo'kuli lyo'kuyitiisa Yesu, ha-

liko banagendi huuna Pilaato kwo amúyite.
²⁹ Yibyo byoshi, byâli mali gwanwa byayandikwa hi'gulu lyage. Ne'ri bakaba keera babikoleesa, banamúshonoola ku kibambo, banamúlambika mu shinda.

³⁰ «Kundu kwokwo, ikyanya Yesu âli kologa mu bafwiri, Rurema anamúzuula mwo!
³¹ Anamala siku nyingi agweti agayiyerekana mu bandu. Yabo bandu, bo bakazamuukanwa mu kulyoka i Galilaaya, no'kugenda i Yerusaleemu. Tunali two tumasi twage mu mulala gwitu gwa'Bahisiraheeri.

³² «Na buno, tugweti tugamùmenyeesa Imyazi Miija. Biryanya byo Rurema âli mali gwanwa alagaania bashokuluza biitu, ³³ keera byakoleka imwitu, twe baana baabo! Mukuba, Rurema keera akazuula Yesu, nga kwo biyandisirwi mu Zaburi ya kabiri kwokuno:

“Wehe, we Mwana wani.

Zeene, lyo naaba yisho.‡”

³⁴ Amagambo ágayerekiini kwo Rurema akazuula Yesu mu bafwiri gira atabole, go gaaga:

“Imigashani mitaluule yo nâli mali lagaania Dahudi,

yo na yeyo naawe ngakugashaanira kwo.

Yiryoy igambo, linali lya'kasiisa.§”

³⁵ Yiryoy igambo liyandisirwi na'handi kwokuno: “Umutaluule wawe, utagayemeera kwo abolere i kuzimu.*”

³⁶ «Ikyanya Dahudi akaba keera akolaga byoshi byo Rurema âli múshungikiiri ku kibusi

‡ **13:33** 13.33 Zaburi 2.7. § **13:34** 13.34 Hisaaya 55.3.

* **13:35** 13.35 Zaburi 16.10.

kyage, anafwa. Anaziikwa ha butambi lya bashokuluza baage, anabola. ³⁷ Halikago, ulya ye Rurema akazuula, yehe ataboziri!

³⁸ «Ku yukwo, e beene witu! Mumenye kwo ku njira ya Yesu, kwo muli mu menyeesibwa ubulyo bwo'kukogwa mwe'byaha biinyu. ³⁹ Ee! Kuli ku njira yo'kumúbiika kwo'bwemeere naaho, kwo muli mu longa ukukwanana imbere lya Rurema. Si imaaja za Musa zoohe, zitâli shobwiri ukugira kwokwo. ⁴⁰ Ku yukwo, muloleekeze bwija, mutayiji kengeera mwagwatwa na'magambo ágayandisirwi mu bitaabo bya'baleevi kwokuno:

⁴¹ “Mwe mugweti mugashekerezania, mulole bwija!

Musoomerwe, munafwirage ku mbinga.

Mukuba, ngiisi byo ngola mu gira mu zino siku ziinyu,

mutangabiyemiiri kundu umundu
angamùsobanuliiri byo.†”»

⁴² Pahulu na Barinaaba, iri bakahuluka mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, abandu banabayinginga kwo bakashubi galuka ku lundi lusiku lwe'Sabaato, gira bakashubi yiji baganulira gaago-gaago magambo.

⁴³ Ne'ri abandu bakaba keera bataaha, Pahulu na Barinaaba banakulikirwa na'Bayahudi bingi, kuguma na'bandu be'gindi milala ábâli koli yemiiri ibanga lye'Kiyahudi. Yabo bombi, banakizi genda bagabakania imitima, gira bagenderere no'kutuula mu lukogo lwa Rurema.

† **13:41** 13.41 Habakuki 1.5.

⁴⁴ Lulya lundi lusiku lwe'Sabaato, iri lukahika, hoofi abandu booshi ba mu yako kaaya ke'Handyokiya banayiji yuvwiriza igambo lya Nahano. ⁴⁵ Balya Abayahudi, iri bakabonaga ngiisi kwa'bandu bingi bweneene keera bashololokera yaho, arara-rara! Banatondeera ukukizi haliiza Pahulu, iri banamútuka.

⁴⁶ Kundu kwokwo, Pahulu na Barinaaba banabashuvya ku bukaruuke, ti: «Mwe Bayahudi, igambo lya Rurema lishubi kwiriiri litee menyeesibwa imwinyu. Haliko, keera mwalilahira, mutanayibwini kwo mukwaniini ukulama imyaka ne'myakuula. Aaho! Lolagi! Tukola tugayigendera mu bandu be'gindi milala.

⁴⁷ Mukuba, Nahano akatubwira:

“Keera n'gakubiika ube mulengeerwe mu batali Bayahudi, gira uhise ubukize, halinde ku mbeka ye'kihugo.‡”»

⁴⁸ Yago magambo, iri ábatali Bayahudi bak-agayuvwa, banashambaala bweneene, banahu-za Igambo lya Nahano. Na ngiisi ábâli mali gwanwa bashungikwa kwo bagaalama imyaka ne'myakuula, banabiika Yesu kwo'bwemeere.

⁴⁹ Kwokwo, kwi'Gambo lya Nahano likakwira mu yikyo kihugo kyoshi.

⁵⁰ Kundu kwokwo, Abayahudi banashimya abakazi bo'lushaagwa ábâli koli simbahiri Rurema. Banashimya na'bakulu ba mu kaaya, halinde banatondeera ukulibuza Pahulu na Barinaaba. Ne'ri hakatama, banabayimula mu poroveesi yabo.

‡ **13:47** 13.47 Hisaaya 49.6.

⁵¹ Yabo bombi, banababugumulira ulukungu úlwâli tumukiiri ku magulu gaabo, kabe kalangikizo ko'kubakengula. Babuli genda mu kaaya ke'Hikonyo.

⁵² Abigirizibwa ba Yesu be'Handyokiya, bâli shambiiri bweneene, banayijuzibwa mwo'Mutima Mweru.

14

Abandu be'Hikonyo bagabulikana mwo kubiri

¹ Ikyanya Pahulu na Barinaaba bâli riiri mu kaaya ke'Hikonyo, banayingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, nga kwo'mugeeza gwabo gwâli riiri. Banayigiriza mwa'bandu hi'gulu lya Yesu ku bukalage, halinde Abayahudi bingi banamúyemeera, kuguma na'bandi bingi be'gindi milala.

² Halikago, Abayahudi baguma bâli lahiiri Yesu. Yabo Bayahudi, banatondeera ukushombania ábatali Bayahudi, gira balahire Abakirisito.

³ Kundu kwokwo, Pahulu na Barinaaba banamala siku nyingi i Hikonyo, bagweti bagabwira abandu ku bukaruuke hi'gulu lya Nahano, na hi'gulu lyo'lukogo lwage. Rurema, anakizi yerekana kwa'magambo gaabo gali go'kuli, mu kubaheereza ubushobozi bwo'kukizi gira mwe'bitangaaza bingi.

⁴ Abandu ba mu yako kaaya, banagabulikana. Baguma baabo, banayibiika ku Bayahudi. Na'bandi, banayibiika ku ndumwa za Yesu.

⁵ Ne'ri hakatama, yabo Bayahudi, kuguma na'bandu be'gindi milala, kiri na'batwali baabo,

banagira igambi lyo'kuyita Pahulu na Barinaaba, ku njira yo'kubalasha amabuye.

⁶ Yabo bombi, iri bakamenyaga kwokwo, banatibitira mu kaaya ke'Lisitira, na mu ke'Deribe, twa mu poroveesi ye'Likahoniya. Banagenda na mu tundi twaya twe'yo munda, ⁷ bagweti bagamenyeesa ya'bandu Imyazi Miija ya Yesu.

Pahulu asigwa nga úfwiri i Lisitira

⁸ Yahoo i Lisitira, hâli riiri mundu muguma, úkabutwa ali luzingo, lutâli kizi tagula, kiri ne'hiniini. ⁹ Ikyanya Pahulu âli kizi deta, uyo mundu naye âli bwatiiri ho, agweti agamúyuvwiriza. Pahulu, anamútungira, anabonaga kwo ahiiti ubwemeere bwa'ngakizibwa mwo. ¹⁰ Kyanatuma agaadeta kwi'zu lihamu, ti: «Yimukaga, uyimangire ku magulu gaawe!»

Lyeryo ngana, uyo mundu anayami yimuka, anatondeera ukugenda yenyene.

¹¹ Abandu bo bâli ririinwi, bâli bingi. Na mbu babonage ngiisi kwo Pahulu akiza uyo mundu, banatondeera ukuyamiza mu ndeto yabo ye'Kilikahoniya, ti: «Yoo! Mizimu ino! Keera yatushonookera mu njusho ya'bandu!»

¹² Banayinika Barinaaba iziina lyo'muzimu gwabo muguma Zehu. Na Pahulu, banamúyinika iziina lyo'gundi muzimu wabo Herime.* Mukuba, Pahulu ye wâli kizi deta bweneene. ¹³ No'yo Zehu, indaaro yage yâli riiri inyuma lya'kaaya.

* **14:12** 14.12 Mu mizimu ya'Bagiriki, uyo Zehu ye wâli kuliiri abaabo booshi. No'yo Herime ye wâli riiri indumwa.

Umugingi wa Zehu, kiri na'bandi bandu, bâli loziizi ukubaagira Pahulu na Barinaaba ishuuli, libe ituulo. Kwokwo uyo muginji, anahuluka kwi'rembo lya'kaaya, ali ne'shuuli, afumbiiti ne'njembe ízalukwa mu twaso.

¹⁴ Barinaaba na Pahulu, mbu balongage ukuyuvwa kwokwo, banabona buligo. Banayami daatula imirondo yabo, banayitunga mu yabo bandu, banababwira kwi'zu lihamu, ti: ¹⁵ «E bashosi, lekagi maashi, mwe kongwa mwe! Si na nyiitu tuli bandu nga mwe! Tunali mu mùmenyeesa Imyazi Miija, gira mutwikire ku magambo mwene yaga ga busha-busha! Munabaagage bandu ba Rurema úli mugumaana. Si ye kabumba igulu, ne'kihugo, ne'nyaaaja, na íbibiri mwo byoshi.

¹⁶ «Yaho keera, akalekeerera abandu be'milala yoshi, bakizi vujuuka mu ngiisi byo baloziizi. ¹⁷ Kundu kwokwo, âli kizi yerekana kwo ali ho, na kwo ali mwija, mu kukizi mùniekeza invula, halinde mukizi yeza ku kyanya íkikwaniini, munayigute. Kwokwo, lye'mitima yinyu, iyijuzibwa mwo'bushambaale.» ¹⁸ Kundu Pahulu na Barinaaba bakadeta kwokwo, yuu! Byâli riiri bikayu ukuhangirira yabo bandu, kwo batabatangire amatuulo.

¹⁹ Ha nyuma, hanayija Abayahudi baguma, ábâli lyosiri mu kaaya ke'Handyokiya, na mu ke'Hikonyo. Balya Bayahudi, banatondeera ukutirika balya Balisitira. Ne'ri hakatama, banayegukira uluhande lwabo. Balya booshi, banatondeera ukuvurumika Pahulu amabuye. Ne'ri

bakatona kwo keera afwa, banabululira amagala gaage inyuma lya'kaaya.

²⁰ Kundu kwokwo, ikyanya abigirizibwa ba Yesu bakayiji sokanana Pahulu, anavyuka, anagalukira mu kaaya. Ne'ri bukakya, anayami lyoka yaho, anagenda kuguma na Barinaaba mu kaaya ke'Deribe.

Pahulu na Barinaaba bagalukira imunda ábakabatuma

²¹ Pahulu na Barinaaba, iri bakaba bakola i Deribe, banamenyeesa ya'bandu Imyazi Miija ya Yesu, halinde abingi baabo banagiyemeera. Ha nyuma, banagalukira mu kaaya ke'Lisitira, na mu ke'Hikonyo, na mu ke'Handyokiya. ²² Ne'yo munda hooshi, banakizi genda bagaakania Abakirisito imitima. Banababwira kwo bakizi yihangaana mu kuyemeera Yesu. Banababwira na kwokuno: «E balya, iri twangayingira mu bwami bwa Rurema, bitukwiriiri tukizi longa amalibu mingi.»

²³ Mu ngiisi ishengero, Pahulu na Barinaaba banakizi siga balibiika mwa'bashaaja. Banabahuunire imwa Nahano, iri banayishalisa, babuli basikiiriza imwa Nahano. Mukuba, ye bâli koli biisiri kwo'bwemeere.

²⁴ Ha nyuma, Pahulu na Barinaaba banalenga mu poroveesi ye'Pisidiya, babuli yingira mu ye'Pamufiriya. ²⁵ Ne'ri bakaba keera bayigiriza igambo lya Rurema mu kaaya ke'Periga, banamanukira mu ke'Hataliya. ²⁶ Banalyoka yaho na'mashuba, banalindi galukira mu kaaya ke'Handyokiya. Haaho, ho bakahuunirwa imwa Rurema ku mukolwa, banaba keera baguyusa.

²⁷ Ne'ri bakaba bakola kandi i Handyokiya, banakuumania abandu bi'shengeru. Banabaganuulira ngiisi kwo Rurema âli kizi kola ku njira yabo, na ngiisi kwo akayigulira ábatali Bayahudi nabo umulyango gwo'kuyemeera Yesu. ²⁸ Banamala siku nyingi yaho i Handyokiya, bali kuguma na'bigirizibwa ba Yesu.

15

Ukutwa uluhango hi'gulu lya ábatali Bayahudi

¹ Abandu baguma, banalyoka i Buyahudi, banamanukira mu kaaya ke'Handyokiya, banatondeera ukuyigiriza Abakirisito, ti: «Iri mwangaba mutatengwirwi ukukulikirana no'mugeeza gwo tukasigirwa na Musa, mutangaki kizibwa!»

² Yiryo igambo, lyanatumaga Pahulu na Barinaaba na yabo baabo, bagakizi hambanwa. Emwe! Banakizi haliira bweneene!

Yiryo igambo, bwo likakaya, abandu bi'shengeru lye'Handyokiya banatwa uluhango kwo baguma baabo bazamuukire i Yerusaleemu kuguma na Pahulu na Barinaaba, gira bagendi hanuusa indumwa za Yesu, na'bashaaja bi'shengeru.

³ Ne'ri abandu bi'shengeru lye'Handyokiya bakabaseezera, banagenda bagalenga mu poroveesi ye'Foyinikiya, na mu ye'Samariya. Bâli kizi ganuulira ya'bandu ngiisi kwo ábatali Bayahudi nabo keera bayemeera Yesu. Yugwo mwazi, gwanashambaaza bweneene abaabo Bakirisito booshi be'yo munda.

⁴ Pahulu na'baabo, iri bakahika i Yerusaleemu, indumwa za Yesu zanabayegereza bwija,

kuguma na'bashaaja bi'shengerero, na'bandi bandu baalyo. Banatondeera ukubaganuulira ngiisi kwo Rurema âli kizi kola ku njira yabo.

⁵ Halikago, Abakirisito baguma ábâli lyosiri mwi'banga lya'Bafarisaayo, banayimuka, banakuuma, ti: «Si ábatali Bayahudi, nabo bakwiriiri bakizi tenguulwa! Banabwirwe kwo bakizi simbaha ne'zindi maaja zooshi za Musa.»

⁶ Yiryo igambo, indumwa za Yesu, kiri na'bashaaja bi'shengerero, banagira inaama hi'gulu lyalyo. ⁷ Ne'ri bakaba keera bahisa ikyanya kingi bagweti bagalihambanwa kwo, Peturu anayimuka, anababwira: «E beene witu! Muyiji kwo hakola siku nyingi Rurema andooziri mu kati kiinyu, gira nimenyeese ábatali Bayahudi Imyazi Mijja, halinde bamúyemeere.

⁸ «Rurema, ye yiji ngiisi íbiri mu mitima ya'bandu, keera akanayerekana kwo ábatali Bayahudi nabo, abayemiiri. Mukuba, nabo, akoli bahiiri Umutima Mweru, nga kwokulya nyiitu, keera akatuheereza gwo. ⁹ Kwokwo, ndaayo ndoola yo Rurema akagira ha kati kiitu na boophe. Si nabo, kulyagagi ku yeyo njira yo'kuyemeera Yesu, kwo ali mu yeruusa imitima yabo.

¹⁰ «Aahago! Kituma kiki mukiri mu geza Rurema, mu kubetuzza Abakirisito yugu muteekerwa? Si twenyene gutuyabiiri! Kiri na bashokuluzza biitu kwakundi, gukabayabira! ¹¹ Twehe, tuyemiiri kwo tuli mu kizibwa ku lukogo lwa Nahamwitu Yesu naaho. Lunali lwolwo lukogo, lwo nabo bali mu kizibwa mwo.»

¹² Haaho, abandu booshi ba mwi'yo naama, banahulika, shee! Barinaaba na Pahulu, nabo

babuli baganuulira ngiisi kwo Rurema âli kizi yerekana ibitangaaza bingi ku njira yabo, mu batali Bayahudi. Ikyanya Barinaaba na Pahulu bakadeta kwokwo, yabo booshi banabayuvwiriza.

¹³ Ne'ri bakayusa ukudeta, Yakobo naye, ti: «E beene witu, munyuvwirize! ¹⁴ Simooni, keera atuganuulira ngiisi kwo Rurema akahahalira ábatali Bayahudi nabo, mu kutoola baguma baabo babe mu bandu baage. ¹⁵ Yibyoy, byo biguma na íbiyandisirwi mu bitaabo bya'baleevi, ti:

¹⁶ “Nahano, adesiri kwokuno:

Ha nyuma, ngagaluka.

Na kundu inyumba ya Dahudi ikahongoka, ngashubi giyubaka.

Iyo nyumba yage, kundu ikoli ba mushaka, ngashubi gishakuulula.

¹⁷ Kwokwo, lya ábatali Bayahudi booshi, bagandooza.

Mukuba, keera n'gahamagala booshi kwo nabo babe bandu baani.

Yaga magambo, niehe nie gweti ngagagira.

¹⁸ Ganali go n'gamenyeesa ukulyokera keera.*”»

¹⁹ Yakobo, anashubi deta: «Ku yukwo, ábatali Bayahudi, iri bangahinduka bandu ba Rurema, niehe mbwini kwo tuleke ukukizi basuuza.

²⁰ Tukwiriiri naaho tubayandikire amaruba go'kubabwira kwo batakizi ki lya ibyokulya íbyagirwa miziro hi'gulu lye'migisi. Batanakizi

* **15:18** 15.16-18 Hamoosi 9.11-12.

ki sambana. Batanakizi ki lya ne'nyama za ibyanigwa.† Batanakizi ki lya no'muko.

²¹ «Mukuba, ukulyokera keera, Imaaja za Musa ziri mu yigirizibwa mu ngiisi kaaya. Zinali mu somwa mu nyumba ze'mihumaanano za'Bayahudi ku ngiisi lusiku lwe'Sabaato.»

Amaruba go'kutumwa mu Bakirisito

²² Yizo ndumwa za Yesu, kuguma na'bashaaja bi'shengero, kiri na'bandi Bakirisito booshi be'Yerusaleemu, banatwa uluhango kuguma, kwo batoole baguma baabo bagendanwe na Pahulu na Barinaaba mu kaaya ke'Handyokiya. Mu kati kaabo, banatoola mwe'birongoozi bibiri. Muguma ye Yuda (âli kizi buuzibwa Barisaba). No'gundi, ye Siira.

²³ Yabo bombi, banatumwa na'maruba, ti: «Twe ndumwa, kuguma na'bashaaja bi'shengero, twe biinyu Bakirisito, twamulamusa, mwe mutali Bayahudi ba mu kaaya ke'Handyokiya, na'ba mu poroveesi ye'Siriya, na'ba mu ye'Kirikiya. ²⁴ Keera twayuwuwa kwo baguma biitu bakayiji mubwira ibyo kumuhahaza, halinde imitima yinyu inabe ikoli hanamiri. Kundu kwokwo, tutali twe tukabatuma.

²⁵ «Kwokwo, twanayemerezania kwo tutoole abandu bo tugaatuma iyo munda, bayije kuguma na'bakundwa biitu Barinaaba na Pahulu. ²⁶ Yabo bombi, bayitaaziri bweneene mu kukizi kolera

† 15:20 15.20 nyama za ibyanigwa Abayahudi bali no'lubaaja kwe'kyanya bagayita ibitugwa, bakwiriiri babitongeere, halinde umuko gwabyo guyami yoneka.

Nahamwitu Yesu Kirisito, kiri na ho bangasiga amatwe gaabo.

²⁷ «Na yabo bandi bo tugweti tugamùtumira, ali Yuda na Siira. Yaga magambo go twamùyandikira, yabo bombi bo bagaaba tumasi twago. ²⁸ Ee! Byasimiisa Umutima Mweru, na nyiitu kwakundi, kwo hataki gire igindi miteekerwa yo tugakizi mùbetuza, ha nyuma lya zeezi maaja naaho. ²⁹ Mutakizi ki lya ibyokulya keera íbyatangwa imwe'migisi! Mutanakizi ki lya no'muko, kandi iri inyama za íbyanigwa. Mutanakizi ki sambana. Ne'ri mwangakizi simbaha yizi maaja, mugaaba mwagira bwija. Baaba.»

³⁰ Yabo ábakatumwa, banasigaana na'baabo, banamanukira iyo munda i Handyokiya. Ne'ri bakahika yo, banakuumania Abakirisito, banabafumbadika amaruba. ³¹ Yabo Bakirisito, iri bakaba keera bagaasoma, ganabakania imitima, ganabashambaaza. ³² Uyo Yuda, bo na Siira, bâli riiri baleevi. Kyanatuma bagabwira abaabo Bakirisito amagambo mingi go'kubakania imitima, halinde banasikama.

³³ Ne'ri bakaba baki maziri yo siku ngerwa, Abakirisito banabahanguula kwo bagaluke mu kati ko'mutuula. [³⁴ Haliko Siira yehe, anabona kwo buli bwija asigale.]

³⁵ Pahulu na Barinaaba, nabo banasigala iyo munda i Handyokiya. Yabo bombi, kuguma na'bandi bandu bingi, banakizi yigiriza abandu Igambo lya Nahano.

Pahulu na Barinaaba bayihandulana kwo

³⁶ Iri hakalenga isiku, Pahulu anabwira Bari-naaba, ti: «E yaga, tushubi galukira mu tulya twaya two keera tukayigiriza mwi'Gambo lya Nahano, gira tukizi tanduula mwo beene witu.»

³⁷ Mu yulwo lugeezi, Barinaaba âli loziizi kwo bagendanwe na Yohana Mariko. ³⁸ Halikago, Pahulu anabona kwo butali bwija kwo bashubi mûtwała. Mukuba, akasiga abajandirira mu poroveesi ye'Pamufiriya, ho angagenderiiri ukukizi kola kuguma.

³⁹ Yiryo igambo, lyanatuma bombi baga-haliira bweneene, halinde banayihandulana kwo. Barinaaba anayabiira Mariko, bana-gendanwa na'mashuba, halinde banahika mu kalira Kipuro. ⁴⁰ Pahulu naye anayabiira Si-ira. Yabo bombi, iri abaabo Bakirisito bak-aba keera babasikiiriza mu maboko ga Nahano, banalyoka yaho. ⁴¹ Banagenda bagalenga mu poroveesi ye'Siriya, na mu ye'Kirikiya, bagweti bagasikamya mwa'mashengero.

16

Pahulu ayabiira Timoteyo kwo bakizi gen-danwa

¹ Pahulu, anagenda mu kaaya ke'Deribe, na mu ke'Lisitira. Ne'yo munda, yâli riiri mwigirizibwa muguma wa Yesu, iziina lyage Timoteyo. Nyina, âli riiri Muyahudi-kazi úwâli koli yemiiri Yesu. Haliko, yishe âli riiri Mugiriki. ² Timoteyo, âli huziibwi mu Bakirisito be'yo munda i Lisitira, na'be'Hikonyo.

³ Pahulu, analooza kwo bagendanwe mu lugeezi. Haliko, Abayahudi booshi be'yo munda bâli yiji kwo yishe ali Mugiriki. Kyanatuma agatee mûtenguula, gira batayagalwe.

⁴ Ha nyuma, Pahulu na'baabo banalenga mu twaya twe'yo munda. Banakizi menyeesa Abakirisito zirya maaja ízikabiikwa ne'ndumwa za Yesu, na'bashaaja bi'shengero be'Yerusaleemu, gira lyo nabo bakizi zisimbaha.

⁵ Kwokwo, kwa'mashengero ge'yo munda gakagenderera no'kusikama mu kuyemeera Yesu. Umuharuuro gwa'Bakirisito, gwanakizi yushuuka ngiisi lusiku.

Amabone ga Pahulu hi'gulu lya'Bamakedoniya

⁶ Pahulu na'baabo, banagenda bagalenga mu poroveesi ye'Furigiya, na mu ye'Galatiya. Mukuba, Umutima Mweru âli mali balahiza kwo batagendi yigiriza igambo lya Rurema mu ye'Haziya.

⁷ Ne'ri bakahikaga ku lubibi lwo'kuyingira mu poroveesi ye'Misiya, banagira mbu basookere mu ye'Bitiniya. Haliko, Umutima gwa Yesu, gutanabahanguula. ⁸ Kwokwo, banalungushuka mwi'yo poroveesi ye'Misiya, banamanukira mu kaaya ke'Torowa.

⁹ Bwobwo bushigi, Pahulu anabona amabone. Anabona mu poroveesi ye'Makedoniya muyimaaziri mundu muguma, agweti agamúyinginga bweneene, ti: «E waliha, ujabukire ino munda, uyiji tutabaala.» ¹⁰ Yago mabone, ikyanya Pahulu akagabona, lyeryo twanayami yitegaanura ukugenda iyo munda i

Makedoniya. Ee! Twâli bwini kwo Rurema keera atuhamagala kwo tugendi menyeesa Imyazi Miija, kiri na mu bandu be'yo munda.

Lidiya ayemeera Yesu

¹¹ Kwokwo, twanalyoka i Torowa na'mashuba, twanayami genda halinde mu kalira Samotirake. Ne'ri bukakya, twanahika mu kaaya ke'Nehapoli.

¹² No'kulyoka yaho, twanagenda halinde mu kaaya ke'Firipi. (Na yaho i Firipi, ko kaaya kahamu ka mu poroveesi ye'Makedoniya, kanali ka'Barumi.) Twanahabeera siku ngerwa.

¹³ Ku lusiku lwe'Sabaato, twanasooka inyuma lya'kaaya, hoofi no'lwiji. Mukuba, twâli toniri kwo ho tugagwana abandu bo'kuhuuna Rurema. Ne'ri tukahikaga ho, twanagwana hakoli kumaniri abakazi. Kwokwo, nyiitu twanahabwatala, twanatondeera ukubaganuulira hi'gulu lya Yesu.

¹⁴ Na mu bâli kizi tuyuvwiriza, mwâli riiri mukazi muguma we'Tyatira, iziina lyage Lidiya. Âli riiri mudandaza we'mirondo miija ye'kitukutuku, anâli simbahiri Rurema. Ne'kyanya Pahulu akabamenyeesa Imyazi Miija ya Yesu, Nahano anayigula umutima gwage, halinde naye anamúyemeera. ¹⁵ Uyo Lidiya, ikyanya akaba keera abatiizibwa, kuguma na'bandu ba mu nyumba yage, anatumyizinga, ti: «E waliha, iri mwangambona kwo naani ngoli yemiiri Nahano, muyiji handa imwani!» Ne'ri hakatama, anatumyemeza.

Pahulu na Siira bafuusibwa mu mbohe

¹⁶ Lusiku luguma, iri tukagenda yaho handu ho kuhuunira Rurema, twanahulukirwa kwo no'munyere muguma, muja. Uyo munyere, âli riiri mwe'kisigo kyo'kumúshoboleesa ukubona imbuko. Na ku njira yakyo, banahamwabo bâli kizi yondoola ifwaranga nyingi.

¹⁷ Uyo munyere, anakizi tukulikira, twe na Pahulu, iri anayamiza-yamiza, ti: «Yaba bandu, balyagagi bakozi ba Rurema úli hi'gulu lya byoshi! Bayiji mùmenyeesa injira yo mwan-gakizibwa mwo.» ¹⁸ Anamala siku nyingi ag-weti agayamiza-yamiza kwokwo. Iri hakatama, Pahulu anagarwa, anakebagana uyo munyere, anabwira ikisigo íkyâli múliiri mwo, ti: «Nakub-wira kwi'ziina lya Yesu Kirisito, shaaga mu'yu munyere!» Lyeryo, kyanayami múshaaga mwo.

¹⁹ Banahamwabo bo'yo munyere, iri bak-abonaga kwo bataki hiiti ubulyo bwo'kukizi longa mwe'fwaranga, ehee! Banayami birigisha Pahulu na Siira, banabakululira ha'batwali bâli kizi twa imaaja. ²⁰ Banabwira abatwali, ti: «Yaba bashosi, bali Bayahudi. Keera banabiika kano kaaya kiitu mwa'kamburugu bweneene!» ²¹ Si bagweti bagatubwira kwo tukizi kulikiriza imigeeza ye'mwabo. Ne'maaja ziitu twe Barumi, zitatuhangwiri kwo tugikulikire.»

²² Lyeryo, ikigugu kya'bandu kyanayami bim-bira ku Pahulu na Siira. Yabo batwali, ba-nabahogoleesa ibyambalwa byabo, banadeta kwo bahimbulwe. ²³ Yabo bombi, banabahim-bula. Ne'ri bakaba bakola ne'miviivi, ba-nalashwa mu nyumba ye'mbohe. Abatwali, banakomeereza umulaazi kwo abalange bwija,

batatoloke. ²⁴ Kwokwo, anabafunda mu kisi-ika kye'kati, anabahagika amagulu mu bisito bihamu.

²⁵ Ha kati ko'bushigi, Pahulu na Siira bâli gweti bagahuuna Rurema. Banakizi múyimbira ne'nyimbo zo'kumúyivuga. Abaabo bashweke, bâli bayuwwiriziizi.

²⁶ Kibande-bande, mu kihugo mwanalenga sizigirye wo'musisi. Gwanajungubania ulutaliro lwe'rya nyumba. Inyiivi zooshi, zanayami yiguka. Ne'minyororo íyâli shwesiri abashweke booshi, yanashwekuuka.

²⁷ Umulaazi we'yo nyumba, anasisimuka. Ne'ri akabona kwe'nyiivi zikola nyigule, anayomola ingooti yage, gira ayiyite. Mukuba, âli toniri kwo abashweke booshi keera bati-bita. ²⁸ Haliko, Pahulu anayami múyamiira, ti: «Utayiyite, maashi! Si tweshi tukiri muno!»

²⁹ Uyo mulaazi anadeta kwa'matara galeetwe. Ne'ri gakaleetwa, anayami yitunga mu nyumba. Anahikiri gwa imbere lya Pahulu na Siira agweti agalenga mwo'musisi. ³⁰ Ha nyuma, anabahulukiza ha mbuga, anababuuzza: «E banahamwitu, ngwiriiri ngirage kuti, halinde ngizibwe?» ³¹ Nabo, ti: «Uyemeere Nahano Yesu! Kwokwo, lyo ugakizibwa, kuguma na'bandu ba mu nyumba yawe.»

³² Haaho, Pahulu na Siira banamúyigiriza Igambo lya Nahano, kuguma na'bandu booshi ba mu nyumba yage. ³³ Ku kyekyo kyanya kyo'bushigi, anashuka Pahulu na Siira inguma zaabo. Anabuli batiizibwa, na beene wage booshi. ³⁴ Ha nyuma, anawala Pahulu na

Siira mu mwage, anabazimaana. Anashambaala ngana-ngana, kuguma na beene wabo booshi, bwo bâli koli yemiiri Rurema.

³⁵ Iri bukakya, balya batwali banatuma abalemberezi imwo'yo mulaliizi, banayiji múbwira: «Balya bandu, ubashwekuulage.»

³⁶ Uyo mulaazi anagendi bwira Pahulu, ti: «Abatwali, keera batuma kwo nimùshwekuule. Ku yukwo mwangakoli taaha. Mugendage mu mutuula.»

³⁷ Haliko, Pahulu anababwira: «Si keera batuhimbulira imbere lya'bandu buzira kutubulania, tunali Barumi!* Keera banatulasha na mu nyumba ye'mbohe. Aahago! Ka bakoli lozizi ukutushaaza mwo ku bumbishwa? Nanga! Muleke boonyene babe bo bagayiji tushwekuza!»

³⁸ Yago gooshi, abalemberezi banagendi gaganuulira abatwali. Ne'ri bakayuvwa kwo Pahulu na Siira bali Barumi, banayoboha.

³⁹ Kyanatuma bagayiji balembereza. Na boonyene, banabahulusa mu nyumba ye'mbohe, banabayinginga kwo bashaagage mu yako kaaya kaabo.

⁴⁰ Pahulu na Siira, iri bakaba keera bahu-luka mwi'yo nyumba, banagenda imwa Lidiya. Banakuumania mwa'baabo Bakirisito, iri banabakania imitima. Ha nyuma, banalyoka yaho.

17

Abatesaloniki bagira akamburugu

* **16:37** 16.37 Abarumi batâli hangwirwi kwo bahimbule uwabo Murumi.

¹ Pahulu na Siira, banalenga mu kaaya ke'Hamufipoli, na mu ke'Haploniya, halinde banahika i Tesaloniki. Na yaho, hâli riiri inyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi. ² Pahulu anakulikiriza isiku zishatu ze'Sabaato ayingiiri mwi'yo nyumba, nga kwo'mugeeza gwage gwâli riiri. Anakizi sobanulira abandu Amandiko Meeru. ³ Anabayereka ku bweranyange kwo Masiya âli kwiriiri atee libuzibwa, anayitwe. Haliko ha nyuma, anazuuke mu bafwiri. Pahulu, anashubi babwira: «Uyo Masiya, ye na yolya Yesu ye ngweti ngamumenyeesa.»

⁴ Ikyanya Pahulu akababwira kwokwo, baguma ba mu Bayahudi banakorwa ni'gambo. Banayemeera Yesu, kuguma na'bandu bingi be'gindi milala âbâli koli simbahiri Rurema. Kiri na'bakazi bingi bo'lushaagwa, nabo banamúyemeera. Yabo booshi, banayibiika ku Pahulu na Siira.

⁵ Halikago, Abayahudi baguma, banashubi gwatwa no'luugi, arara-rara! Banagenda mu kaguliro, gira bagendi leeta utupere-pere. Ne'ri tukaba keera twayilunda yaho, twanatondeera ukugira akamburugu mu kaaya. Twanalunguula imwa Yasooni, gira tulooze mwo Pahulu na Siira, tubaleete imbere lya'bandu.

⁶ Tulya tupere-pere, iri tukababula, twanayami yabiira Yasooni yenyene, kuguma na'bandi Bakirisito. Twanabakululira imbere lya'bakulu ba'kaaya, tugweti tugayamiza, ti: «Yaba bandu, si keera babiika akamburugu mu mahanga gooshi. Na baabano, bakolaga na hano mu

kaaya kiitu! ⁷ Uyo Yasooni, ye bahandisi-izi. Ne'ngingwe, yaba booshi bakoli gayiriziizi imaaaja ízikabiikwa na mwami witu Kahisaari. Banali mu yihaya kwo bagweti ugundi mwami wabo, mbu ye Yesu.»

⁸ Yabo bakulu ba'kaaya, kuguma na'bandi bandu, mbu bayuvwagwe kwokwo, banayami gira ulujongo bweneene! ⁹ Banatangiisa Yasooni na'baabo ingwati, babuli bahanguula kwo batee taaha.

Ababeroya bagira ubwitonde

¹⁰ Iri bukayira, Abakirisito banayongolosa Pahulu na Siira, banabatwala mu kaaya ke'Beroya. Ne'ri bakahika yo, banagendi yingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi.

¹¹ Abandu be'yo munda i Beroya, bâli riiri bo'bwitonde ukuhima abaabo be'Tesaloniki. Kyanatuma ikyanya Pahulu akabaganuulira Igambo lya Rurema, banaliyakiira ku mwete gwoshi. Banakizi yitegeereza mu Mandiko Meeru ngiisi lusiku, gira basise amagambo ga Pahulu, bamenye iri gali go'kuli. ¹² Mu kati kaabo, Abayahudi bingi banayemeera Yesu, kuguma na'bandu bingi be'gindi milala, abashosi na'bakazi bo'lushaagwa.

¹³ Balya Bayahudi be'Tesaloniki, iri bakamenyaga kwo Pahulu akola mu yigiriza igambo lya Rurema ne'yo munda i Beroya, yehee! Banayami genda yo, banashimya abandu bingi be'yo munda, halinde hanashubi ba akamburugu.

¹⁴ Lyeryo, abaabo Bakirisito banayami yabira Pahulu, banamútwala halinde ku kyambu.

Haliko, Siira na Timoteyo boohe, banasigala i Beroya. ¹⁵ Banaherekeza Pahulu, banamúhisa halinde mu kaaya ke'Hateene. Ne'kyanya bâli kola bagagaluka, anabatuma babwire Timoteyo na Siira kwo bamúgwane duba.

Pahulu aganuuzwa abandu be'Hateene

¹⁶ Ikyanya Pahulu âli ki gweti agalindirira Siira na Timoteyo mu kaaya ke'Hateene, yee! Anagarwa bweneene, mu kubona kwa'kaaya kooshi kaboziri ne'migisi! ¹⁷ Anakizi yingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi. Na ngiisi Bayahudi bo âli kizi gwana mwo, kuguma na'bandu be'gindi milala ábâli koli simbahiri Rurema, anakizi basobanulira hi'gulu lya Yesu. Na ngiisi lusiku, ikyanya âli kizi yingira mu tuguliro, anakizi menyeesa abandu hi'gulu lya Yesu.

¹⁸ Abanabumenyi baguma bi'banga lye'kihepikuriyo,* kuguma na bi'banga lye'kisitohiko,† banatondeera ukuhaliiza Pahulu. Baguma baabo, banadeta: «Bikagi byo'yu malabi aloziizi ukudeta?» Abandi, ti: «Byaboneka kwo agweti agadetera imigisi yage ye'mahanga.» Na íbikatuma bagaadeta kwokwo, bwo Pahulu âli kizi baganuulira hi'gulu lya Yesu, na hi'gulu lyo'kuzuuka kwa abafwiri.

¹⁹ Yabo banabumenyi, banatwalaga Pahulu imbere lye'naama ngulu ye'Hareyopago. Abakulu

* **17:18** 17.18 bi'banga lye'kihepikuriyo bâli toniri kwa'kalimbi ka'bandu kuli kukizi yisimiisa. † **17:18** 17.18 bi'banga lye'kisitohiko bâli kizi deta kwo ngiisi íbigaaba, iri kwoshi kwokwo, batanâli kizi twaza ku byo'busiime, kandi iri ku

byo'bulyanirwe.

be'yo naama banamúbwira: «Yago migirizo mahyahya go ukola mu menyeesa mu bandu, na nyiitu wangatubwira go. ²⁰ Twagayuvwa kwo gakola gandi-gandi, na nyiitu twanganasiima kwo tusobaanulire go.»

²¹ (Na íbikatuma bagaadeta kwokwo, bwa'bandu be'yo munda i Hateene, kuguma ne'binyamahanga íbyâli tuuziri yo, bâli kizi siima naaho ukuyuwiriza amagambo mahyahya, iri banakizi gaganuula-ganuula.)

²² Kwokwo, Pahulu anayimanga mwi'yo naama ngulu, anadeta: «E bashosi be'Hateene! Keera nabonaga kwo mugweti mugakulikiriza bweneene ibya mabanga giinyu! ²³ Ikyanya njuba mu genda ngalenga mu kano kaaya, nabona ngiisi byo muli mu yikumba. Nanabonaga kiri na'katanda ko'kutangira kwa'matuulo, ákayandisirwi kwo yaga magambo: "Imwa úli mu yikumbwa útayijikiini". Aaho! Uyo ye mugweti mugayikumba buzira kumúmenya, ye na yoyu ye ngweti ngamúmenyeesa.

²⁴ «Rurema, ali Nahano wi'gulu na we'kihugo. Ye kabumba ikihugo, na íbikiri mwo byoshi. Atanatuuziri mu ndaaro, kwo iri mu girwa na'maboko ga'bandu. ²⁵ Ndaanabyo íbiri mu múgoora, mbu abandu bangamúkolera byo. Si ye mu biika abandu booshi mwo'muuka, halinde babe bagumaana. Ye na gweti úgabaheereza ne'bindi byoshi.

²⁶ «Mu mundu muguma, mwo Rurema aka-lyosa imilala yoshi ya'bandu, gira bakwire

mu mahanga gooshi. Anababiikira ne'byanya byo âli mali gwanwa abatengekera. Anababiikira ne'mbibi za'ho bagakizi tuula. ²⁷ Na íbikatuma Rurema agaagira kwokwo, gira abandu bakamúlooze, kundu kwangaba ku njira yo'kumamaata, halinde banamúbone. Atanali hala na ngiisi muguma witu. ²⁸ Mukuba, ye tumiri tuli ho, tunali bagumaana, tunali mu yishagania. Biri nga kwo baguma ba mu bandisi biinyu keera bakadeta: “Kiri na nyiitu, tulyagagi baana baage!”

²⁹ «Ku yukwo, bwo tuli baana ba Rurema, tutakwiriiri ukutona kwo ashushiini ne'migisi íri mu tulwa mu nooro, kandi iri mu harija, kandi iri imigisi íri mu baajwa mu mabuye. Si yibyo byoshi, biri mu girwa naaho ku bulenga bwa'bandu.

³⁰ «Yaho keera, ku kyanya abandu bâli kizi gira ibitalaalwe mu buhwija, Rurema âli kizi yigira nga atabibwini. Halikago buno, akola mu bwira abandu booshi ba ngiisi handu kwo babitwikire kwo. ³¹ Mukuba, keera akabiika ulusiku lwo agatwira kwa'bandu booshi ulubaaja mu kati ko'kuli. Kugaaba ku njira yo'mundu muguma, ye âli mali gwanwa atoola. Keera akanayereka abandu booshi akasiisa kaabyo, mu kumúzuula mu bafwiri.»

³² Yabo bakulu, mbu bayuvwe kwo Pahulu akola mu deta hi'gulu lyo'kuzuuka kwa abafwiri, baguma baabo banatondeera ukumúhonyoleza, ti yuuhu! Haliko, abandi banamúbwira: «Yiri igambo, tugaki shubi kuyuvwiriza hi'gulu lya-lyo.»

³³ Pahulu anahuluka mwi'yo naama.
³⁴ Abandu baguma, banayemeera Yesu, banayibiika ku Pahulu. Mu kati kaabo, mwâli riiri Dyonisiyo, muguma wa mu naama ye'Hareyopago. Mwâli riiri no'mukazi muguma, iziina lyage Damaari, kuguma na'bandi bandu kwakundi.

18

Pahulu mu kaaya ke'Korindo

¹ Ha nyuma, Pahulu analyoka i Hateene, anagenda mu kaaya ke'Korindo. ² Anahumaanana mwo'Muyahudi muguma, iziina lyage Hakila, mubutirwa we'Pondo. Uyo Hakila, bo na mukaage wa Pirisila, Iyo bâli ki shaaga i Rumi, mu poroveesi ye'Hitaliya. Mukuba, mwami mukulu Kilodyo âli mali kyula kwa'Bayahudi booshi bayimulwe mwo. Kwokwo, Pahulu anagendi lamusa Hakila bo na mukaage. ³ Na bwo Pahulu âli kizi gira umukolwa gwo'kuhanga amaheema, nga kwo nabo bâli kizi gira, kyana-tuma agabeera mwomwo mu mwabo, banakizi kolera kuguma.

⁴ Ku ngiisi lusiku lwe'Sabaato, Pahulu anakizi yingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi. Anakizi sobaanura mwe'Myazi Miija ya Yesu mu Bayahudi, kuguma na'bandu be'gindi milala, gira nabo bamúyemeere.

⁵ Ha nyuma, Siira na Timoteyo banahika yaho ukulyoka i Makedoniya. Pahulu anatondeera ukukizi tanga ikyanya kyage kyoshi mu kukizi yigiriza igambo lya Rurema mu Bayahudi naaho.

Âli gweti agabatangira ubumasi kwo Yesu ye ulya Masiya.

⁶ Halikago, balya Bayahudi banatondeera ukumúhaliiza, iri banamútukiiriza. Kyanatuma agababugumulira ibyambalwa byage, bube bumasi imwabo, anababwira: «Umuko gwinyu, gukolaga gugaaba hi'gulu liinyu mwenyene! Niehe, ndaalyo igambo lyo ngaki buuzibwa hi'gulu lyagwo. No'kulyokera bunu, ngolaga ngakizi genda mu bandu be'gindi milala.»

⁷ Lyeryo, Pahulu anahuluka mwi'yo nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, anayami yingira mu nyumba íyâli riiri ha butambi lyayo. Iyo gindi nyumba, yâli riiri ye'mwa Tiito Yusito, umundu úwâli kizi yikumba Rurema. ⁸ Haliko, umukulu we'yo nyumba ye'mihumaanano, izi-ina lyage ye Kirisipo. Naye, âli yemiiri Nahano, kuguma na'bandu booshi ba mu nyumba yage. Abandi Bakorindo bingi, ikyanya bakayuvwa amagambo ga Pahulu, nabo banagayemeera, banabatiizibwa.

⁹ Mu bushigi buguma, Nahano anabwira Pahulu mu kati ka'mabone, ti: «Utakizi yoboha mbu uhulike! Nanga! Si ugenderere naaho ukukizi deta. ¹⁰ Mukuba, tuli-inwi. Ndaanaye mundu úgayiji kuhuma kwo, mbu akukomeerese. Mu kano kaaya, mbiitagi abandu bingi.» ¹¹ Kwokwo, Pahulu anamala mwaka muguma ne'kitolo akoli tuuziri i Korindo, anakizi yigiriza ya'bandu Igambo lya Rurema.

¹² Ku kyanya Gaalyo âli twaziri ikihugo kye'Hakaya, Abayahudi booshi kuguma, ba-

nagendi gwata Pahulu, banamúleeta imbere lya'batwi be'maaja, ¹³ banadeta: «Uyu mundu, agweti agalyeryega abandu kwo bakizi yikumba Rurema ku gindi-gindi njira. Ne'yo njira, twehe tutagihangwirwi ne'maaja ziitu!»

¹⁴ Pahulu, iri akaba akola agaadeta, Gaalyo anabwira Abayahudi, ti: «Mwe Bayahudi, múkilege uyu mundu ku buhube buhamu, kandi iri ku mahube go'kugiriirira, lyoki nangamúteziri amatwiri! ¹⁵ Haliko, bwo mugweti mugahambanwa ku magambo naaho, na ku maziina, na ku bye'maaja ziinyu, mugendi bimala mwenyene! Niehe, mwene yibi, ndagaatwa ulubaaja lwabyo!»

¹⁶ Haaho, Gaalyo anakyula kwo bayimulwe imbere lya'batwi be'maaja. ¹⁷ Lyeryo, booshi banayami gugumira Sositeene, umukulu we'nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, banatondeera ukumútitimba. Na kundu bâli gweti bamúgire buligo imbere lya'batwi be'maaja, Gaalyo atanabitwaza.

Pahulu ashubi galukira i Handyokiya

¹⁸ Pahulu anashubi gira izindi siku nyingi mu kaaya ke'Korindo. Ha nyuma, anaseezera abaabo Bakirisito be'yo munda, anagenda mu ke'Kengereya. Na bwo âli mali gwanwa alagaa-nia Rurema ku magambo malebe, anaba keera agakoleesa, kyanatuma agayibegeesa akahala.*

* **18:18** 18.18 agayibegeesa akahala Abayahudi, ikyanya bâli kizi lagaania Rurema igambo lirebe banabe keera balikoleesa, lyo bâli kizi yibegeesa akahala mu kuyerekana kwo keera lyakoleka.

Ha nyuma, banashonera mu mashuba, kuguma na Pirisila na Hakila, banagenda mu poroveesi ye'Siriya.

¹⁹ Iri bakahika i Hefeso, Pahulu anasigaana na Pirisila na Hakila. Yenyene, anagendi yingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, anabasobanulira mwe'Myazi Miija. ²⁰ Yabo Bayahudi, banahuuna Pahulu kwo ayushuule ku siku zo ashuba agabeera imwabo. Haliko atanayemeera. ²¹ Kundu kwokwo, ikyanya akabasezera, anababwira: «Ngaki shubi galukira hano, iri Rurema angalooza.» Anabuli lyoka yaho na'mashuba.

²² Ne'ri Pahulu akaba keera ahika mu kaaya ke'Kahisariya, anateramira i Yerusaleemu, anagendi lamusa yi'shengeru. Ha nyuma, amanukira mu kaaya ke'Handyokiya. ²³ Ne'ri akamala ye'siku ngerwa, anashubi lyoka yaho. Anagenda agalenga mu poroveesi ye'Galatiya, na mu ye'Furigiya, agweti agasikamya ya'Bakirisito booshi.

Hapoolo ayumuusa Abayahudi

²⁴ Ku kyekyo kyanya mu kaaya ke'Hefeso, mwanahika Umuyahudi muguma, iziina lyage Hapoolo, mubutirwa wa mu kaaya ke'Halegizanderiya. Uyo Hapoolo, âli koli somiri bweneene, anâli yiji Amandiko Meeru. ²⁵ Kiri ne'bya Nahano, âli mali biyigirizibwa. Naye kwakundi, âli kola mu biyigiriza mu bandu ku buhagarusi, na mu kati ko'kuli. Si ku luhande lwo'bubatiizo, âli ki yiji naaho hi'gulu lyo'bubatiizo bwa Yohana.

²⁶ Uyo Hapoolo anayingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi, anatondeera ukuyigiriza mwe'Myazi Miija ya Yesu ku bukaruuke. Pirisila na Hakila, iri bakayuvwa yago migirizo gaage, banamútwalaga imwabo, banamúyerekeza igambo lya Rurema ku bwitonde, nga ngiisi kwo liri.

²⁷ Ha nyuma, Hapoolo analooza ukugenda mu poroveesi ye'Hakaya. Abakirisito be'Hefeso, banamúyemeerera, banayandikira abaabo Bakirisito be'yo munda amaruba kwo bamúyakiire bwija.

Ne'ri akahikaga yo, anagwana ábâli koli yemi-iri Yesu ku lukogo lwa Rurema, anabatabaala bweneene. ²⁸ Ehee! Ulya Hapoolo âli gwati agayumya Abayahudi imbere lya'bandu ku buhagarusi. Anakizi koleesa Amandiko Meeru, mu kubayereka kwo Yesu ye Masiya.

19

Pahulu amenyeesa abandu booshi be'Haziya hi'gulu lya Yesu

¹ Ku kyanya Hapoolo âli ki riiri i Korindo, Pahulu naye anakizi lenga mu twaya twa mu migazi, abuli manukira mu ke'Hefeso. Ne'kyanya akaba yaho, anahumaanana mwa'bigirizibwa baguma ba Yesu, ² anababuza: «Ikyanya mukayemeera Yesu, ka mukayakiira no'Mutima Mweru?» Nabo, ti: «Nanga! Kiri no'kuyuvwa kwo guba ho, tutazindi yuvwa!»

³ Anashubi babuza: «Aahago! Bubatiizo buki bwo mukabatiizibwa mwo?» Na wa nabo, ti:

«Ku bwa Yohana.» ⁴ Anababwira: «Yohana, ikyanya abandu bakatwikira ku byaha byabo, anakizi babatiiza. Anababwira kwo ha nyuma lyage, hagaki yija ugundi, ye Yesu. Ne'kyanya agayija, bakamúyemeere.»

⁵ Yabo bandu be'Hefeso, iri bakayuvwa kwokwo, nabo banabatiizibwa kwi'ziina lya Nahano Yesu. ⁶ Ne'ri Pahulu akaba aki gweti agababiika kwa'maboko, lyeryo ngana Umutima Mweru gwanayami bashonookera kwo. Banatondeera ukudeta ku zindi-zindi ndeto, iri banatanga ubuleevi. ⁷ Yabo bandu, umuharuuro gwabo, gwâli hisiri abashosi ngi'kumi na babiri.

⁸ Pahulu, anahisa myezi ishata ali mu yingira mu nyumba ye'mihumaanano ya'Bayahudi. Anakizi sobanulira mwa'bandu ku bukaruuke hi'gulu lyo'bwami bwa Rurema, gira babuyemeere.

⁹ Halikago, baguma baabo banayumya imitima yabo. Ikyanya bakayigirizibwa ibya Yesu, banalahira ukubiyemeera, banatondeera ukubishemba imbere lya'baabo. Kyanatuma Pahulu agabayilyosa mwo, anatwala Abakirisito mu nyumba ya Tirano. Mukuba, mwa'bandu bâli kizi kumana. Na ngiisi lusiku, anakizi baganulira hi'gulu lya Yesu.

¹⁰ Pahulu, anahisa imyaka ibiri agweti agamenyeesa abandu hi'gulu lya Yesu. Kwokwo, kwa'batuulaga booshi ba mu poroveesi ye'Haziya bakalonga ukuyuvwa Igambo lya Nahano, Abayahudi, kuguma na'bandu be'gindi milala.

Abaana ba Sikewa bahondwa ne'kisigo

¹¹ Rurema âli kizi gira ibitangaaza bya kahe-buuza ku njira ya Pahulu. ¹² Kiri ne'bihunika, no'tundi tulondo, ikyanya bâli kizi bihisagya ku magala gaage, binatwalirwe abalwazi, banayami kira. Ne'bisigo kwakundi, byâli kizi balyoka mwo.

¹³ Hâli riiri na'Bayahudi baguma, bâli kizi genda bagayimula ibisigo mu bandu. Yabo nabo, banatondeera ukukizi koleesa iziina lya Nahano Yesu, mu kubwira ibisigo, ti: «Kwi'ziina lya Yesu ye Pahulu agweti agayigiriza, twamûbwira kwo mulyoke mu'yu mundu!»

¹⁴ Na mu bâli kizi gira kwokwo, mwâli riiri abaana balinda ba Sikewa, mukulu muguma wa'bagingi. ¹⁵ Lusiku kuguma, iri bakagira mbu bayimulage ikisigo kwokwo, kyanabashuvya: «Hafe! Nyiji Yesu, nyiji na Pahulu! Haliko mwehe, mwe banyandi?» ¹⁶ Lyeryo ngana, uyo mundu anayami bayaduka, anabahima imisi, anabahonda-honda. Ehee! Banapuumukira imbuga bakola bukondwe, banakola ne'nguma!

¹⁷ Yibyô ibikakoleka, byanalumbuuka mu Bayahudi be'Hefeso, kiri na mu bandu be'gindi milala kwakundi. Yabo booshi, banagwatwa ne'kyoba. Ni'ziina lya Nahano Yesu, lyanakizi huuzibwa.

¹⁸ Abandu be'yo munda, iri bakaba bakoli yemiiri Yesu, banayiji yilega imbere lya'bandu. Mukuba, bâli mali gira amabi ga kwingi-kwingi. ¹⁹ Abingi baabo, bâli kizi gira ibya maleere. Kwokwo, banaleeta ibitaabo byo bâli kizi ga-gira mwo, banabiduulika kwo'muliro imbere lya'bandu booshi. Ne'ri bakaharuura ikishingo

kyabyo, banabona kwo byâli hisiri ifwaranga nyingi bweneene, bihumbi makumi gataanu ge'darakima.* ²⁰ Kwokwo, kwi'Gambo Iya Nahano likakwira mu bandu, lyanakizi yushuuka mwe'misi.

Akamburugu mu kaaya ke'Hefeso

²¹ Ha nyuma, Pahulu anashungika kwo agalenga mu poroveesi ye'Makedoniya, na mu ye'Hakaya, akabuli genda i Yerusaleemu. Akanadeta, ti: «Ha nyuma Iyo'kuhika i Yerusaleemu, bigambuuna kwo mbike na mu kaaya ke'Rumi.»

²² Kwokwo, anayabiira abandu babiri mu batabaazi baage, Timoteyo na Herasito, anabatumu kwo bagwanwe iyo munda i Makedoniya. Yehe, anatee sigala mu poroveesi ye'Haziya.

²³ Ku kyekyo kyanya mu kaaya ke'Hefeso, hanaba akamburugu bweneene hi'gulu Iya'bandu ba Yesu. ²⁴ Mwâli riiri mutuzi muguma we'harija, iziina Iyage Demeteryo, úwâli kizi tula imigisi íshushiini ne'mbeero zo'muzimu gwabo Haritemi. Anâli kizi tundira abaabo banaluganda imikolwa mingi.

²⁵ Lusiku luguma, Demeteryo anakuumania abaabo banaluganda, kuguma na'bandi bakozi ábâli kizi gira mwene yugwo mukolwa, anababwira: «E bashosi, muyiji bwija kwo mu yugu mukolwa, mwo tuli mu yungukira bwija. ²⁶ Haliko buno, keera mwayuvwa, keera mwanabona ngiisi kwo Pahulu agweti

* **19:19** 19.19 bihumbi makumi gataanu ge'darakima zâli za kugula ingaavu nga magana gabiri na makumi gataanu.

agatirika abandu bingi ba hano i Hefeso, kuguma na'bandu ba mu mbande zooshi za mu poroveesi ye'Haziya. Agweti agababwira kwe'migisi itakwiriiri ukuyikumbwa, mbu bwo iri mu girwa naaho na'maboko ga'bandu.

²⁷ «Kwokwo buno, ngolagi yobohiri kwo guno mukolwa gwitu gukola gugagayirizibwa. No'luheero lwo'muzimu gwitu mukulu Haritemi, nayo igayiji kengeera yakenekwa. Kiri na Haritemi yenyene, kundu ali muzimu mukulu, angayiji tungululwa ku bukulu bwage. Ye na gweti úgayikumbwa mu poroveesi yoshi ye'Haziya, kiri na mu gandi mahanga gooshi.»

²⁸ Yago magambo ga Demeteryo, mbu abaabo banaluganda bagayuvwe, banayami tondeera ukuyamiza, ti: «Haritemi wa'Bahefeso, ye mukulu!»

²⁹ Lyeryo, kalya kaaya kooshi ke'Hefeso, kanayijulaga mwa'kamburugu. Abandu banagendi birigisha abandu babiri be'Makedoniya, Gaayo na Harisitariko, bwobâli balamiinwi na Pahulu. Banabayitungana bombi mu nangungubanga we'nyumba yo bâli kizi kuumana mwo.

³⁰ Pahulu analooza kwo naye agendi yimanga ha kati kaabo. Haliko, abaabo Bakirisito batanamúhanguula. ³¹ Kiri na'biira baage baguma ba mu bakulu be'yo munda i Haziya, nabo banamútumira indumwa yo'kumúyinginga kwo atabayisheegule.

³² Yabo bandu, kwo bâli kumaniri yaho, banatondeera ukuyogora bweneene! Ngiisi baguma banakizi yamiza kwabo-kwabo. Abingi baabo, batâli yiji kiri na íbyabakuumania.

³³ Balya Bayahudi banatundira Halegizandere imbere lyabo. Haaho, bandu baguma banakizi yamiza mu kumúshungula amagambo. Halegizandere, anabayeheza booshi no'kuboko kwo bahulike. Mukuba, âli loziizi ukuyibulanira imbere lyabo.

³⁴ Haliko, mbu bamenye kwo ali Muyahudi, lyeryo booshi banashubi tondeera ukuyamiza kiranga, ti: «Haritemi wa'Bahefeso ye mukulu!» Banamala bihe bibiri, bagweti bagayamizayamiza kwokwo.

³⁵ Iri hakazindaga, umwandisi mukulu wa'kaaya anayihangaana, halinde anabahoohya. Anababwira: «E bashosi be'Hefeso! Mu mahanga gooshi, nyandi útayiji kwo kano kaaya ko kali mu langa uluheero lwo'muzimu mukulu Haritemi? Kanali mwo'mugisi gwage, gulya úgukahona mwi'gulu. ³⁶ Aahago! Mukwiriiri mutuuze. Hatanagire igambo lyo mugaagira ku ngungu.

³⁷ «Yabo bandu bo mwaleeta hano, ndaakyo kindu kyo bazimba mu mbeero ziitu. Kiri no'muzimu gwitu Haritemi yenyene, batamútusiri. ³⁸ Tuli na'handu ho'kukizi twira imaaja. Na'batwi be'maaja bayamiri ho. Haaho, ho Demeteryo na'baabo bakwiriiri bagendi legera yaba bandu, iri bangaba bali ni'gambo hi'gulu lyabo! ³⁹ Ne'ri mwangaba mukiri ne'bindi bibuuzo, mugendi bitwala mu mihumaanano íhangwirwi ne'maaja ziitu.

⁴⁰ «Bino byo twagira zeene, byangakoli tuma tugaalegwa kwo twagira akamburugu. Ne'ri twangalegwa kwokwo, tutahiiti igambo lyo

twangayifwongooza mwo. Si kano kamburugu, kalyagagi ka busha!»

⁴¹ Uyo mwandisi mukulu, iri akayusa ukubabwira kwokwo, anababwira kwo bataahage.

20

Pahulu mu poroveesi ye'Makedoniya, na mu ye'Bugiriki

¹ Yako kamburugu ke'Hefeso, iri kakaba keera kamala, Pahulu anatumira Abakirisito be'yo munda. Ne'ri akaba keera abakania imitima, anabasezera, anagenda mu poroveesi ye'Makedoniya. ² Anakizi genda agalenga iyo munda, iri anabwira Abakirisito amagambo mingi go'kubakania imitima. Ha nyuma, anahika na mu poroveesi ye'Bugiriki, ³ anamala mwe'myezi ishatu.

Ne'kyanya âli kola agagaluka na'mashuba i Siriya, Abayahudi banashubi gira igambi libi hi'gulu lyage. Kyanatuma agashungika kwo ashubi lenga yeyo munda i Makedoniya.

⁴ Ku yikyo kyanya, Pahulu âli balamiinwi na Sopateeri, mugala Piuro we'Beroya, kuguma na'bandu babiri be'Tesaloniki, Harisitariko na Sekundo. Hâli riiri na Gaayo we'Deribe, na Timoteyo, kuguma na'bandu babiri be'Haziya, Tukiko na Torofimo. ⁵ Yabo booshi, banagwanwa mu kaaya ke'Torowa, banatulindirira yo.

⁶ Isiku ngulu ze'mikate mizira saama, iri zikaba keera zamala, twanalyoka mu kaaya ke'Firipi na'mashuba. Twanagira ulugeezi lwe'siku zitaanu, halinde twanahika mu

ke'Torowa. Ne'yo munda, yo tukagwana yabo biitu, twanatee beera ho siku zirinda.

Pahulu aholoolola Heyutiko

⁷ Ulusiku lwi'yinga, iri lukahika, twanakuumana, gira tukoojolere umukate kuguma. Pahulu anatondeera ukuganuulira abandu, anayidungeera bweneene, halinde ukuhisa ubushigi ha kati. Mukuba, âli kola agazindikiri lyoka yaho. ⁸⁻⁹ Yaho twâli kumaniri, mwâli riiri mu kisiika kya mu nyumba íyâli yubakiirwi hi'gulu lye'zindi zibiri. Mwanâli yasiri amatara mingi.

Mu kaazo ke'kisiika, mwâli bwatiiri mutabana muguma, iziina lyage ye Heyutiko. Na bwo Pahulu âli gweti agadeteereza bweneene, uyo Heyutiko anatondeera ukuyitumikira hi'gulu li'ro. Ne'ri akaba akola mwi'ro lya'kahondo-hondo, anatulubuka mu kaazo, anayitimba haashi. Abandu banagendi mútoola, banagwanana keera afwa.

¹⁰ Pahulu naye, anashonooka. Anayubama ku'yo mutabana, anamúfumbatira. Anabwira abandu, ti: «Mutayobohe! Akola mugumaana!»

¹¹ Ha nyuma, Pahulu anashubi shonera mu kisiika, anakoojola umukate, anagulya. Anashubi genderera no'kudeta bweneene, halinde bwanakya, abuli lyoka yaho. ¹² Abandu banayabiira ulya mutabana, banamútwala i kaaya akola mugumaana. Banaholeezibwa ngana-ngana!

Pahulu asezera abashaaja be'Hefeso

¹³ Pahulu anagenda agalenga i bulambo, mu kugenda mu kaaya ke'Hasoosi. Na nyiitu, twanagenda yo na'mashuba, gira atugwane yo. Mukuba, ho twâli mali lagaana kwo tugalengi múyabiirira. ¹⁴ Ne'kyanya akatugwana yo, twanamúyakiira mu mashuba, twanagendanwa mu kaaya ke'Mitireene.

¹⁵ Iri bukakya, twanagenderera na'mashuba, twanalenga ku butambi bwa'kalira Kiyoyi. Ne'ri bukashubi kya, twanajabukira mu kalira Samoosi. Ne'ri bukashubi kya kandi, twanahikaga mu kaaya ke'Mireto. ¹⁶ Mukuba, Pahulu âli shungisiri kwo atagalenga i Hefeso, gira atayiji kengeera atinda mu poroveesi ye'Haziya. Mukuba, âli kola ne'ngungu yo'kugwanwa ahika i Yerusaleemu, ulusiku lwe'Pendekosite lútazi hika, iri byangaziga.

¹⁷ Ne'kyanya Pahulu akaba akola i Mireto, anatumira abashaaja bi'shengeroyi lye'Hefeso. ¹⁸ Iri bakahika imunda ali, anababwira: «E balya, muyiji ngiisi kwo nâli tuuziri imwinyu, ukulyokera ku lusiku lwo n'gatee hika hano mu poroveesi ye'Haziya. ¹⁹ Na kundu Abayahudi bâli kizi ndibuza, mu kukizi ngirira amagambi mabi, haliko nâli kizi kolera Nahano mu kati ko'butuudu bwoshi, na mu kati ke'migenge.

²⁰ «Ngiisi magambo gooshi ágangamùtabaala, muyiji kwo ndaalyo kiri ne'liguma lyo n'gamùbisha! Halikago, nâli kizi mùyigiriza go ha bweruula, kiri na mu nyumba ziinyu. ²¹ Nâli kizi bwiririra Abayahudi, kuguma na'bandu be'gindi milala, kwo batwikirage ku byaha byabo, banayemeere Nahamwitu Yesu.

22 «Buno, Umutima Mweru gugweti gugambidika kwo ngende i Yerusaleemu. Yo na munda ngola mu genda, kundu ndayiji ibigagendi mba kwo. 23 Nyiji naaho kwo mu ngiisi kaaya ko ndi mu lenga mwo, Umutima Mweru gugweti guganyereka kwo ngalashwa mu nyumba ye'mbohe, na ngizi longa amakuba.

24 «Kundu nangafwagaga, imwani kitali kindu! Ndoziizi naaho kwo nyuuse umukolwa gwo Nahano Yesu akambiika kwo. Na yugwo mukolwa, kuli kumenyeesa abandu Imyazi Miija kwo bangakizibwa ku lukogo lwa Rurema.

25 «Mweshi, nâli kizi genda ngamùlenga mwo. Nanakizi mùyigiriza hi'gulu lyo'bwami bwa Rurema. Halikago buno, ngoli yiji kwo mutagaki shubi mbona. 26 Kwokwo buno, namùbwiraga ku bweranyange, iri muguma winyu agateereka, umuko gwage gutagaki ba hi'gulu lyani. 27 Mukuba, ngiisi byo Rurema ashungisiri, nâli kizi mùmenyeesa byo, buzira kusisiitwa.

28 «Mwehe, Umutima Mweru keera gukamùbiika mube bimangizi bi'shengerero lya Rurema. Ku yukwo, mukizi yilanga mwenyene. Mukizi langa ni'shengerero lyage. Mukuba, yiryo ishengerero, Yesu yenyene keera akatanga umuko gwage mu kuliguluula.

29 «Ngoli yiji kwe'kyanya ngaaba keera namùlyoka mwo, abandu balangi nga mirunga bagamùyilala mwo, bataganamùkejeerera!
30 Kiri na mu kati kiinyu mwenyene, mugaki yimuka abandu, banashobanie

amagambo go'kuli mu kutirika Abakirisito, gira babakulikire.

³¹ «Ku yukwo, mukizi ba masu! Mukizi yama mukengiiri kwo n'gamala myaka ishatu ngweti ngahanuula ngiisi muguma winyu, úbwakya-úwayira, mu kati ke'migenge.

³² «Na buno, namùsikiiriza imwa Rurema, abe ye gakizi mùlanga. Mukizi langwa ni'gambo lyo'lukogo lwage. Ee! Igambo lyage, lyo lishobwiri ukukizi mùyubaka, halinde mukalonge ku migashani yo abikiiri abataluule baage booshi.

³³ «Niehe, ndakayifwija ifwaranga za mundu yeshi, kandi iri inooro zaage, kandi iri ibyambalwa byage. ³⁴ Mwenyene, muyijagi ngiisi kwo nâli kizi yikolera na gano maboko gaani, hi'gulu lya'magoorwa gaani, na hi'gulu lya'magoorwa ga'bo tuliriinwi.

³⁵ «Mu kati ka byoshi, nâli kizi mùyereka kwo tukwiriiri tukizi yitubanula mu kukola. Kwokwo, lyo tulonga byo tugatabaala mwo ábatashobwiri. Mukizi kengeera amagambo go Nahano Yesu yenyene akadeta: “Ngiisi ábagweti bagahaana, bo bahiriirwi, ukuhima ábali mu haabwa.”»

³⁶ Iri Pahulu akayusa ukudeta kwokwo, anafukama kuguma na yabo booshi, anahuuna Rurema. ³⁷ Ha nyuma, booshi banakizi múhoobera, iri banakizi múnyunyuguta mu kati ke'migenge. ³⁸ Na íbikatuma bagajengeerwa, hi'gulu li'gambo lyo akadeta, kwo batagaki shubi múbona. Kwokwo, banamúherekeza, halinde banamúhisa áhali amashuba.

21

Pahulu agenda i Yerusaleemu

¹ Iri tukaba keera twaseezerana na'bashaaja be'Hefeso, twanashonera mu mashuba. Twanagenda liguma na liguma, halinde twanahika mu kalira Koosi. Ne'ri bukakya, twanagenda mu kalira Roodo. No'kulyokera yaho, twanagenda kandi, halinde twanahika mu kaaya ke'Patara. ² Na yaho, twanagwana ha'gandi mashuba go'kujabukira mu poroveesi ye'Foyinikiya. Kwokwo, twanagashonera mwo, twanagenda. ³ Ne'ri tukaba tukola mu langiiza akalira Kipuro, twanakasiga uluhande lwe'kisaka. Twanagenderera, halinde twanahika mu poroveesi ye'Siriya.

Iri tukahika mu kaaya ke'Tiiro, twanashonooka mu mashuba. Mukuba, haaho, ho mashuba gâli riiri gagahambuulira imiteekerwa. ⁴ Kwokwo, twanagendi bonaana na'Bakirisito be'yo munda, twanamala he'siku zirinda tuhaaziri imwabo. Yabo Bakirisito, banayinginga Pahulu ku njira yo'Mutima Mweru kwo atazamuukire i Yerusaleemu.

⁵ Kundu kwokwo, iri tukaba keera twamala he'siku zirinda, twanahalyoka. Abakirisito booshi be'yo munda i Tiiro, banatuherekeza, abashosi, na bakaabo, kiri na'baana baabo. Banatutambusa inyuma lya'kaaya, halinde banatuhisa ku kyambu. Twanafukama, twanahuna Rurema. ⁶ Ne'ri tukaba keera twaseezerana, twanashubi shonera mu mashuba. Nabo banagalukira i kaaya.

⁷ Iri tukalyoka i Tiiro, twanagenderera no'lugeezi, halinde twanahika mu kaaya ke'Tolemayi. Twanalamusa mwa beene witu, twanamala yo'lusiku luguma.

⁸ Ne'ri bukakya, twanalyoka yaho, twanagenda halinde mu kaaya ke'Kahisariya. Twanahanda mu nyumba ya Firipo. Âli riiri mwigiriza we'Myazi Miija ya Yesu. Anâli riiri muguma wa mu balya batabaazi balinda ábakatoolwa i Yerusaleemu. ⁹ Firipo, âli gweti banyere bana ábatâli yazirwi. Banâli gweti ikigabi kyo'kukizi tanga ubuleevi.

¹⁰ Ne'ri tukaba keera twamala isiku ngerwa i Kahisariya, hanahulukira umuleevi ukulyoka i Buyahudi, iziina lyage Hagabo. ¹¹ Uyo Hagabo, anatumijira. Anayabiira umukaba gwa Pahulu, anaguyizongeza ku magulu na ku maboko. Anadeta: «Alagi! Umutima Mweru, gwadeta, ti: “Mwene yugu mukaba, kwoku kwa'Bayahudi be'Yerusaleemu bagamúkona. No'buzinda, banamútange mu maboko ga'bandu be'gindi milala.”»

¹² Mbu tuyuvwe kwokwo, twe na'biitu be'Kahisariya, twanayinginga Pahulu bweneene kwo ataki yisheegule i Yerusaleemu.

¹³ Haliko anatumshyva, ti: «Kituma kiki mugweti mugalira-lira, halinde munaloozi nvuna umutima! Si ngola ibiringiini ukugendi shwekwa i Yerusaleemu hi'gulu li'ziina lya Nahano Yesu. Kiri no'kuyitwa, ngolaga ibiringiini ukugendi yitirwa yo hi'gulu lyage.»

¹⁴ Twanagira mbu tumúyemeeze, analahira. Iri hakatama, twanamúleka ngana, twanadeta:

«Ndakundi! Ubulooze bwa Nahano, bubaagage bwo bugakoleka.»

¹⁵ Ha nyuma, twanateekera imiteekerwa, twanayiteera mu njira yo'kuzamuukira i Yerusaleemu. ¹⁶ Abakirisito baguma be'Kahisariya, banatuherekeza, halinde banatuhisa mu nyumba ya Munasoni. Hanali ho twâli riiri tugahanda. Uyo Munasoni, âli riiri mundu wa mu kalira Kipuro, anâli riiri muguma wa mu Bakirisito be'ndondeko.

Pahulu asimbaha imigeza ya'Bayahudi

¹⁷ Iri tukahikaga i Yerusaleemu, beene witu be'yo munda, banatuyegereza ku bushagaluke. ¹⁸ Ne'ri bukakya, twanagenda na Pahulu, mu kugendi lamusa Yakobo. Abandi bashaaja booshi bi'shengero, nabo bâli riiri yaho. ¹⁹ Pahulu ana-balamusa, anabatondobolera ngiisi byo Rurema akagira mu batali Bayahudi ku njira yage.

²⁰ Iri bakayuvwa kwokwo, banayivuga Rurema, banabwira Pahulu, ti: «E mwene witu, ubwini ngiisi kwe'binoono ne'binoono bya'Bayahudi keera bayemeera Yesu. Yabo booshi, bafitiirwi bweneene mu kukulikiriza Imaaja za Musa. ²¹ Keera bakanabwirwa kwo uli mu genda ugayigiriza Abayahudi booshi ba mu mahanga kwo batakizi zitwaza. Mbu keera ukabalahiza kwo batakizi ki tenguula abaana baabo, kandi iri ukukizi kulikira igindi migeza ye'Kiyahudi. ²² Yabo Bayahudi booshi, bakola bagayuvwa kwo ukola hano. Aahago! Kuti kwo tugaagira?»

²³ «Aaho! Ugirage ngiisi kwo tugakubwira! Hano mu kati kiitu, muli bashosi bana. Keera bakabiika indahiro imbere lya Rurema. ²⁴ Kwokwo, mugendanwe! Munagendi yiyeruusa kuguma. Na ngiisi byo bagahuunwa, ube we gabalihira byo, halinde lyo balonga ukubegwa akahala.* Kwokwo, lya'bandu booshi bagaamenya ku kasiisa kwo ngiisi byo ushuba mu detwa kwo, bitali byo'kuli. Bamenye na kwo wenyene uki genderiiri no'kusimbaha Imaaja za Musa.

²⁵ «Na ku luhande lwa ábatali Bayahudi ábakoli yemiiri Yesu, keera tukabayandikira ngiisi kwo tukatwa uluhango, kwo batakizi ki lya ibyokulya keera íbyatangwa inwe'migisi. Batanakizi ki lya no'muko, kandi iri inyama za íbyanigwa. Batanakizi ki sambana.»

²⁶ Iri bukakya, Pahulu anatwala yabo bashosi bana, banagendi yiyeruusa. Ha nyuma, anagenda ha nyumba ya Rurema, gira amenyese ulusiku lwo bagayusa kwo'kuyerusibwa kwabo, ni'tuulo linatangwe hi'gulu lya ngiisi muguma wabo.

Pahulu abirigishwa

²⁷ Isiku zirinda zo'kuyiyeruusa, iri zikaba zikola bu mala, Abayahudi ba mu poroveesi ye'Haziya banabonaga Pahulu ha nyumba ya Rurema. Ne'ri bakamúbona, banayami múbirigisha, banabiika akamburugu mu bandu booshi, mu kuyamiza, ti: ²⁸ «E bashosi be'Hisiraheeri, mututabaale, maashi! Uyu

* **21:24** 21.24 ukubegwa akahala Mikolezi 18.18.

umundu ali mu genda agayigiriza abandu booshi ba ngiisi handu kwo bakizi tugayiriza. Bakizi gayiriza ne'maaja za Musa, kiri ne'no nyumba nyeeru ya Rurema. Ye uno kandi, keera ayifunda na ábatali Bayahudi ha nyumba ya Rurema! Keera ayulubaza hano handu heeru.»

²⁹ Na íbikatuma bakadeta kwokwo, bwo bâli mali gwanwa babona Pahulu i Yerusaleemu, ali kuguma na Torofimo, umundu we'Hefeso. Banatona kwo keera ayingiza Torofimo ha nyumba ya Rurema.

³⁰ Kalya kaaya kooshi ke'Yerusaleemu kanayijula mwa'kamburugu. Abandu banayami gu-muukira áhali Pahulu ha nyumba ya Rurema. Banamúvumbeteera, banamúhulamulira imbuga. Ne'nyiivi zaayo, zanayami hamikwa.

³¹ Yabo bandu, banatondeera ukulimbagula Pahulu, gira bamúyite. Haaho, umwazi gwanahikira umukulu wa'basirikaani be'kirumi kwa'kaaya kooshi keera kayijula mwa'kamburugu.

³² Uyo mukulu anayami yabiira abasirikaani baage kuguma na'bimangizi baabo, banatibitira iwa yabo bandu. Balya bandu, mbu babonage abasirikaani bali kuguma no'mukulu wabo, banayikaania ukulimbagula Pahulu.

³³ Uyo mukulu wa'basirikaani anabayegeera, anayami gwata Pahulu. Anakyula kwo ashwekwe ne'minyororo ibiri. Ha nyuma, anabu-
uza: «Nyandagi uyu? Na biki byo agira?»

³⁴ Balya bandu banatondeera ukuyogora bwe-neene! Kyanatuma uyo mukulu atalonga uku-

menya íbyaba. Anakyula kwo Pahulu aleetwe mu luzitiro lwabo lwa'basirikaani.

³⁵ Ne'ri Pahulu akaba akola ku bushonero bwo'luzitiro, abandu banashubi múkayira bwe-neene! Kyanatuma abasirikaani bagamútelula, gira bamúfuuse. ³⁶ Kundu kwokwo, balya bandu banagenda bashoshiiri Pahulu, iri banayamiza, ti: «Umúzimiizagye, maashi!»

Pahulu ayidetera imbere lya'Bayahudi

³⁷ Ikyanya abasirikaani bâli kola bagayingiza Pahulu mu luzitiro lwabo, anabuuza umukulu wabo, ti: «Ka nangahanguulwa ngubwire igambo?»

Na wa naye, ti: «Ka naawe uyiji ukudeta ikigiriki? ³⁸ Ka utali we yolya Mumiisiri úwâli ki leeta ubuhuni, anagendana abiiitani bihumbi bina mwi'shamba?»

³⁹ Pahulu, ti: «Nanga! Ndi Muyahudi, mubutirwa wa mu kaaya kahamu ke'Tariso, ka mu poroveesi ye'Kirikiya. Nakuyinginga maashi, umbanguule ndetage na yaba bandu.»

⁴⁰ Ne'ri akamúhanguula, Pahulu anayimanga ku bushonero, anayeheza abandu no'kuboko, kwo bahulike. Ne'ri booshi bakaba keera bahulika, anababwira kwokuno mu ndeto yabo ye'kiheburaniya.

22

¹ «E beene witu, na badaata! Munyuvwirize! Ngola ngayidetera imbere liinyu.» ² Yabo bandu, iri bakayuvwa kwo Pahulu akola mu baganuulira mu ndeto yabo ye'kiheburaniya, umunyerere gwanatoola, shee!

Pahulu, anagenderera, ti: ³ «Ndi Muyahudi, mubutirwa we'Tariso, mu poroveesi ye'Kirikiya. Haliko, n'galererwa haahano i Yerusaleemu. Gamalyeri, ye kanyigiriza imaaja zooshi zo tukasigirwa na bashokuluza biitu. Nanâli fitiirwi bweneene ku bya Rurema, nga kwoku niinyu mubifitiirwi kwo zeene.

⁴ «Na ku luhande lwa'bakulikizi ba Yesu, nâli kizi genda ngabalibuza bweneene, abashosi na'bakazi. Nanakizi bagwata, na mbalashu mu nyumba ze'mbohe, halinde baguma baabo, banakizi yitwa. ⁵ Yibyho namûbwira, kiri no'mukulu wa'bageingi, kuguma na'baabo bakulu booshi, bangabitangira ubumasi kwo biri byo'kuli.

«Yabo bakulu, bo bakambeereza amaruba go'kutwalira abiitu Bayahudi ba mu kaaya ke'Damasiki, gira icyanya ngagenda yo, n'gagendi shweka mwa'Bakirisito be'yo munda, na mbaleete hano i Yerusaleemu, gira bayiji hanwa.

⁶ «Kwokwo, ku kihe ikiri nga kya'kalengerenge, nanaba keera nayegeera i Damasiki. Lyeryo ngana, ulukeera lukayu ukulyoka hi'gulu, ngaa! Lwanayami nyakira bweneene imbande zooshi. ⁷ Nanayibumbulika haashi, nanayuvwa izu ligweti ligambwira: “E Sahuli! E Sahuli! Kituma kiki ugweti ugandibuza?”

⁸ «Nanabuza: “E Nahano! We nyandi?” Naye, ti: “Nie Yesu we'Nazareeti! Nie ugweti ugalibuza.” ⁹ Abiitu bo twâli balamiinwi, banabona yulwo lukeera. Haliko yiryo izu, batakaliyuvwa.

¹⁰ «Kwokwo, nanabuza: “E Nahano! Kutagi kwo ngaagira?” Naye, ti: “Yimuka, uyingire mu yaka kaaya ke'Damasiki. Mwomwo, mwo ugabwirirwa ngiisi mikolwa yo Rurema âli mali gwanwa akushungikira.”

¹¹ «Ku yikyo kyanya, nanaba ndakiri mu bona, bwo yulwo lukeera lwâli mali mbumaaza amasu. Kyanatuma abiitu bagangwatira ku kuboko, bananyingiza mu kaaya.

¹² «Na yaho, hâli riiri mundu muguma, izi-ina lyage Hananiya. Uyo Hananiya, âli riiri no'mwete bweneene gwo'kukizi simbaha Imaaja ziitu. Anâli kizi huuzibwa na'Bayahudi booshi be'yo munda kwo ali mundu mwija.

¹³ «Uyo Hananiya, anayiji yimanga ha butambi lyani, anambwira: “E mwene witu Sahuli! Ulonge ukushubi bona!” Lyeryo ngana, amasu gaani ganahumuuka, nanamúbona.

¹⁴ «Haaho, Hananiya anambwira: “Rurema wa bashokuluza biitu, âli mali gwanwa akutoola. Kwokwo, lyo umenya ngiisi kwo alozi-izi. Unayibonere Ulya úkwaniini imbere lyage, unamúyiyuvwirwe ni'zu lyage yenyene. ¹⁵ Na ngiisi byo wabona na byo wayuvwa, ugakizi genda uli mu bimenyeesa mu bandu booshi. Ee! Ugaaba kamasi kaage. ¹⁶ Na buno, uki rindiriri biki? Yimuka, ubatiizibwe, unahuune ubutabaazi imwa Rurema, halinde uyeruusibwe ibyaha byawe.”

¹⁷ «Ha nyuma, nanagalukira i Yerusaleemu. Ne'ri n'gaba ngola mu huuna Rurema mu nyumba yage, nanabona amabone. ¹⁸ Mu yago mabone, nanabona Nahano agweti agambwira:

“Ugire ulyokage duba i Yerusaleemu! Ubumasi bwo ugakizi tanga hi'gulu lyani, abandu ba mu kano kaaya batagabuyemeera.”

¹⁹ «Nanashuvya: “E Nahano! Si abandu bayiji-yiji kwo nâli kizi genda ngalenga mu nyumba ze'mihumaanano za'Bayahudi, mu kuhiiva ábakuyemiiri! Na ngiisi bo nâli kizi gwana mwo, nanakizi bashweka, iri na mbalimbaguliisa.
²⁰ Kiri ne'kyanya bakayona umuko gwa'kamasi kaawe Setefaano, na naani nâli yimaaziri ho, ngweti ngayemeera kwo ayitwe. Ne'mirondo ya ábakamúyita, nie kagilanga.”

²¹ «Haaho, Nahano ananjuvya: “Ugende! Mukuba, ngakutuma ugende mu batali Bayahudi ábatuuziri mu mahanga ga hala.”»

²² Yago magambo gooshi ga Pahulu, abandu bâli kizi gayuvwiriza bwija. Haliko, ikyanya akadeta yago mazinda, lyeryo banayami tondeera ukuyamiza, ti: «Uyu mundu, ashaazibwe mu kihugo! Atakwiriiri ukushubi boneka mwo!»

²³ Yabo bandu, banakizi yamiza-yamiza, iri banayehuula imirondo yabo, wa hwehwe! Banakizi tumuula no'lukungu.

²⁴ Lyeryo, uyo mukulu wa'basirikaani, anabwiraga abasirikaani baage kwo bayingize Pahulu mu luzitiro lwabo, banamúhimbule, gira lyo ababishuuka íbyatuma bagweti bagamúyamiriza.

²⁵ Ne'kyanya abasirikaani bakaba bakola mu kona Pahulu, gira bamúhimbule, anabona umukulu wabo ayimaaziri yaho, anamúbuuza: «Ka muhangwirwi ne'maaja kwo muhimbule

Umurumi, átanazi twirwa ulubaaja kwo ahuba?»

²⁶ Uyo mukulu, mbu ayuvwe kwokwo, anagendi bwira nahamwabo: «E Nahamwitu, ulya mundu, kiziga ali Murumi. Aaho! Kutagi kwo wamu múgira?»

²⁷ Lyeryo, nahamwabo anakwabadukira áhali Pahulu, anamúbuuza: «Ewe! Umbwire, iri uli Murumi.» Pahulu anamúshuvya: «Ee! Ndi Murumi.»

²⁸ Uyo mukulu, anamúbwira: «Niehe, n'galonga ukuba Murumi mu kutanga akanyamwala ke'bindu.» Pahulu, ti: «Niehe, ndi Murumi wi'sina.»

²⁹ Yabo basirikaani, kundu bâli kolaga bagahimbula Pahulu, haliko banayami yikaania. Nahamwabo, anayoboha bweneene, mu kuyuvwa kwo Pahulu ali Murumi, keera anamúshweka ne'minyororo.

Abakulu ba'Bayahudi bagabulikana hi'gulu lya Yesu

³⁰ Iri bukakya, ulya mukulu wa'basirikaani analooza ukumenya ngiisi bya'Bayahudi bagweti bagaalega kwo Pahulu. Kyanatuma agamúshwekuula, anadeta kwa'bakulu ba'bagingi bakuumane kuguma na'baabo bakulu booshi. Ha nyuma, analeeta Pahulu, anamúyimangika ha kati kaabo.

23

¹ Pahulu anatungira yabo bakulu, iri anababwira: «E beene witu, halinde zeene, nyamiri

nduuziri bwija imbere lya Rurema. Ndaabyo bihamba byo nyuvwiti mu mutima gwani.»

² Umukulu wa'bagingi Hananiya, mbu ayu-vwagwe kwokwo, anabwira ábâli yimaaziri ha butambi lya Pahulu kwo bamúmotere ku kanwa.

³ Pahulu anabwira Hananiya, ti: «Naawe, Rurema agakuhatuula! Si uli nga kigo kibugii-rize kwo'luhembra! Kundu ubwatiiri yaha mbu lyo undwira ulubaaja ukukulikirana ne'maaja, haliko wenyene keera wazihongola mu kudeta kwo nimotwe!»

⁴ Ábâli yimaaziri ha butambi lya Pahulu, banamúbwira: «Ewe! Ka utafwiri ishoni zo'kutuka umukulu wa'bagingi ba Rurema?»

⁵ Pahulu anabashuvya: «E beene witu, ndashubi yiji kwo ye mukulu wa'bagingi. Mukuba, biyandisirwi kwokuno: “Utanadaake útwaziri abandu baawe.*”»

⁶ Mu yabo bakulu, Pahulu âli yiji kwo muli Abasadukaayo, muli na'Bafarisaayo. Kyana-tuma agayami yiberekaania kwi'zu lihamu, ti: «E beene witu, niehe ndi Mufarisaayo, umwana wa'Bafarisaayo. Na íbitumiri ng-weti ngatwirwa ulubaaja, bwo ndangaliiri kwo abafwiri bagazuuka.»

⁷ Pahulu mbu adetage kwokwo, hanayami ba imbamba mu Bafarisaayo na'Basadukaayo. Kyanatuma bagagabulikana mwo kubiri.

⁸ (Mukuba, Abasadukaayo, bali mu lahira kwo'buzuule, ndaabwo. Na'baganda nabo, ndaabo. Kiri ne'bisigo kwakundi, ndaabyo.

* 23:5 23.5 Kulyoka 22.28.

Haliko, Abafarisaayo boohe, bali mu yemeera kwo byoshi biri ho.)

⁹ Mu yabo bakulu, mwanaba ulujongo bwe-neene! Abigiriza baguma be'maaja ba mu Bafarisaayo, banayimuka, banayikuutuza mu kudeta: «Uyu mundu, ndaabwo buligo bwo twamúbona kwo! Ngaba kisigo, kandi iri muganda, byo byamúdesa!»

¹⁰ Ehee! Yabo bakulu ba'Bayahudi, banahalizania bweneene, halinde umukulu wa'basirikaani anayoboha kwo bangakoli janganula Pahulu. Kyanatuma agabwira abasirikaani baage kwo bayami yifunda mu yabo Bayahudi ku misi, lyo bafuuse Pahulu. Banashubi mútwala mu luzitiro lwabo.

¹¹ Mu bushigi bwa lwolwo lusiku, Nahano anayiji yimanga ha butambi lya Pahulu, anamúbwira: «Ukanie umutima! Nga kwo keera wandangira ubumasi hano i Yerusaleemu, kwo na kwokwo ukwiriiri ugendi bundangira kiri ne'Rumi.»

Igambi lyo'kuyita Pahulu

¹² Iri bukakya shesheezi, Abayahudi banagira igambi libi hi'gulu lya Pahulu. Banabiikaga indahiro kwo batagaalya, batagananywa, bátazi múyita. ¹³ Banâli tambusiri abandu makumi gana.

¹⁴ Kwokwo, banagendera abakulu ba'bagingi, na'bashaaja ba'Bayahudi, banababwira: «Keera twakitwa kwo ndaahyo tugaalya, tútazi yita Pahulu. ¹⁵ Ku yukwo buno, mwe na'biinyu bakulu, mugendi huuna umukulu wa'basirikaani amúleetera Pahulu. Munayigire

nga muloziizi ukusisa bwija amagambo go alegwa kwo. Na nyiitu, tugagwanwa tumúyitegiiri mu njira, gira ikyanya agalenga mwo, tukayami múyita, átazi hika hano.»

¹⁶ Yiryo igambi libi lya'Bayahudi, kiziga mwi-hwa wa Pahulu aliyuvwa! Anayami genda mu luzitiro lwa'basirikaani, anagendi lihwe-huka mwizo wage. ¹⁷ Haaho, Pahulu ana-hamagala mukulu muguma wa mu basirikaani, anamúbwira: «Yugu musore guhiiti igambo lyo gugamúbwira. Umútwalage imunda na-hamwinyu.»

¹⁸ Uyo mukulu, ikyanya akamútwala imunda nahamwabo, anamúbwira: «Ulya mushweke Pahulu, ambamagala, anambuuna kwo nguleetere yugu musore, mbu guhiiti igambo lyo gugakubwira.»

¹⁹ Uyo mukulu wa'basirikaani, anagwatira yugwo musore ku kuboko, anagutwala ihwe, anagubuuza: «Aaho! Biki byo uloziizi ukumb-wira?»

²⁰ Yugwo musore, gwanamúshuvya: «Ka uyi-jagi! Abayahudi, keera bagira igambi kwo bayiji kuhuuna ubaleetere Pahulu kusheezi imbere lya'bakulu baabo. Bagayiji kuteba kwo baloziizi ukusisa amagambo go alegwa kwo. ²¹ Haliko e waliha, utayemeere! Si hali Abayahudi ábatambusiri makumi gana bakoli yitegiiri Pahulu mu njira, gira ikyanya agalenga mwo, bakamúyite. Keera banakitwa kwo batagaalya, batagananywa, bátazi múyita. Aaho! Buno, keera bayitegaanura. Bakoli lindiiri naaho ubayemeerere.»

²² Yugwo musore, iri gukadeta kwokwo, ulya mukulu wa'basirikaani anagubwiririza: «Yugu mwazi, hatagirage mundu yeshi yo ugabwira kwo keera wagumbwehuka!» Abuli guhanguula kwo gugende.

Pahulu atwalwa imwa guvuruneeri Feriki

²³ Ha nyuma, uyo mukulu anahamagala abimangizi babiri ábali mwi'dako lyage, anababwira: «Giri! Mutegaanure abasirikaani magana gabiri bo'kugenda na'magulu, kuguma na'bandi makumi galinda bo'kugendera ku fwarasi. Na'bandi magana gabiri bo'kugenda bafumbiiti amatumu. Yabo booshi, bagalyoka hano ku bihe bishatu byo'bushigi, gira bagende mu kaaya ke'Kahisariya. ²⁴ Pahulu naye, aka-haabwe iyage fwarasi yo agagendera kwo, gira ahike bwija imwa guvuruneeri Feriki.»

²⁵ Uyo mukulu wa'basirikaani, anayandika na'maruba ágadesiri, ti: ²⁶ «E munalushaagwa guvuruneeri Feriki! Niehe Kilodyo Lusiya, nakulamusa. ²⁷ Uyu mundu, akagwatwa na'Bayahudi, banagira mbu bamúyite. Ne'kyanya n'gamenya kwo ali Murumi, nanayami twala abasirikaani baani imunda ali, nanamúkiza. ²⁸ Nanalooza ukumenya ngiisi bya'Bayahudi bamúlega kwo. Kyanatuma ngamúleeta imbere lya'bakulu baabo.

²⁹ «E waliha, ikyanya bakayiji múlega, nan-abona kwo bagweti bagamúlegera naaho ku bibuuzo íbiri hi'gulu lye'maaja zaabo. Ndaana-lyo igambo lyo badeta íryangatumiri agayitwa, kiri no'kushwekwa.

³⁰ «Ne'kyanya n'gahwehukwa umwazi kwo hakola igambi libi hi'gulu lyage, kyanatuma ngayami mútuma iyo munda imwawe. Nanabwira abalezi baage kwe'yo munda ibaagage yo bagayiji múlegera.»

³¹ Kwokwo, abasirikaani banayabiira Pahulu nga kwo bakabwirwa. Banamútwala mu bwobwo bushigi, halinde mu kaaya ke'Handipatiri. ³² Ne'ri bukakya, abasirikaani bo'kugenda na'magulu banagalukira mu luzitiro lwabo. Banasiga abaabo bo'kugenda ku fwarasi, babe bo bagagenderera na Pahulu.

³³ Yabo baabo, iri bakahika mu kaaya ke'Kahisariya, banafumbadika guvuruneeri amaruba, banamúsiikiriza na Pahulu.

³⁴ Ne'ri akayusa ukugasoma, anabuuzwa: «Uyu mundu, ali wa mu poroveesi nyiki?» Ne'ri akabwirwa kwo Pahulu ali wa mu poroveesi ye'Kirikiya, ³⁵ anamúbwira: «Amagambo gaawe, ngagayuvwiriza ku kyanya abalezi baawe bagaahika.»

Haaho, guvuruneeri anakyula kwo Pahulu alangwe mu nyumba yo'butwali ye'mwa Heroode.

24

Pahulu alegwa imbere lya guvuruneeri Feriki

¹ Iri hakalenga siku zitaanu, umukulu wa'bagingi Hananiya, anamanukira mu kaaya ke'Kahisariya, ali kuguma na'bashaaja baguma ba'Bayahudi, no'mundu muguma wo'kubulanirana, iziina lyage Terituulo. Yabo

booshi, banayiji menyeesa guvuruneeri Feriki amagambo go bagweti bagalegera kwo Pahulu.

² Ne'ri Pahulu akaleetwa, Terituulo anatondeera ukudeta: «E munalushaagwa Feriki, we tumiri tuli mu yama tuli no'mutuula mu yizi siku zooshi. Na bwo uli mu gwanwa wabona ibihengamiri mu kino kihugo, uli mu tuhengamulira byo. ³ Biri kwokwo, mu ngiisi handu, na ku ngiisi njira. E waliha! Ku yibyo byoshi, twakutangira kongwa bweneene! ⁴ Na buno, ndalozizi kwo ngushibirize. Kwokwo, nakuyinginga utuyuvwirize ku bwigenderezi ku magambo giitu magerwa.

⁵ «Uyu mundu, keera twabonaga kwo ali mudali-daali. Ali mu kizi genda agaashimya Abayahudi ba mu mahanga gooshi, iri anababika mwa'kamburugu. Na kwakundi, ali mukulu wa mwi'banga lye'bibeeshya lya'Banazareeti.

⁶ «Ne'ri akagira mbu ayulubaze kiri ne'nyumba ya Rurema, leero twanamúgwata. [Twanalooza ukumútwira ulubaaja ukukulikirana ne'maaja ziitu. ⁷ Haliko, ulya mukulu wa'basirikaani Lusiya, anayiji tunyugutula ye ku misi. ⁸ Anadeta kwa'balezi baage bayiji múlegera ino munda imwawe.] Ne'kyanya wenyene ugamúbuliriza, lyo ugaamenya akasiisa ka'magambo gooshi go twamúlega kwo.» ⁹ Ikyanya Terituulo akadeta kwokwo, abaabo Bayahudi banadumeereza, ti, «Ee, kwokwo»!

Pahulu ayibulanira imbere lya guvuruneeri Feriki

10 Uyo guvuruneeri anashonga Pahulu umunwe. Kwokwo, Pahulu naye anadeta kwokuno: «E waliha, nyiji kwo ukola myaka mingi ugweti ugaatwa imaaaja mu kino kihugo. Kyo kitumiri ngayibulanira imbere lyawe ku busiime.

11 «Wenyene, wangasisa bwija kwo hatazi lenga ingingwe ye'siku ikumi na zibiri, ukulyokera ho n'gateramira i Yerusaleemu, hi'gulu lyo'kugendi yikumbira yo Rurema.

12 Yaba, kundu bagweti bagandegereeza, haliko batakwana ndi mu haliira na'bandu, kandi iri kubiika abandu mwa'kamburugu, haba ha nyumba ya Rurema, kandi iri mu nyumba zaabo ze'mihumaanano, kandi iri handi hooshi-hooshi mu kaaya. 13 Yaga magambo go bagweti bagandega kwo buno, batangahasha ukuyerekana kwo gali go'kuli.

14 «Ibyo nayemeera imbere lyawe, kwo ndi mu yikumba Rurema wa bashokuluza biitu, mu kukulikira Yesu. Biri kwokwo, kundu badesiri kwo liri ibanga lye'bibeessa. Na kwakundi, ndi mu yama nyemiiri byoshi ibikulikiriini ne'maaja za Musa, na ibiyandisirwi mu bitaabo bya'baleevi.

15 «Naani mbiisiri umulangaaliro imwa Rurema, nga kwoku yaba bandu nabo bagubiisiri yo, kwo Rurema agazuula abafwiri booshi, abakwaniini imbere lyage, kiri na'bakozi ba'mabi. 16 Ku yukwo, ndi mu fiitirwa ukukizi gira amiija, hatagire igambo iryangandeera ibihamba imbere lya Rurema, kandi iri imbere lya'bandu.

17 «Ikyanya n'gahisa imyaka mingi indahika i Yerusaleemu, nanashubi galukira yo. Nâli loziizi ukutwala ye'bindu byo'kutabaala abandu ba mu mulala gwitu ábatashobwiri. Na ndange na'matuulo imwa Rurema.

18 «Ikyanya yaba bandu bakangwana ndi mu gira kwokwo mu nyumba ya Rurema, nâli koli yerusiibwi. Ndanâli yingiriini mwa'bandu bingi-bingi. Ndaanako kamburugu kooshi ko n'gagira mwo. 19 Si haaho mu nyumba ya Rurema, hâli riiri Abayahudi baguma ba mu poroveesi ye'Haziya. Yabo, bo bashubi kwiriiri ukuyiji ndega hano imwawe, nga bangabiiri ni'gambo hi'gulu lyani.

20 «Kiri na yaba hano, badetage ngiisi buligo bwo bakambona kwo, ku kyanya nâli yimaaziri mu naama yabo. 21 Ngeeka bakabona buligo ku kyanya n'gayiberekaania kwi'zu lihamu imbere lyabo, ti: “Íbitumiri ngweti ngatwirwa ulubaaja imbere liinyu zeene, bwo ndangaliiri kwo abafwiri bagazuuka!”»

22 Feriki, âli koli yiji umwazi gwa'Bakirisito. Kyanatuma agabwira abalezi ba Pahulu, ti: «Yulu lubaaja lwinyu, ngaalutwa ikyanya ulya mukulu wa'basirikaani Lusiya agamanukira hano.»

23 Haaho, Feriki anabwira umukulu wa'basirikaani, ti: «Ulangage Pahulu! Si utakizi múshwekeereza bukayu. Na'biira baage, bakizi hanguulwa kwo bakizi yiji mútabaala ku magoorwa gaage.»

Pahulu imbere lya guvuruneeri Feriki bo na Durusiila

²⁴ Iri hakalenga isiku ngerwa, Feriki anashubi yija bo no'mugoli Durusiila, umunyere wa'Bayahudi. Haaho, anashubi tumira Pahulu.

Ne'ri Pahulu akahikaga, anatondeera ukubaganuulira injira ya'bandu bangayemeera mwo Yesu Kirisito. ²⁵ Anagenderera no'kubamenyeesa na ngiisi ibikwaniini imbere lya Rurema, na ngiisi kwa'bandu bakwiriiri ukukizi yihangirira ku mabi, na ngiisi kwo Rurema âye twe imaaja za'bandu.

Yago gooshi, iri Feriki akagayuvwa, anatondeera ukuyoboha, anabwira Pahulu, ti: «Wangakoli tee genda. Mango ndonga ikyanya, ngashubi kutumira.»

²⁶ Uyo Feriki, anagenderera no'kukizi tumira Pahulu, gira akizi múganuuzwa. Mukuba, âli riiri no'mulangaaliro kwo ngeeka Pahulu angamútulira.

²⁷ Ne'ri hakalenga myaka ibiri, Feriki anagomboolwa na Porikiyo Fesito. Na mukuba Feriki âli loziizi ukuyisimiisa imwa'Bayahudi, kyana-tuma agaasiga Pahulu mwomwo mu nyumba ye'mbohe.

25

Pahulu ayibulanira imbere lya guvuruneeri Fesito

¹ Iri Fesito akaba aki maziri isiku zishatu naaho mu yikyo kihugo, anayami lyoka i Kahisariya, anazamuukira i Yerusalemu.

² Ne'ri akaba akolaga yaho, abakulu ba'bagingi, na'bandi bakulu ba'Bayahudi, banayija imunda ali, gira bayiji múmenyeesa ngiisi byo bagweti bagaalega kwo Pahulu. Banamúyinginga bweneene, ³ kwo abatabaale, ashubi bagalulira Pahulu i Yerusaleemu. Mukuba, bâli mali gwanwa bagira igambi kandi lyo'kumúyitira mu njira.

⁴ Fesito, anabashuvya: «Pahulu, agweti agalangwa iyo munda i Kahisariya. Na naani nienyene, ngola ngagalukira yo. ⁵ Ku yukwo, mugirage baguma mu bakulu biinyu, tumanukanwe iyo munda, ibe yo mugamúbuulania. Ne'ri hangaba hali igambo libi lyo akakola, lyo tulonga ukulimenya.»

⁶ Fesito anamala izindi isiku íziri nga mu-naana, kandi iri ikumi, baliriinwi, abuli shubi galukira i Kahisariya. Ne'ri bukakya, anabwatala ku kitumbi kyage, anadeta kwo Pahulu aleetwe.

⁷ Iri Pahulu akahika yaho, anagwana Abayahudi keera bamanukira yaho ukulyoka i Yerusaleemu. Banayami músokanana, banatondeera ukumúlega ku mabi mingi-mingi ágatali nga go. Kundu kwokwo, banayabirwa no'kuyerekana akasiisa kaago.

⁸ Ha nyuma, Pahulu naye anatondeeraga ukuyibulanira, ti: «Niehe, ndaalwo lubaaja lwa'Bayahudi lwo n'gahubira. Ndakanahubira inyumba ya Rurema, kandi iri Kahisaari.»

⁹ Fesito, âli loziizi kwo ayisimiise imwa'Bayahudi. Kyanatuma agabuuza Pahulu, ti: «Ka wangayemeera ukuzamuukira i

Yerusaleemu, ibe yo ugagendi twirwa luno lubaaja lwawe imbere lyani?»

¹⁰ Pahulu, anamúshuvya: «Yaba batwi be'maaja bakabiikwa na Kahisaari, na ngoli yimaaziri imbere lyabo. Haahano ho'lubaaja lwani lukwiriiri ukutwibwa. Wenyene uyiji bwija kwo ndaalyo igambo lyo n'gahubira kwa'Bayahudi. ¹¹ Ingibe ni'gambo íryangatumiri ngayitwa, ndashuba ngalahira ukuyitwa. Si yaba Bayahudi, bagweti bagambanganiza ngana, ndaanaye mundu úhangwirwi ukumbiika mu maboko gaabo. Ku yukwo, nahuuna kwo'lubaaja lwani lugendi twibwa na Kahisaari yenyene!*

¹² Fesito na'bagingi baage, iri bakashola ulubaaja lwa Pahulu, banabuli múshuvya, ti: «Keera wahuuna kwo'lubaaja lwawe lugendi twibwa na Kahisaari. Aaho! Ye kolaga úgalutwa!»

Guvuruneeri Fesito ahanuusa mwami Hagiripa

¹³ Iri hakalenga siku ngerwa, mwami Hagiripa, bo na Berenike, banayija i Kahisariya, gira bagendi lamusa Fesito. ¹⁴ Yabo bombi, banamala yo siku nyingi. Ne'ri bakaba bakiri iyo munda, Fesito anamenyeesa mwami umwazi gwa Pahulu. Anamúbwira: «Hano, hali mundu muguma ye Feriki akasiga afunda mu nyumba ye'mbohe. ¹⁵ Ne'kyanya nâli geeziri i Yerusaleemu, abakulu ba'bagingi, kuguma

* **25:11** 25.11 Ngiisi úwâli riiri Murumi, âli riiri no'buhanguule bwo'kutwala ulubaaja lwage i Rumi, imbere lya mwami mukulu úwâli kizi buuzibwa Kahisaari.

na'bashaaaja ba'Bayahudi, banammenyeesa am-agambo go bâli múleziizi kwo, banambuuna kwo nimúhane.

¹⁶ «Nanabashuvya kwo twe Barumi tutak-izi hana umundu, átanazi yibulanira imbere lya'balezi baage. ¹⁷ Kwokwo, nanagalukira hano ngola kuguma na'balezi ba Pahulu. Ne'ri bukakya, ndanaki tindiriza. Nanabwatala ku kitumbi kyani kyo'kutwira kwe'maaja, nanadeta kwo Pahulu aleetwe.

¹⁸ «Ne'ri bakamúleeta, abalezi baage banay-imuka, banatondeera ukumúlega. Haliko, am-agambo go bakamúlega kwo, gatáli riiri mabi bweneene, nga kwo nâli langaliiri. ¹⁹ Si bâli gweti bagahambanwa naaho hi'gulu lye'bibuuzo bi'banga lyabo, na hi'gulu lyo'mundu muguma keera úkafwa, iziina lyage Yesu. Anali ye Pahulu adesiri kwo akola mugumaana.

²⁰ «Amagambo mwene yago, ndanabona ubu-lyo bwo'kugasisa mwo bwija. Kyanatuma n'gabuuza Pahulu iri angayemeera ukugenda i Yerusaleemu, ibe yo'lubaaja lwage lugagendi twibwa.

²¹ «Haliko, Pahulu anahuuna kwo atee langwa, halinde ku kyanya ulubaaja lwage lugagendi twibwa imwa Kahisaari. Nanayemeera kwo alangwe, halinde ndonge ubulyo bwo'kumútuma yo.»

²² Mwami Hagiripa anabwira Fesito: «Uyo mundu, kiri na naani nangasiima ukumúyiyuvwirwa.» Fesito anamúshuvya: «Ugamúyuvwa kusheezi.»

Pahulu imbere lya mwami Hagiripa

²³ Iri bukakya, Hagiripa bo na Berenike banayija bagweti baganooka-nooka. Banayingira ha'bakulu bâli kizi yakiirirwa. Bâli kulikiirwi na'bakulu ba'basirikaani, na'bandi bakulu ba mu kaaya.

Ne'ri Fesito akakyula kwo Pahulu aleetwe, ²⁴ anatondeera ukudeta: «E mwami Hagiripa, na niinyu mweshi mwe tuliinwi! Uyu mundu ye mubwini, Abayahudi booshi keera bakamúlega imbere lyani iyo munda i Yerusaleemu. Banamúlega na hano kwakundi, iri banayamizayamiza kwo ataki kwiriiri abe ho.

²⁵ «Aahago! Nienyene, ndaalyo igambo lyo n'gamúbona kwo, íryangatumiri agayitwa. Haliko, keera akambuuna kwo'lubaaja lwage lugendi twibwa i Rumi, imwo'mwami witu mukulu. Kyanatuma ngashungika kwo ngamútuma yo.

²⁶ «Kundu kwokwo, ndazi ba ni'gambo lya'kasiisa hi'gulu lyage lyo nangayandikira mwami witu mukulu. Kyo kyatuma namúleeta hano imbere liinyu mweshi. Ne'ngingwe, namúleeta imbere lyawe, e mwami Hagiripa, gira mango tuyusa ukumúbuliriza, lyo ngaaba ni'gambo lyo ngayandika hi'gulu lyage. ²⁷ Mukuba, iri nangatuma umushweke buzira kumenyeesa ngiisi byo alegwa kwo, iri ndaabyo nagira!»

26

Pahulu ayibulanira imbere lya'bakulu

¹ Mwami Hagiripa, anabwira Pahulu kwo akoli hangwirwi ukuyidetera. Kwokwo, Pahulu anagolola ukuboko, anatondeera ukudeta kwokuno: ² «E mwami Hagiripa, zeene nyiyuvwiti kwo ndi no'buhiirwa. Mukuba, nyimaaziri imbere lyawe mu kuyibulanira ku byoshi bya'Bayahudi bagweti bagandega kwo. ³ Na ibyatuma nadeta kwokwo, bwo nyiji bwija imigeeza yoshi ya'Bayahudi, na ngiisi byo bali mu paapana kwo. Ku yukwo, nakuyinginga utee nyuwiriza ku bwigenderezi!

⁴ «Abayahudi booshi, bayiji-yiji ngiisi kwo nduuziri, ukulyokera mu bwanuke bwani iyo munda imwitu, halinde ukuhisa ku kyanya nâli tuuziri i Yerusaleemu. ⁵ Keera halenga imyaka mingi banyiji. Ne'ri bangasiima, boonyene bangandangira ubumasi kwo nâli kizi kulikiriza imigeeza yoshi ya'Bafarisaayo. Ee! Abafarisaayo, bo bagweti bagafitirwa bweneene ku bya Rurema, ukuhima agandi mabanga giitu gooshi.

⁶ «Na íbitumiri bagweti bagambuulania zeene, bwo mbiisiri umulangaaliro ku gulya muhango gwo Rurema âli mali gwanwa alagaania bashokuluza biitu. ⁷ Kiri na'bandu be'milala yitu kwo iri ikumi ni'biri, nabo balangaliiri kwo Rurema agabakwigiza gwogwo muhango. Kyo kitumiri bayamiri bagweti bagamúyikumba úbwakya-úbwayira. Kiziga gwo na gwogwo mulangaaliro, gwa'Bayahudi bagweti bagandegera kwo zeene! ⁸ E mwami! Kituma kiki mugweti mugalahira kwo Rurema atangazuula abafwiri?

9 «Kiri na naani, nâli bwini kwo bingwiriiri ngoleese injira zooshi, mu kubuza iziina lya Yesu we'Nazareeti. 10 Kwokwo, kwo nâli kizi gira iyo munda i Yerusaleemu. Nâli kizi lasha abandu baage bingi mu nyumba ze'mbohe, nga kwo nâli koli hangwirwi na'bakulu ba'bagingi. Ne'kyanya baguma baabo bâli kizi twirwa ulubaaaja lwo'kugendi yitwa, naani nâli riiri mu bâli kizi batwira lwo.

11 «Nanakizi genda ngabahanira mu nyumba ze'mihumaanano ya'Bayahudi, gira lyo balahira Yesu. Nâli bajinikiiri bweneene, halinde nanakizi genda ngabahiiva kiri na mu twaya twe'mahanga.

12 «Lusiku luguma, nâli kolaga mu njira yo'kugendi balibuza kandi mu kaaya ke'Damasiki, nga kwo nâli koli hangwirwi na'bakulu ba'bagingi.

13 «E mwami, iri n'gaba ngiri mwi'yo njira, ku kyanya ikiri nga kya'kalenge-renge, lyeryo ngana, nanayami bona ulukeera lukayu uku-lyoka hi'gulu, ngaa! Lwâli yasiri bweneene ukuhima izuuba! Lwanatuyakira imbande ziitu zooshi, twe na'biitu bo twâli balamiinwi.

14 «Tweshi twanayami yibumbulika haashi. Haaho, nanayuvwa izu ligweti ligambwira mu ndeto yitu ye'kiheburaniya, ti: “E Sahuli! E Sahuli! Kituma kiki ugweti ugandibuza? Si uli nga ngaavu igweti igasiriba urubaare ku rusongo lwe'ngoni ya sheebuja!”

15 «Nanabuuza: “E Nahano! We nyandagi?” Ananjuyya: “Nie Yesu, nie ugweti ugalibuza.

16 Aaho! Uvyuke, unayinamuke! Nakuhulukira

kwo, gira ngubiike ube mukozi wani, halinde ukizi tanga ubumasi ku byo keera wabona, na ku ngiisi byo ngaki kuyereka. ¹⁷ Ngakizi kukiza mu maboko ga'biinyu Bayahudi, kiri na mu be'gindi milala kwakundi. Kwokwo, nakutuma imwabo, ¹⁸ gira ubazibuule amasu, halinde balyoke mu kihulu, na mu bushobozi bwa Shetaani. Banayiji tuula mu mulengeerwe gwa Rurema. Kwokwo, lyo bagaakogwa ibyaha byabo, banabe kuguma na'bandi booshi keera ábakayeruusibwa ku njira yo'kunyemeera.”

¹⁹ «E mwami Hagiripa, ikyanya n'gabona yago mabone ukulyoka mwi'gulu, ndanagatenguha. ²⁰ Nanayami tondeera ukuyigiriza abandu be'yo munda i Damasiki, kwo batwikirage ku byaha byabo, babe bandu ba Rurema. Banakizi gira imikolezi miija yo'kuyerekana kwo keera babitwikira kwo. Ha nyuma, nanagendi yigiriza gaago-gaago magambo na mu bandu be'Yerusaleemu, na'ba mu poroveesi yoshi ye'Buyahudi, halinde na mu bandu be'gindi milala kwakundi.

²¹ «Byebyo, byo bikatuma Abayahudi bagangwata ku kyanya bakangwana ha nyumba ya Rurema, banahambiri nyita. ²² Kundu kwokwo, Rurema agweti agandabaala, halinde zeene. Kyo kitumiri ngoli yimaaziri hano imbere lya'bakulu, ne'mbere lya'bagunda kwakundi, mu kutanga ubumasi.

«Ndaanago gandi magambo go ndi mu deta, gátali gaagalya ágâli mali gwanwa gadgetwa na'baleevi. Kiri na Musa akadeta kwo gâye be.

²³ Ee! Yabo booshi, bâli mali gwanwa badeta

kwo'lya Masiya akwiriiri alibuzibwe. Anabe ye gatangi zuuka mu bafwiri, gira lyo amenyeesa ubwami bwo'mulengeerwe mu Bayahudi, kiri na mu bandu be'gindi milala kwakundi.»

²⁴ Ikyanya Pahulu akaba akiri mu yibulanira, Fesito anamútolerania, mu kuyamiza, ti: «E Pahulu, si keera wasireha! Ukusoma kwawe kwa bweneene, keera kwakusirehya!»

²⁵ Pahulu anamúshuvya: «E munalushaagwa Fesito, ndali musire, e waliha! Yaga magambo go ngweti ngaadeta, gali go'kuli, ganayuvwikiini.

²⁶ Kiri na mwami, agayiji-yiji. Na ndi na'kasiisa kwo ndaalyo kiri ne'liguma lyago írikamúlenga. Mukuba, gatáli kizi girirwa mu bumbishwa. Kwokwo, nangamúbwira go buzira kusisiitwa.

²⁷ «E mwami Hagiripa, byoshi íbikadetwa na'baleevi, ka ubiyemiiri? Nyiji bwija kwo ubiyemiiri.»

²⁸ Uyo Hagiripa, ti: «Hafe! Ka utoniri kwo ugayami mbindula mbe Mukirisito ku kyanya kiniini nga kino?»

²⁹ Na wa Pahulu, ti: «Kuba ku kyanya kiniini, kandi iri ku kila, ndi mu huuna Rurema hi'gulu lyawe, na hi'gulu lya yaba booshi ábagweti baganyuvwiriza zeene. Ee! Mubaagage nga kwokuno ndi, haliko buzira kushwekwa ne'no minyororo.»

³⁰ Haaho, mwami anayimuka, kuguma na guvuruneeri Fesito, na Berenike, na yabo bandi bo bâli bwataliinwi. ³¹ Ne'ri bakaba keera balyoka yaho, banaganuuzania, ti: «Uyu mundu, si ndaalyo igambo lyo ali mu gira, íryangatuma agayitwa, kandi iri ukushwekwa.»

³² Hagiripa anabwira Fesito, ti: «Uyu mundu, átaki be keera ahuuna kwo'lubaaja lwage lugendi twibwa imwa Kahisaari, angashwekwirwi!»

27

Pahulu atwalwa mu kaaya ke'Rumi

¹ Ha nyuma, byanashungikwa kwo tugendage mu poroveesi ye'Hitaliya na'mashuba. Kyana-tuma Pahulu na'bandi bashweke, bagasikirizibwa imwo'mukulu muguma wa'basirikaani, izi-ina lyage Yuliyo. Âli riiri mukulu muguma wa'basirikaani, ábâli kizi kolera Mwami Mukulu.

² Twanashonera mu mashuba maguma ge'Hadiramiti. Gâli kizi genda gagayimangayimanga mu byambu bya mu poroveesi ye'Haziya. Ne'kyanya tukalyoka yaho, twâli kola kuguma na Harisitariko, we'Tesaloniki, mu poroveesi ye'Makedoniya.

³ Iri bukakya, twanayezeka mu kyambu kya mu kaaya ke'Sidooni. Na yaho, Yuliyo anagirira Pahulu bwija, mu kumúhanguula kwo agendi bonaana na'biira baage, gira bakamútabaale ku ngiisi íbimúgooziri.

⁴ Ne'ri tukashubi yimuka yaho, twanasooka inyuma lyo akalira Kipuro, gira tutakayirwe bwe-neene ne'mbuusi. ⁵ Twanajabuka inyaaja, mu kulenga ku butambi bwe'kihugo kye'Kirikiya, na ku bwe'Pamufiriya. Twabuli hika mu kaaya ke'Mira, mu poroveesi ye'Rikiya. ⁶ Na yaho, umukulu wa'basirikaani, anagwana ha'mashuba

ga mu kaaya ke'Halegizanderiya, go'kugenda mu poroveesi ye'Hitaliya. Anatushoneza mwo.

⁷ Twanamala isiku nyingi mu mashuba, tuli mu genda tugayisindoola mu kati ka'malibu. Ubuzinda, twanalindi yegeera i Kinido. Haaho, ikihuhuuta kyanatubuza ukulenga ho twâli riri tugalenga. Kyanatuma tugasooka inyuma lya'kalira Kereete, uluhande lwe'Salumooni.

⁸ Twanagenda tugalenga ku ngombe ku ngombe mu kati ka'malibu. Twanalindi hika áhali mu buuzibwa Byambu Biija, hoofi lye'Laseya.

⁹ Twâli kola siku nyingi tuli mu lugeezi, halinde kiri no'lusiku lukulu lwo'kuyishalisa lwanaba keera lwalenga. Byanaboneka kwe'ri twangagenderera no'lugeezi, twangakoli lulongera mwo gobwe-gobwe.

Kyanatuma Pahulu agahanuula abaabo, ti:
¹⁰ «E bashosi, keera nabona kwo yulu lugeezi lugatuleetera ibala. Yaga mashuba, kuguma ne'yi miteekerwa, byoshi bigatikirira mwi'no nyaaja. Baguma biitu, banakengeere basiga mwa'matwe gaabo.»

¹¹ Yiryo ihano lya Pahulu, umukulu wa'basirikaani anabona kwo liri ndaalyo. Anasi-ima amagambo ge'kirongoozi kya'mashuba, na mwene go. ¹² Na kwakundi, yikyo kyambu kyâli kizi hahaza abandu bweneene ku kyanya kye'mbeho. Kyanatuma abandu bingi mu mashuba bagaatwa uluhango kwo balyoke yaho, balole iri bangaki hika mu kyambu kye'Foyiniki, kya mu kalira ke'Kereete, gira habe ho bagatee beera ku kyanya kye'mbeho. Yikyo kyambu

kye'Foyiniki, kishooziri mu mbande ze'munda izuuba liri mu sookera.

Pahulu na'baabo bahimbuka mu nyaaja

¹³ Ha nyuma, ihihuusi hiija hyanatondeera ukuhuusa ukulyoka uluhande lwe'kisaka. Kyanatuma beene mashuba bagaatona kwo keera balonga ubulyo bwo'kugenderera no'lugeezi lwabo, nga kwo bâli koli loziizi. Kwokwo, banazamuula inanga ya'mashuba, banayimuka yaho. Banagenda bagalenga ku ngookolo ku ngookolo ya'kalira Kereete.

¹⁴ Ha nyuma hiniini, mu migazi ya mu yako kalira, mwanayami huluka ikihuhuuta kikayu bweneene. Yikyo kihuhuuta, kyâli kizi buuz-ibwa Ehurakilo. ¹⁵ Kirya kihuhuuta, kyanakizi yipukula-pukula ku kibavu kya'mashuba. Na kundu tukakihagala kwo, kyanatuyumuusa. Ne'ri hakatama, twanaleka kyatuhunguukana i buziba.

¹⁶ Twanasooka inyuma lye'hirira hiniini Kahuda, hyanatukingira hiniini ku kirya kihuhuuta. Haaho, twanalolaga ku bwato bwo'kukizi kululwa na'mashuba. Twanakubira mu kubushweka kwe'migozi, ¹⁷ gira tubulengereze mu mashuba. Ne'ri tukaba keera twabulengereza mwo, abashooji banasoosa amashuba goonyene kwe'migozi, gira gatabereke.

Na mukuba bakayoboha kwo hali ikyanya bangagendi hangatiira mu mushenyu gwa mu kihugo kye'Libiya, kyanatuma bagashonoola amatanga ga'mashuba, banagaleka gagende kwokwo.

18 Imidunda, yanakizi pukula-pukula ku mashuba. Ne'ri bukakya, abashooji banatondeera ukukabulira imitekerwa mu nyaaja.

19 Ne'ri bukashubi kya, banashaaza na'matanga mahamu ga'mashuba, kuguma ne'nguliro yago. Ehee! Yibyoyoshi, banabitubulira mu nyaaja na'maboko gaabo boonyene.

20 Hanalenga isiku nyingi izuuba ne'ndonde bitaboneka. Ne'yo nyaaja iki genderiiri ukukundula-kundula. Twanayihebuura kwo tuta tagaki kira.

21 Yabo bashosi, iri bakaba keera bamala siku nyingi mu nyaaja, batalya kindu, Pahulu anayimanga ha kati kaabo, anababwira: «E bashosi, ku kyanya n'gamuhanuula i Kereete kwo tutalunguli lyoka yo, mwâli kwiriiri munyuvwe. Mûki nyuvwe, nge'bindu biinyu bitatikira kwoku. 22 Kundu kwokwo, namûyinginga kwo mukanie imitima! Mukuba, ndaaye kiri no'muguma winyu úgashereera. Si yaga mashuba naaho go gagagendi jajagulika.

23 «Niehe, ndi mundu wa Rurema. Na bwo ndi mukozi wage, zeene bushigi, umuganda wage ashubi yimaaziri ha butambi lyani, 24 anambwira: “E Pahulu! Utayobohe! Si ushungisirwi kwo ugagendi yimanga imbere lya Kahisaari. Na kwakundi, umenye bwija kwo yaba booshi bo mubalamiinwi, Rurema agakukiriza bo ku lukogo lwage.”

25 «Ku yukwo, e bashosi, mukanagye imitima! Ngiisi kwo Rurema ambwira, nyemiiri kwo bi-

gakoleka ngana. ²⁶ Kundu kwokwo, tugaki gendi seenekwa mu kalira kalebe.»

Pahulu na'baabo bahushwa ne'nyaaaja

²⁷ Twanamala isiku ikumi na zina tugweti tugahunguukanwa ne'kihuhuuta mu nyaaja ye'Hadiriya. Ne'ri hakaba ha kati ko'bushigi ko'lusiku lwi'kumi na zina, balya bashooji banayiyuvwa kwo ngeeka keera bayegerera ibuga lirebe.

²⁸ Kyanatuma bagatibulira ulugero mu miiji, banabona kwo'kuhika haashi, zikiri meetere makumi gana. Ne'ri bakashegera ha mbere hiniini, banashubi tibulira ulugero mu miiji, banabona kwo'kuhika haashi, zikola meetere makumi gashatu. ²⁹ Banayoboha kwa'mashuba gangakoli gendi yitumikira ku maala. Kyanatuma bagayami gayimangika, mu kukabula inanga zina mu miiji inyuma lyago. Banayifwija kwo bukya duba.

³⁰ Balya bashooji banalooza ukutibita amashuba. Kyanatuma bagashubi shonoolera ubwato mu miiji, banayigiriisa nga bagakabula mwe'nanga ze'mbere.

³¹ Lyeryo, Pahulu anabwira umukulu wa'basirikaani, kuguma na'basirikaani baage ti: «Yaba bashooji, iri tutangabeeranwa mu gano mashuba, mutagaki kira!» ³² Kyanatuma abasirikaani bagatola imigozi iyâli gwasiri ubwato. Banaleka inyaaja ibutwale.

³³ Ne'ri bukaba bukola mu tejuukana, Pahulu anabwira abaabo booshi, kwokuno: «Zeene, keera mwamala isiku ikumi na zina mugweti mugatulagula, ndaanakyo kindu kyo mushuba

mu lya. ³⁴ Aahago! Namùyinginga bweneene mulye, gira lyo mulonga ubulyo bwo'kukira. Mukuba, ndaaye muguma winyu úgateera, kiri ne'hidende higuma hyo'mushaku úguli kwi'twe lyage.»

³⁵ Iri Pahulu akayusa ukudeta kwokwo, anayabiira umukate, anatanga kongwa imwa Rurema imbere lya booshi. Anagukoojola, anatondeera ukulya. ³⁶ Lyeryo, booshi banakana imitima, nabo banalya. ³⁷ Na tweshi kwo twâli riiri mu mashuba, twâli hisiri bandu magana gabiri na makumi galinda na ndatu. ³⁸ Yabo booshi, iri bakaba keera bashaluuka, banakabulira ingano mu nyaaja, gira bashubi yanguha amashuba.

³⁹ Ne'ri bukakya bwija, abashooji banabona ikoona íriri kwo'mushenyu. Haliko, batanamenya liri lya mu kihugo kihi. Banashungika kwo baleke amashuba gagendi yiseeneka mu kati kaalyo, iri byangaziga. ⁴⁰ Kwokwo, banashulumula imigozi ye'nanga ízâli tibuliirwi mu miiji. Banashulumula ne'migozi íyâli shwesiri ibiti byo'kugarongoora. Babuli shonia ihitanga hye'mbere, gira lye'mbuusi igendi gaseeneka mwi'koono.

⁴¹ Haliko yago mashuba, ikyanya gakashegera ha mbere hiniini, itwe lyago lye'mbere lyanayami yifunda mu mushenyu gwa mu miiji, lyanahangatiira mwo. Itwe lyago lye'nyuma, lyanakizi pukulwa-pukulwa ne'midunda, lyanatondeera ukubereka.

⁴² Haaho, abasirikaani ábâli riiri mu mashuba, banashungika kwo bayite abashweke booshi,

gira hatagire kiri no'muguma wabo úgatibita ku njira yo'kuyoga.

⁴³ Haliko, umukulu wabo atanalooza kwo Pahulu ayitwe, kyanatuma agababuza. Haaho, anadetaga kwo ngiisi ábayiji ukuyoga, babe bo bagatee yikabula mu miiji, gira bagwanwe bayogoroka. ⁴⁴ Na ábagasigala, bayabiire imbahwa, kandi iri ibihande bya'mashuba, bibe byo bagayogorokera kwo. Kwokwo, kwo tweshi tukayogoroka tuli bagumaana.

28

Pahulu azibatiirwa no'mujoka i Merita

¹ Iri tukaba keera twahushwa ne'nyaaja, twabuli menya kwo tukola mu kalira ke'Merita. ² Abatuulaga be'yo munda, kundu batâli tuyiji, haliko banatuyegereza bwija ngana, banatutwanira umuliro, banatubwira tweshi kwo tukaluuke. Mukuba, kyâli kola kyanya kye'mbeho, ne'nvula yâli kola mu nia.

³ Pahulu anashamata umubega gwe'shaali, anagubiika ku muliro. Yizo shaali, ikyanya zikaduuta, haaho, mwanayami jalabuka ikiloba. Yikyo kiloba, kyanazibatiira Pahulu ku kuboko. ⁴ Balya batuulaga, mbu babonage kwe'kiloba kigweti kigalembeera ku kuboko kwage, banabwirana, ti: «Uyu Pahulu, kiziga ali mwitani! Kundu ahushwa ne'yi nyaaja, Rurema uno úkoli gweti úgamúhana.»

⁵ Lyeryo kirya kiloba, Pahulu anayami kibugumulira mu muliro. Ndaanakwo kwo akaba. ⁶ Yabo bandu, banakizi loleera iri Pahulu agaheema, kandi iri agayidikuula haashi, anayami

fwa. Banamala ikyanya kingi bagweti bagaloleera ngiisi kwo agaaba. Ne'ri bakabona kwo ndaakwo aba, banatondeera ukudeta kwo ali muguma wa mu byo bali mu yikumba.

Pahulu akiza yishe wo'mukulu we'Merita

⁷ Yaho tukayogorokera, hâli riiri hoofi li'tongo lyo'mukulu wa'kalira, iziina lyage Pubulyo. Uyo Pubulyo, anatumegereza bwija mu mwage, twanamala mwe'siku zishatu.

⁸ Ku yikyo kyanya, yishe wa Pubulyo âli lambamiri ku ngingo. Âli kalaliirwi ni'shuushira, anâli kizi huruza umuko.

Uyo mulwazi, Pahulu, anagendi yingira mwo ali. Ne'ri akamúhuunira imwa Rurema, anamúbiika kwa'maboko, anamúkiza.

⁹ Mu kalya kalira, abandi balwazi nabo, kalema ne'ngombo! Banakizi yija. Yabo booshi, Pahulu anakizi bakiza.

¹⁰ Yabo bandu, banakizi tuheereza ulushaagwa ku ngiisi njira. Ne'ri tukaba tukola tugalyoka na'gandi mashuba, banatutabaala ku ngiisi ma-goorwa giitu.

Pahulu ahika mu kaaya ke'Rumi

¹¹ Iri tukaba keera twamala he'myezi ishata, twanahalyoka na'mashuba maguma ágâli kola yaho, hi'gulu lyo'kulindira kwe'kyanya kye'mbeho kigalenga. Yago mashuba, gâli riiri ge'Halegizanderiya. Ni'ziina lyago Mizimu ya'Mahasha.

¹² Ha nyuma, twanahika i Sirakusi. Ne'ri tukahamala isiku zishatu, twanahalyoka,

¹³ twanajabukira i Regiyo. Ne'ri bukakya,

imbuusi yanatangira ukuhuusa uluhande lwe'kisaka. Kyanatuma úbugaakya bwa lwolwo lusiku, tugayami hika i Puteholi. ¹⁴ Na yaho, twanagwana mwo beene witu, banatuyinginga kwo tutee beeranwa isiku zirinda.

Ha nyuma, twanashokola injira yo'kugenda mu kaaya ke'Rumi. ¹⁵ Beene witu be'yo munda i Rumi, mbu bayuvwe kwo tukola mu njira yo'kugenda yo, banayiji tusanganira mu Kaguliro ke'Hapiyo, na áhali mu buuzibwa Nyumba Zishatu za'bageezi. Pahulu, mbu ababande kwa'masu, anadeta kongwa imwa Rurema, anakana indege.

Pahulu amenyeesa abandu be'Rumi hi'gulu lya Yesu

¹⁶ Iri tukaba keera twahika mu kaaya ke'Rumi, Pahulu anahanguulwa kwo ahandisibwe mu nyumba ya yenyene. Anahaabwa umusirikaani wo'kukizi múlanga.

¹⁷ Iri akamala mwe'siku zishatu, anatumira abakulu ba'Bayahudi be'yo munda. Ne'ri bakakuumana, Pahulu anababwira: «E beene witu, ndaaye mundu wo'mulala gwitu ye n'gahubira. Kiri ne'migeeza yo tukasigirwa na bashokuluza biitu, ndaagwo n'gahubira. Kundu kwokwo, Abayahudi banambirigisha i Yerusaleemu, banandanga mu maboko ga'Barumi. ¹⁸ Ne'ri Abarumi bakaba keera bambuliriza bwija, banaloozi gira mbu banjwekuule. Mukuba, ndaabyo byo n'gagira íbyangatumiri ngayitwa.

¹⁹ «Haliko, ikyanya Abayahudi bakalahira kwo ndashwekuulwe, nanabulaga kwo ngaagira.

Kyanatuma ngahuuna kwo'lubaaja lwani luyiji twibwa ino munda imwa Kahisaari. Yukwo, kutali kudeta kwo ndoziizi ukuyiji lega yabo beene witu.

²⁰ «Kwokwo, byo bitumiri ngamutumira, gira tuguuulire kuguma. Mukuba, igambo lyo njwekiirwi, lyo na lyeryo, lya'biitu Bayahudi booshi bagweti bagalangaalira.»

²¹ Yabo bakulu ba'Bayahudi, nabo ti: «Twehe, ndaago maruba go tukalanga ukulyoka i Buyahudi hi'gulu lyawe. Ndaanaye muguma witu ukalyoka yo, mbu ayiji kudetera igambo libi. ²² Tugweti tugalindirira naaho ukuyuvwa ngiisi byo utoniri. Mukuba, yiri ibanga lyo ukulikiiri, tuyiji kwo ligweti ligashembuulwa-shembuulwa ngiisi handu.»

²³ Yabo bakulu, banalagaana na Pahulu ulusiku lwo bagashubi yiji kuumana kwo, mwi'yo nyumba yo ahaaziri mwo.

Yulwo lusiku, iri lukahika, Abayahudi banayiji kuumana ku bwingi ukuhima ubwa mbere. Pahulu, anamala umulege-rege gwoshi, agweti agabamenyeesa ku bwitonde hi'gulu lyo'bwami bwa Rurema. Na mukuba ali loziizi kwo nabo bayemeere Yesu, kyanatuma agabayereka amagambo agadesiri hi'gulu lya Yesu. Maguma, gayandisirwi mu maaja za Musa, na'gandi mu bitaabo bya'baleevi.

²⁴ Yago magambo go Pahulu akadeta, baguma baabo banagayemeera. Haliko abandi, banagalahira.

²⁵ Ne'kyanya Pahulu akayushuula kwa'gandi magambo, yabo Bayahudi banashaabuka, iri

banapaapana. Mukuba, akababwira: «Umutima Mweru gukadeta ukuli, mu kubwira bashokuluzi biinyu kwokuno ku njira yo'muleevi Hisaaya.

²⁶ “Ugendage imwa yaba bandu, unababwire kwokuno:

Ukuyuvwa, mugakizi yuvwa.

Haliko, mutâye sobanukirwe!

Ukulola, mugakizi lola.

Haliko, mutâye bone.

²⁷ Yaba bandu, keera bakayumuusa imitima yabo.

Banakoli ba babitwitwi,

banakoli ba bandabona.

Nga bitangabiiri kwokwo, amasu gaabo gangabwini.

Na'matwiri gaabo, gangayuvwiti.

Ne'mitima yabo, yangasobanukiirwi,

halinde bangangalukiiri, na mbakize.*”»

²⁸ Pahulu anashubi deta: «Aaho! Mumenyage kwo'bukize bwa Rurema keera bukatwalwa mu bandu be'gindi milala. Boohe, bagagenderera no'kukizi buyakiira!»

[²⁹ Iri Pahulu akayusa ukudeta kwokwo, balya Bayahudi banagenda bagahaliizania bweneene.]

³⁰ Pahulu, anamala myaka ibiri ahaaziri mwi'yo nyumba ya yenyene. Ne'kyanya abandu bâli kizi múyijira, anakizi bayegereza mwo.

³¹ Anakizi yigiriza abandu ku bukaruuke hi'gulu lyo'bwami bwa Rurema, na hi'gulu lya Nahano Yesu Kirisito, buzira kubuzibwa.

* **28:27** 28.26-27 Hisaaya 6.9-10.

**Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru
Fuliiru: Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru (Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fuliiru

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

871cddeb-c358-58e1-a46a-1b6006a51f3b